

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİNLER TARİHİ BİLİM DALI

KİTAB-I MUKADDES VE KURAN-I KERİM'DE LUT VE LUT
KISSASI

YÜKSEK LİSANS

Danışman

YRD. DOÇ. DR. AHMET ARAS

Hazırlayan

CEMALETTİN CUMA ATAY

KONYA-2011

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	CEMALETTİN CUMA ATAY	Numarası 084245031006
	Ana Bilim / Bilim Dalı	FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ/ DİNLER TARİHİ	
	Danışmanı	YRD. DOÇ. DR. AHMET ARAS	
Tezin Adı	KİTAB-I MUKADDES VE KURAN-I KERİM'DE LUT VE LUT KISSASI		

ÖZET

Lut konusu Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'de zikredilen ortak konulardan biridir. Ancak bazı farklılıklar söz konusudur. Kitab-ı Mukaddes'te Lut, günah toplumunun içinde dünya nimetlerine karşı zaafı olan ve kızlarıyla cinsel bir ilişki yaşayan günaha bulaşmış sıradan bir kişidir. Kur'an-ı Kerim'de ise Lut, sapkın bir kavmi ıslah etmek üzere gönderilmiş ilim, hikmet ve hidayet sahibi bir peygamberdir.

Lut'un da yaşamış olduğu Sodom ve Gomora şehirlerinin halkı temelde bir ahlaki yozlaşma içerisindedirler. Bu bağlamda eşcinsel ilişki, adaletsizlik, fakire, yetime ve yabancılara zulüm, kibir, kıskançlık vb. günahlar bu toplumun genel özellikleri haline gelmiştir.

Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'e göre Allah, Sodom ve çevresinde yaşayan halkı, günahlarında ısrarları sebebiyle sabaha karşı gökyüzünden yağın pişmiş taşlar neticesinde helak etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lut, Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim, Sodom ve Gomora

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	CEMALETTİN CUMA ATAY	Numarası 084245031006
	Ana Bilim / Bilim Dalı	FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ/ DİNLER TARİHİ	
	Danışmanı	YRD. DOÇ. DR. AHMET ARAS	
Tezin İngilizce Adı		THE STORY OF LOT AND LOT İN THE BİBLE AND THE QURAN	

SUMMARY

Lot is a mutual subject who has mentioned both in The Bible and Quran. But there are some differences. In The Bible, Lot is an ordinary man who has weakness for wealth and sexual intercourse with his daughter within sin society. But in The Quran, he is a wise prophet with the search of right way who was sent to an aberrant community in order to regenerate them.

The people of Sodom and Gomorrah, cities where also Lot has lived as well, were in a moral breakdown. In this context sins like homosexuality, injustice, cruelty to poor people, orphans and foreigners, vanity, jealousy etc. have become the main characteristics of the society.

According both to The Bible and Quran, Allah destroyed the community living in and around Sodom with a shower of stones of clay early in the morning as they insisted with their sins.

Keyword: Lot, The Bible and Quran, Sodom and Gomorrah

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	IV
KISALTMALAR	V

GİRİŞ

A. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	1
B. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLARI	1
C. METEDOLOJİ VE KAYNAKLAR.....	2
D. KİTAB-I MUKADDES VE KUR'AN-I KERİM HAKKINDA KISA BİLGİ.....	3
1. KİTAB-I MUKADDES.....	3
a. Tanah (Eski Ahit)	3
b. Tanah'ın Teşekkül Süreci	5
c. Yeni Ahit	5
d. Yeni Ahit'in Teşekkül Süreci	7
2. KUR'AN-I KERİM.....	7
a. Kur'an-ı Kerim'in Teşekkülü.....	7
E. LUT KELİMESİNİN ETİMOLOJİSİ.....	8

I. BÖLÜM

KİTABI MUKADDES'TE LUT VE LUT KISSASI

A. KİTABI MUKADDES'TE LUT	10
1. Lut'un Soyu.....	10
2. Lut'un İbrahim ile Yolculuğu	11
3. Lut ve İbrahim'in Ayrılması	12

4. Krallar Savaşı	14
B. KİTAB-I MUKADDES'TE LUT KISSASI.....	16
1. Meleklerin İbrahim ve Lut'u Ziyareti.....	16
2. Lut'un Kavmiyle Mücadelesi ve Sodom ve Gomora Şehirlerinin Yıkılışı.....	18
3. Lut ve Kızları	21
4. Sodom ve Gomora Şehirlerinin Helakine Sebep Olan İşlenen Günahlar	24

II. BÖLÜM

KUR'AN-I KERİM'DE HZ. LUT VE LUT KISSASI

A. KUR'AN-I KERİM'DE HZ. LUT.....	29
1. Kur'an-ı Kerim'de Hz. Lut'un Soyu	29
2. Hz. Lut'un Hz. İbrahim ile yolculuğu.....	31
3. Hz. Lut'un Peygamberliği.....	33
B. KUR'AN-I KERİM'DE LUT KISSASI	36
1. Lut Kavmini Helake Götüren Sebepler.....	36
2. Hz. Lut'un Kavmine Tebliği ve Tebliğinde Karşılaştığı Zorluklar	40
3. Meleklerin Hz. İbrahim ve Hz. Lut'u Ziyareti.....	43
4. Lut Kavminin Helaki.....	51

III. BÖLÜM

KİTAB-I MUKADDES VE KUR'AN-I KERİM AÇISINDAN LUT KISSASINA KARŞILAŞTIRILMALI BİR YAKLAŞIM VE DEĞERLENDİRMELER

A. KARŞILAŞTIRMA.....	54
------------------------------	-----------

1. Genel olarak Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'in Lut Kıssasını Sunuş Biçimindeki Farklılıklar	54
2. Karşılaştırmalı olarak Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'e göre Hz. Lut	55
3. Meleklerin Hz. İbrahim Ve Hz. Lut'u Ziyareti	56
4. Lut Kavminin Helak Sebepleri ve Helaki	58
5. Hz. Lut'un Kızları	59
B. DEĞERLENDİRMELER	61
1. Helakin Tarihsel Gerçekliği ve Helak Edilen Bölge	61
2. Dinler Açısından(Yahudilik, Hıristiyanlık, İslam) ve Günümüzde Eşcinsellik	63
SONUÇ	66
BİBLİYOGRAFYA	69

ÖNSÖZ

İnsanlık tarihinin belirli dönemlerinde ortaya çıkan ve insanlık tarihi seyrinde önemli derecede etkili olan üç ilahi kaynaklı dinin (Yahudilik, Hıristiyanlık, İslam) kutsal kitapları (Kitab-ı Mukaddes, Kuran-ı Kerim) içerisinde yer alan Lut karakteri ve Lut Kıssası konusundaki farklılıklar, benzerlikler ve önemli din bilginlerinin bu konudaki yorumları, Dinler Tarihi açısından büyük önem arz etmektedir. Bu çerçevede yapılacak bir çalışmayla Kitab-ı Mukaddes'teki Lut'un kimliği ve kavmiyle olan ilişkisi hakkında ve Kuran-ı Kerim'deki Lut'un ve kavminin mahiyetinin ne olduğu konusunda zihinlerde net bir bilginin oluşturulması gerekmektedir. Bu noktada çalışmamızda ilahi kaynaklı üç din için de ortak bir konu olan Lut ve onun yaşam hikâyesini Yahudiliğin ve Hıristiyanlığın kutsal kitaplarını içinde barındıran Kitab-ı Mukaddes penceresinden ve Müslümanların rehber edindikleri Kur'an-ı Kerim penceresinden anlatmaya çalıştık.

İslam için peygamber olarak kabul edilen ve Kur'an-ı Kerim'de yaşam hikâyesi anlatılan Hz. Lut'un Kitab-ı Mukaddes'te günah toplumunun içinde günaha bulaşmış sıradan bir kişi olarak addedilmesi her ne kadar inandırıcılık boyutunda bizleri tatmin etmese de Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim içerisindeki Lut'u, onun kişiliğini ve yaşam hikâyesini tamamen kutsal metin çerçevesinde ve Dinler Tarihi'nin temel bir metodu olan nitelendirici metot ile tarihi karşılaştırmalı metodu göz önünde bulundurarak tarafsız, eleştirel bir yaklaşımla çalışmamızı gerçekleştirdik.

Yüksek lisans olarak yaptığım bu çalışmada yüreklendirici ve yönlendirici tavsiyeleriyle ve engin hoşgörü ve sabrıyla katkıda bulunan danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Ahmet Aras'a ve Sayın Prof. Dr. Hidayet Işık'a sonsuz teşekkür ederim.

Cemalettin Cuma ATAY

KONYA-2011

KISALTMALAR

Bkz.	:Bakınız
Ayrıca bkz.	:Ayrıca bakınız
c.	:Cilt
s.	:Sayfa
A.Ü.İ.F.D	:Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi.
DİB	:Diyanet İşleri Başkanlığı
DİA	:Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Ed.	:Editör
vb.	:Ve benzeri.
M.Ö.	:Milattan önce
M.S	:Milattan sonra
Çev.	:Çeviren
Yay.	:Yayınları
U.J.E.	:The Universal Jewish Encyclopedia
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı

GİRİŞ

A. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Kuran-ı Kerim’de peygamber olarak kabul edilen ve helak edilen şehirlere Allah’ın emriyle ve tebliğ vazifesiyle görevlendirilerek kavmini hak yola çağırın Lut’un Kitab-ı Mukaddes’te sıradan ve günah şehirlerinde dünya nimetlerine karşı aşırı zafiyet gösteren günaha düşmüş bir kişi olarak görülmesi ve kendi kızlarıyla cinsel bir ilişki yaşadığının anlatılması düşündürücüdür. Bu noktada Lut’un karakteri, kimliği konusunda Kitab-ı Mukaddes ve Kur’an-ı Kerim ekseninde yapılacak bir çalışmayla birlikte zihinlerde sağlam bir görüşün oluşturulması gerekmektedir. Ayrıca Kitab-ı Mukaddes ve Kur’an-ı Kerim penceresinden Lut kavminin helakini ve helake giden süreci inceleyerek bu durumun tarihsel gerçekliğini ortaya koymak ve yaşanan helakin nedenlerini ve sonuçlarını izah ederek insanların düşünmelerini, ibret almalarını sağlamak çok büyük bir öneme haizdir.

Yapığımız bu araştırmanın temel amacı Kitab-ı Mukaddes ve Kur’an-ı Kerim’de ortak bir konu olan Lut ve Lut kıssasını tarihi derinlikleri içerisinde ve kutsal kitap eksenli yorumlardan da faydalanarak Dinler Tarihi açısından ele alıp incelemektir. Bu çerçevede Kitab-ı Mukaddes ve Kur’an-ı Kerim bütününde Lut’u ve Lut’un yaşam hikâyesini, helak sürecini, nedenlerini ve tahakkukunu tarihi veriler ışığında, karşılaştırmalı olarak ve bilimsel bir metod dâhilinde tarafsız ve eleştirel bir şekilde anlatmayı amaç edindik.

B. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLARI

Konumuz Kitab-ı Mukaddes ve Kur’an-ı Kerim’de Lut ve Lut Kıssası olduğu için gereksiz ayrıntılara girmeden tamamen kutsal kitap merkezli bir çalışma gerçekleştirdik. Bu meyanda birinci bölümde Kitab-ı Mukaddes ve Kitab-ı Mukaddes esas alınarak Lut ile ilgili yapılan yorumları, Lut’un içinde yaşamış

olduğu toplumu ve bu toplumun özelliklerini, yaşamış oldukları helaki ve helak sebeplerini tarihi verileri de dikkate alarak inceledik. İkinci bölümde ise Kur'an-ı Kerim ışığında tarih ve tefsir kaynakları esas alınarak Lut'u ve Lut kıssasını, Lut kavminin helake giden sürecini araştırdık. Son bölümde betimleyici bir tarzda Lut'u, Lut kavmini, helaki, helak olayının tarihsel gerçekliğini, helakin yaşandığı coğrafyayı, dinlere göre ve günümüzde eşcinselliği ve helakin günümüze mesajlarını iki kutsal kitaba göre değerlendirdik.

C. METEDOLOJİ VE KAYNAKLAR

Dinler Tarihi, öncelikle olaylara bakış açısından tarafsız olmayı, bilimsel yaklaşmayı ve tarihi olduğu gibi betimleyici bir tarzda sunmayı gerektiren bir alandır. Bu çerçevede biz de alışmamızda Dinler Tarihi'nin istediği bilimsel gereklilikleri olabildiğince yerine getirdik.

Çalışmamızı tek taraflı bir kaynak araştırmasıyla değil, birçok farklı görüşün ortaya konulduğu değişik kaynaklarla bir araya getirdik. Öncelikle kutsal kitap eksenli ve daha sonra ikinci el kaynaklarla konumuzu rneklendirip belirginleştirdik. Bu meyanda örneğin birinci bölümde Lut konusunda Yahudi bakış açısını net bir şekilde ortaya koyabilmek için Tora'yı kullandık. Kitab-ı Mukaddes'in tümüyle de Hıristiyanların Lut'a ve Lut kıssasına bakışını ortaya koyduk. Ayrıca bu konuda İslami kaynaklar yanında İngilizce olarak yazılmış bilimsel makaleler, tarih ve tefsir kitaplarından da araştırmamızda faydalandık.

Yaptığımız alışmada Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün tez yazım kılavuzundaki bilgilere riayet ederek akademik kriterleri göz önünde bulundurduk.

Gerçekleştirdiğimiz bu araştırma hakkında 2006 yılında tefsir alanında Abdulhalim Güneş tarafından "*Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'e Göre Lut Kıssası*" adı altında Konya'da bir yüksek lisans çalışması yapılmıştır. Ancak bu çalışma, tümüyle Kur'an-ı Kerim ve İslami kaynaklar çerçevesinde gerçekleştirilmiş ve Kitab-ı Mukaddes eksenli bir yorum veya tarih kitabına ve batılı kaynaklara başvurulmamıştır. Bu bağlamda tezle birlikte Lut kıssasına Yahudi ve Hıristiyan bakış açısını sağlıklı bir şekilde öğrenemiyoruz. Bir başka çalışma ise 2000 yılında Konya'da "*Kur'an-ı Kerim'de Felaketlerle Karşılaşan Topulukların Helak*

Nedenlerinin Dinler Tarihi Açısından Tahlili” adı altında Ahmet Yıldız tarafından doktora tezi olarak yapılmıştır. Bu çalışmada araştırmacı Kur’an-ı Kerim’de helak edilen toplulukların helak nedenlerini, helak sürecini ve helak sonuçlarını Kur’an bütününde ve Dinler Tarihi ilkleri çerçevesinde anlatmayı amaç edinmiştir. Ancak muhteva açısından Lut kavminin helaki konusuna çok az bir yer ayırmıştır. Bu meyanda Lut konusuna Kitab-ı Mukaddes ve Kur’an-ı Kerim penceresinden farklı kaynaklara da başvurarak geniş bir araştırmanın yapılması kaçınılmazdır.

D. KİTAB-I MUKADDES VE KUR’AN-I KERİM HAKKINDA KISA BİLGİ

1. KİTAB-I MUKADDES

Yahudiliğin ve Hıristiyanlığın Kutsal kitabı, Eski Ahit ve Yeni Ahit olmak üzere iki ana bölüm şeklinde Kitab-ı Mukaddes adı verilen bir kitap içerisinde toplanmıştır. Kitab-ı Mukaddes’in Eski Ahit ve Yeni Ahit şeklinde isimlendirilmesi Hıristiyanlara ait bir tasniftir. Yahudiler, bu tasniften sadece Tevrat(Tanah) bölümünü kabul etmekte ve Eski Ahit sözünü de benimsememektedirler.¹ Hıristiyanlar ise kendilerini Yahudi geleneğinin bir mirasçısı olarak kabul ettikleri için Eski ve Yeni Ahit’i birlikte bir bütün olarak kutsal kitap kabul etmektedirler.²

a. Tanah (Eski Ahit)

Yahudilerin kutsal kitabı olan Kitab-ı Mukaddes’in ilk bölümü Eski Ahit, Tanah adı altında Tora (Tevrat), Nebiim (Peygamberler) ve Ketubim (Kitaplar) olmak üzere Yahudiler tarafından üç bölüme ayrılarak benimsenmiştir.³ Tanah kelimesi, bu üç bölümün baş harflerinin birleştirilmesiyle meydana getirilmiş özel bir isimdir.⁴

Tanah’ın ilk ve en önemli bölümünü oluşturan Tora, Musa’ya atfedilen beş kitabı ihtiva etmekte ve kanun, şeriat, doktrin anlamlarına gelmektedir. Yahudilerin tüm Yahudi dini öğretisini ifade etmek için de Tora kelimesini kullandıkları

¹ Mehmet Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, Konya, Din Bilimleri Yay., 2005, s. 396.

² Şinasi Gündüz, *Hıristiyanlık*, İstanbul, İSAM yay., 2006, s. 47.

³ Baki Adam, “Yahudilik”, *Yaşayan Dünya Dinleri*, Ankara, DİB yay., 2007, s. 222.

⁴ Hikmet Tanyu, “Yahudiliğin Kutsal Kitapları ve Esasları”, *A.Ü.İ.F.D.*, Ankara, 1966, XIV, 98.

bilinmektedir.⁵ Tora, Tekvin (Bereşit), Çıkış (Şemot), Levililer (Vayikra), Sayılar (Bamidbar) ve Tesniye (Dvarim) olmak üzere beş kitaptan meydana gelmektedir.

Tekvin (Bereşit), Tora'nın birinci kitabıdır. Dünyanın başlangıcını, insanın yaratılışını, Âdem ve Havva'yı ve işledikleri suçu, Nuh, İbrahim, Yakup, Yusuf'un hikâyesini ve İsrail oğullarının Mısır'a gelişlerini anlatır ve 50 baktan oluşur.

Çıkış (Şemot), Musa'nın hikâyesini ve İsrail oğullarının Mısır'dan çıkışını anlatmaktadır ve 40 baktan oluşur.

Levililer (Vayikra), İsrail şariat kanunlarından, kâhinlerin temizlik kaidelerinden, ibadetlerin nasıl icra edileceğinden ve dini ayin ve törenlerden bahsetmektedir ve 27 baktan oluşur.

Sayılar (Bamidbar), İsrail kavminin çölde yaşadığı hadiselerden, nüfus sayımından, şariat kanunlarından ve bazı doğüstü hadiselerden bahsetmektedir ve 36 baktan oluşur.

Tesniye (Dvarim), önceki kitaplarda tekrarlanan yasaları, Musa'nın ölümünü ve defnedilişini ve Musa zamanındaki bazı gelenekleri konu edinmektedir ve 34 baktır.⁶

Nebiim (Peygamberler) kısmı ilk nebiler ve son nebiler olmak üzere iki kısımdır. İlk nebiler sırasıyla, Yeşu, Hahimler, I. Samuel, II. Samuel, I. Krallar, II. Krallar'dır. Son nebiler ise, İşaya, Yeramya, Hezekiel, Hoşea, Yoel, Amos, Obadya, Yunus, Mika, Nahum, Habakkuk, Tsefenya, Haggay, Zekarya ve Malaki'dir.

Ketubim (Kitaplar) bölümü on üç tane kitabı ihtiva etmektedir. Bu kitaplar, Mezmurlar, Süleyman'ın meselleri, Eyup, Neşideler Naşidesi, Rut, Yeremya'nın mersiyeleri, Vaiz, Ester, Daniel, Ezra, Nehemya, I. Tarihler, II. Tarihler'dir.⁷

⁵ Baki Adam, *Yahudi Kaynaklarına Göre Tevrat*, İstanbul, Pınar yay., 2002, s. 57-58.

⁶ Tanyu, *Yahudiliğin Kutsal Kitapları ve Esasları*, s. 102-103.

⁷ Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, s. 397.

b. Tanah'ın teşekkül süreci

Bünyesinde birçok kitabı barındıran Tanah, tarihin belli bir döneminde oluşmamıştır. Aksine uzun bir tarihi süreci kapsamaktadır. Babil Esareti sonrasında şekillenmeye başlayan Tanah, yaklaşık bin yıl gibi bir süre içerisinde tamamlanmıştır.⁸ M.S 90-100 yılları arasında Yavne'de toplanan hahamlar tarafından Yemnia konsilinde günümüzdeki Tanah'ı oluşturan metinler kutsal kabul edilmiştir.⁹

Yahudi kutsal kitabını oluşturan bölümlerin ilk nüshaları günümüzde mevcut değildir. Tanah'ı oluşturan kitaplar M.S 90- 100 yılları arasında Yemnia konsilinde yazı ile tespit edilmiş olmasına rağmen bugün en eski İbrani el yazması nüshalar M.S VII. ve X. Yüzyıla aittir.¹⁰

c. Yeni Ahit

Sadece Hıristiyanlarca kutsal kabul edilen Kitab-ı Mukaddes'in ikinci bölümü Yeni Ahit, ihtiva ettiği dört İncilin yanında yirmi bir mektup, Luka tarafından yazılan Resullerin işleri kitabı ve Yuhanna tarafından yazılan Vahiy kitabından oluşur.¹¹

Yeni Ahit'in ilk kısmını oluşturan dört İncil farklı zamanlarda yazılmış ve İsa'nın hayatını konu edinen bir siyer kitabı niteliğindedir.¹² Markus İncili, İsa'nın öğretisini, ölümünü ve yeniden dirilip yükselişini konu edinir. Matta ve Luka İncilleri, Markus incilinden faydalanarak doğumundan ölümüne ve ölüm sonrası yeniden dirilip ilahi âleme yükselişine kadar İsa'nın hayatını anlatır. Yuhanna İncili ise diğer üç İncil ile temelde aynı konuları işlemesine rağmen İsa'nın tanrısallığını ön plana çıkartarak yorum ile anlatma yoluna gider.¹³

Luka'nın yazdığı Resullerin İşleri kitabı, Yuhanna tarafından yazılan Vahiy kitabı ve yirmi bir mektup (Pavlus tarafından kaleme alınan on üç mektup, Yakup'un mektubu, Petrus'un iki mektubu, Yuhanna'nın üç mektubu ve Yahuda mektubu)

⁸ Aydın, 397-398; Ayrıca bkz. Ekrem Sarıkçıoğlu, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, Isparta, Fakülte yay., 2002, s. 275.

⁹ Sarıkçıoğlu, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, s. 275.

¹⁰ Günay Tümer ve Abdurrahman Küçük, *Dinler Tarihi*, Ankara, Ocak yay., 2002, s. 230-231.

¹¹ Şinasi Gündüz, *Din ve İnanç Sözlüğü*, Ankara, Vadi yay., 1998, s. 396.

¹² Şinasi Gündüz, *Hıristiyanlık*, İstanbul, İSAM yay., 2006, s. 49.

¹³ Mahmut Aydın, "Hıristiyanlık", *Yaşayan Dünya Dinleri*, Ankara, DİB yay., 2007, s. 81-84.

muhtevasında vaaz ve öğretiler içermekle birlikte bu kutsal yazılarda İsa'nın Tanrısallığı ön plana çıkartılarak şuurulu bir şekilde vurgulanmaya çalışılır.¹⁴

d. Yeni Ahit'in teşekkül süreci

Yeni Ahit adı altında Hıristiyan dünyasında kabul edilen yukarıda içeriğinden bahsettiğimiz yirmi yedi kitabın teşekkülü uzun bir tarihi süreci kapsamaktadır. Bu süreç içerisinde İsa, hiçbir şekilde bu kitapların yazımında bulunmamış ve yazılması konusunda da hiç kimseye emir vermemiştir. O sadece kendinden önceki kitaplara (Eski Ahit) bağlı kalarak yeni yorumlar getirmiş ve ülkesinin birçok yerini gezerek bir ıslahatçı konumunda insanlara bu yorumlarını anlatmıştır.¹⁵ İsa'nın ölümünden sonra takriben M.S 30-40 yıllarında İsa'ya gönül veren kişiler veya onun öğrencileri tarafından kutsal kitap yazma çalışmaları başlamış ve dört yüz yıl gibi bir süre içerisinde de müelliflerince yazılan çok sayıda kitap içerisinde kanonik yapıda olanlar belirlenerek tamamlanmıştır.¹⁶

Yahudi ve Hıristiyanlara ait kutsal kitapların din kurucularının ölümünden sonra yazım işleminin tamamlanması ve bunun da uzun bir tarihi süreç içerisinde gerçekleşmesi akıllara bu kutsal kitapların büyük bir tahrifata maruz kalabileceği konusunu getirmektedir. Her ne kadar bu durum orijinal metnin nüshaları üzerinden sağlam ve tutarlı söylemler gerçekleştirmemizi engellese de Yahudi ve Hıristiyanlar tarafından Tanrı kelamı olduğuna inanılan¹⁷ bu kutsal kitaplar üzerinden çalışmamızı gerçekleştireceğiz.

2. KUR'AN-I KERİM

Kur'an-ı Kerim, açık delilleri ile insanlığı hidayete sevk, doğru yola irşad, gösterdiği iman esaslarına dayalı faziletli bir hayatı tesis etmek için, yüce Allah

¹⁴ Sarıkçıoğlu, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, s. 315.

¹⁵ Sarıkçıoğlu, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, s. 311; ayrıca bkz. Mehmet Aydın, *Dinler Tarihi*, Konya, Din Bilimleri yay., 2004, s. 160.

¹⁶ Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, s. 399-401.

¹⁷Merano Ruhani Meclisi tarafından Kutsal Kitabın Tanrı'nın ilhamı olduğu konusunda şüphe edilmesi yasaklanmıştır. Bu yasağı çiğneyen kişiler, ateş içerisinde yakılarak idam edilmiştir. Bkz. Tanyu, *Yahudiliğin Kutsal Kitapları ve Esasları*, s. 111.

tarafından Cebrail vasıtasıyla Hz. Muhammet'e ilahi vahiy olarak yirmi üç senede indirilen kutsal kitaptır.¹⁸

Kur'an-ı Kerim, 114 sure ve otuz cüzden meydana gelmektedir. Kur'an'daki ayet sayısının ise 6666 veya 6200 olduğunu söyleyenler vardır. Bu durum bismelenin ayetler içine girip girmemesinden ve diğer bazı mülahazalardan kaynaklanmaktadır. Ayetler kendi içinde Mekke'de nazil olanlar için Mekki, Medine'de nazil olanlar için Medeni şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Mekki sureler kısa olmakla birlikte ifade bakımından da derin ve güçlüdürler. Daha çok şirk ile mücadele ve imana davet konularını ihtiva etmektedir. Medeni sureler ise uzun ve içtimai konulara daha çok yer vermektedir.

Genel olarak ayetlerin muhtevası açısından bakıldığında Kur'an'ın ana konularını beş başlık altında ifade edebiliriz. Buna göre inanç, ferdi ve sosyal hayat, ahlak, kıssalar ve ibadetler Kur'an'ın ana konu başlıklarıdır.¹⁹

a. Kur'an-ı Kerim'in Teşekkülü

Hz. Peygamberle Allah arasında oluşan iletişimden meydana gelen Kur'an-ı Kerim, Hz. Muhammet'in risaletinden sonra 10 yılı Mekke'de ve 13 yılı Medine'de olmak üzere toplam 23 senelik bir süre zarfında tedrici olarak ve muhtelif şekillerde Hz. Muhammet'e vahyolunmuştur.²⁰ Hz. Peygamber yaşadığı dönem içerisinde kendisine gelen vahiyleri yani Kur'an ayetlerini "*Vahiy Kâtipleri*" adı verilen sahabiler vasıtasıyla yazıya geçirterek ve ezberleterek muhafaza altına almıştır. Vahiy kâtipleri, inzal olan Kur'an ayetlerini kemiklere, parşömenlere ve elde bulunan diğer başka materyaller üzerine yazmışlar ve yazdıklarını da Hz. Muhammet'e okuyarak kontrol ettirmişlerdir. Vahiy kâtiplerinin yazdıkları Kur'an metinleri Hz. Muhammet tarafından kontrol edildikten sonra Hz. Muhammet'in evinde muhafaza edilmiştir. Yazı ve ezberleme metoduyla muhafaza edilen Kur'an, gösterilen titizlikle ilk halife Hz. Ebu Bekir dönemine kadar gelmiştir. Hz. Ebu Bekir döneminde ise Zeyd b. Sabit başkanlığında kurulan bir komisyonla Kur'an-ı Kerim, yazı ve ezberleme metodunun delilleriyle iki kapak arasındaki bir kitap şekline yani

¹⁸ Muhsin Demirci, *Tefsir Tarihi*, İstanbul, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı yay., 2003, s. 17-18.

¹⁹ Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, s. 426-427; Sarıkçıoğlu, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, s. 418-419.

²⁰ Gündüz, *Din ve İnanç Sözlüğü*, s. 226.

mushaf haline getirilmiştir. Üçüncü halife Hz. Osman, Hz. Ebu Bekir döneminde mushaf haline getirilen Kur'an-ı Kerim'i aslına bağlı kalarak ve çoğaltarak birkaç adet kopya yaptırmış, o dönemin belli başlı İslam merkezlerine göndermiştir.²¹

İnsanın tüm hayatını disiplin altına almayı hedefleyen, İslam'da temel hüküm kaynağı olan ve bir Müslüman'ın inanç, düşünce, tavır ve davranışlarında ölçü edineceği öncelikli dayanak olan Kur'an-ı Kerim, içinde hiçbir şekilde beşer sözü barındırmayan bir Allah kelimidir. Günümüzde bulunan tüm Kur'an nüshaları Hz. Ebu Bekir döneminde kitap haline getirilen ana nüshaya dayandırılarak çoğaltılmışlardır.²²

E. LUT KELİMESİNİN ETİMOLOJİSİ

Lut kelimesi, Kur'an-ı Kerim'de 27 yerde ismen zikredilmektedir.²³ Lut kelimesinin kaynağı konusunda âlimler farklı görüşler dile getirmişlerdir. Buna göre bazı âlimler “Lut” kelimesinin Arapça kökenli bir kelime olduğunu ve havuzu v.s sıvamak, yapışmak, birine ok isabet etmek, bir şeyi gizlemek manalarına geldiğini ve LATA fiilinden türediğini ifade etmektedirler.²⁴ Buna karşın bazı âlimler de “Lut” isminin Arapça olmadığını, yabancı bir dilden Arapçaya geçerek Arapçalaştığını ve daha sonra bu kelimedden LATA kelimesinin ve diğer kelimelerin türetildiğini söylemektedirler. Özellikle Arap dilinin en önemli gramercilerinden biri olan Sibeveyh'in de içinde bulunduğu Arap dili uzmanları Lut kelimesinin yabancı bir isim olduğu konusunda görüş birliği içindedirler. Bu çerçevede Lut kelimesi İbrahim, İshak gibi Arapça lügatinde olmayan yabancı bir isimdir. Buna göre Lut'un “Elyata” ya da “Lutt” kelimelerinden türemiş olabileceği görüşü “*Arapça olmayan kelimeler türemiş olamazlar*” kuralı gereğince kabul edilmemiştir.

Bazı batılı araştırmacılar, Lut kelimesinin İbranicede örtmek ve kapamak manalarına geldiğini, dolayısıyla kelimenin Arapça olmadığını, İbranice manasının Arapçaya yapışmanın karşılığı olarak geçtiğini ifade etmektedirler.²⁵ Batılı

²¹ İsmail Cerrahoğlu, *Tefsir usulü*, Ankara, TDV yay., 2004, s. 42-74; Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, s. 426-427; Gündüz, *Din ve İnanç Sözlüğü*, s. 226; Sarıkçıoğlu, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, s. 418-419.

²² Gündüz, *Din ve İnanç Sözlüğü*, s. 226; Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, s. 427.

²³ Lut kelimesinin kullanıldığı 27 ayeti topluca görmek için bkz. Ömer Müftüoğlu, *Kuran'da Hz. Lut ve Kavmi*, Eskişehir, İslami İlimler Vakfı yay., 1997, s. 3.

²⁴ M. Kemal Atik, “Kur'ânda Lut Kavmi ve Düşündürdükleri”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı. 2, 1988, s. 289.

²⁵ Müftüoğlu, *Kuran'da Hz. Lut ve Kavmi*, 4; Atik, *Kur'ânda Lut Kavmi ve Düşündürdükleri*, s. 289.

kaynaklarda ise Lut ismi “Lot” olarak yazılmakta, Kitab-ı Mukaddes’in Türkçe tercümesinde ise “Lut” olarak ifade edilmektedir.

Türkçe yazılan eserlerde eşcinsel ilişkinin karşılığı bir peygamber adı olan Lut kelimesinden türetilen “*Livata*” kelimesiyle ve bu işi yapan yani eşcinsel de “*Luti*” kelimesiyle ifade edilmektedir.²⁶ Nihayetinde bir Allah elçisinin ismi kök olarak alınıp, ondan türetilen kelimelerin masum bir peygamberin ismine izafe edilerek, alternatifi olmasına rağmen kullanılması kanaatimizce yanlış bir davranıştır.

²⁶ D. Mehmet Doğan, *Doğan Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul, Pınar yay., 2005, s. 721-724.

BİRİNCİ BÖLÜM

KİTABI MUKADDES'TE LUT VE LUT KISSASI

A. KİTAB-I MUKADDES'TE LUT

1. Lut'un soyu

Kitab-ı Mukaddes'te Lut, İbrahim'in yeğeni olması nedeniyle İbrahim ile birlikte Lut'un hikâyesi de konu edilmiştir.²⁷ Lut'a gelinceye kadar Nuh'tan sonra on nesil vardır. Bu on nesil sırasıyla Nuh, Sam, Arpakşat, Şelah, Eber, Peleg, Reu, Nahor, Terah ve Haran'dır.²⁸ Bu kişiler arasında bizim konu edineceğimiz kişinin hikâyesi Terah ailesinin bir ferdi ve Haran'ın oğlu olan Lut'un hikâyesidir.

Lut'un dedesi Terah'ın yetmiş yaşından sonra İbrahim, Nahor ve Haran adında üç oğlu olmuştur.²⁹ Muhtemelen Haran, Terah'ın çocukları arasında en genç olanıdır ve Lut'un da babasıdır.³⁰ Haran, babası Terah ve oğlu Lut henüz hayattayken doğduğu şehir olan Kildaniler'in Ur Kasdim kentinde ölüm cezasına çarptırılarak hayatını kaybetmiştir.³¹ İbrahim, kardeşi Haran'ın ölümünde dolaylı olarak da olsa kendisini sorumlu tuttuğu için yeğeni Lut'u büyütme sorumluluğunu üzerine almış

²⁷ *The Universal Jewish Encyclopedia* (U.J.E), "Lot", Isaac Landman (Ed.), USA, 1948, VII, 205; ayrıca bkz. Michael Avioz, *Josephus's Portrayal of Lot and His Family*, İsrail, Journal for the Study of the Pseudepigrapha, 2006, Vol. 16, s. 3.

²⁸ Tekvin, 11/ 10-26.

²⁹ Tekvin, 11/ 26.

³⁰ Justin Edwards, *The family Bible; Containing the Old and New Testaments*, New York, New York American Tract Society, 1853, I, 15. Ayrıca bkz. *The Bible Knowledge Commentary*, John F. Walvoord and Roy B. Zuck (Ed.), USA, 1985, s. 46.

³¹ Tora, *Türkçe Çeviri ve Açıklamalarıyla Tora ve Aftara, 1. Kitap, Bereşit*, İstanbul, Türkiye Hahambaşılığı, 2002, s. 75; (Mezopotamya kültürünün büyük bir merkezi ve Sümer'in başkenti olan Ur Kasdim, putperestliğin yaygın olduğu ve her evde yerel tanrıların bulunduğu, Kasdim ülkesinin ateşi anlamına gelen bir şehirdir. Tevrat'ın İbranice metninde Ur Kasdim, Yunancaya Kildaniler'in Ur şehri olarak çevrilmiştir. Ur Kasdim aşağı Babilonya'da, Fırat'ın batı yakasında, bugünkü Bağdat'ın 300 km güneydoğusundaki Tel el-Mukayyer denilen yer olduğu belirtilmektedir. Bkz. Tora, Bereşit, s. 75; ayrıca bkz. Ömer Faruk Harman, Yahudilik ve Hıristiyanlıkta Hz. İbrahim, *1. Hz. İbrahim Sempozyumu Bildirileri*, Ali Bakkal (Ed.), Şanlıurfa, Şurkav yay. ,1997, s. 52)

ve Lut'un kız kardeşi de olan Sara ile evlenerek Haran'ın hatırasını yaşatmak ve babası Terah'ın acısını hafifletmek istemiştir.³²

İbrahim'in yeğeni Lut'u büyütme sorumluluğunu üzerine almasını Kitab-ı Mukaddes metinleri içerisinde bulamıyoruz. Kitab-ı Mukaddes metinlerinde İbrahim, Rab'ın emri doğrultusunda yolculuğa başladığında “*Lut da onunla gitti*” ibaresini görmekteyiz.³³ Dolayısıyla İbrahim'in Lut'u yanına alması söz konusu değildir. Aksine Lut, İbrahim'le birlikte hareket etmek istemiştir. Fakat kutsal kitap yorumlarını incelediğimizde akademisyenler arasında ortak bir görüş olmamakla beraber İbrahim Lut'u himayesi altına alarak bir nevi evlat edinmiştir.³⁴

Lut'un doğum yeri konusunda ve yaşadığı zaman dilimi hakkında Kitab-ı Mukaddes içerisinde net bir bilgiye ulaşamıyoruz. Fakat Terah ailesinin önceleri Harran şehrinde yaşadığını ve burada putlara taptıklarını³⁵ ve daha sonra Harran'ın yaklaşık altı yüz mil güneydoğusundaki Ur Kasdim kentine göçtüklerini göz önünde bulundurursak Lut'un Harran şehrinde ya da Kildanilerin Ur Kasdim kentinde doğmuş olması muhtemeldir.³⁶

Tahminen Lut, dünya tarihinde Bronz Devrinin yaşandığı M.Ö. XIX. yüzyılda doğmuş ve yaşamını sürdürmüştür.³⁷

2. Lut'un İbrahim ile yolcululuğu

Haran'ın ölümüyle birlikte Terah, İbrahim'i, torunu Lut'u ve gelini Sara'yı yanına alarak Mezopotamya'daki putperestlerin tapınma merkezi olan Kildaniler'in Ur Kasdim kentinden ayrılarak Kenan ülkesinin yolu üzerinde bulunan Harran'a yani

³² İbrahim, Terah'ın satışa hazır putlarını kırdığı için ölüm cezasına çarptırılarak ateşe atılmış ve mucizevi bir şekilde ateşten sağ çıkmıştır. Haran, kardeşi İbrahim'i desteklemesi nedeniyle o da ateşe atılmış; fakat yeni bir mucize gerçekleşmeyince ateş içinde ölmüştür. Bkz. Tora, *Bereşit*, s. 75.

³³ Tekvin, 12/4.

³⁴ Avioz, *Josephus's Portrayal of Lot and His Family*, s. 5.

³⁵ Yeşu, 24/2.

³⁶ William Smith, *Dr. William Smith's Dictionary of the Bible*, Edited by Horatio Balch Hackett, New York, 1869, Vol. II, 1685; ayrıca bkz. *The Bible Knowledge Commentary*, s. 46.

³⁷ Yusuf Basalel, *Yahudilik Ansiklopedisi*, İstanbul, Gözlem yay. , 2002, III, 574; Orhan Hançerlioğlu, *Dünya inançları sözlüğü*, İstanbul, Remzi Kitabevi, 2000, s. 261.

kuzeybatıya doğru yola çıkmış ve buraya yerleşmiştir.³⁸ Terah, iki yüz beş yıl yaşadıktan sonra Harran şehrinde ölmüştür.³⁹ Terah'ın ölümünden yaklaşık altmış yıl önce İbrahim, yeğeni Lut ve eşi Sara ile birlikte babası Terah'tan ayrılarak yeni bir yolculuğa çıkmıştı.⁴⁰ Bu yolculuk, İbrahim henüz Ur Kasdim kentindeyken kendisine Tanrı'nın çağrısının gelmesi ve Tanrı'nın ülkesini, ailesini ve babasının evini terk edip yolculuk yaşamına başlamasını İbrahim'den istemesi nedeniyle gerçekleşmiştir.⁴¹ İbrahim, Rab'ın çağrısına uyarak yeğeni Lut'u, eşi Sara'yı, Harran'da kazandıkları malları ve edindikleri uşakları yanına alıp Kenan ülkesine gitmiştir.⁴² Kenan ülkesinde İbrahim ailesi ve Lut, göçebe bir yaşam sürerek ilk olarak Şekem⁴³ şehrindeki More Ovası'nda ve daha sonra Beytel ile Ay⁴⁴ kenti arasındaki dağlık bölgede çadırını kurmuş ve sürekli güneye giderek yoluna devam etmiştir.⁴⁵ Kenan ülkesi, o dönem içerisinde dağlık bir araziye sahip olmakla beraber otlak alanların az ve şiddetli kıtlığın yaşandığı bir ülkedir.⁴⁶ Bu yüzden geçici bir süreliğine Nil nehrinin de bulunduğu coğrafi özellikleri bakımından düz ve pek çok zenginliğe sahip bir ülke olan Mısır'a giden İbrahim ailesi ve Lut, burada belli bir süre kaldıktan sonra firavunun baskılarından ötürü Mısır'dan ayrılmak zorunda kalmış ve Negev'e doğru ilerleyerek önceden çadırlarını kurdukları Beytel ile Ay kenti arasındaki dağlık bölgeye geri dönmüştür.⁴⁷

3. Lut ve İbrahim'in ayrılması

İbrahim ve Lut, Mısır'da edindikleri mallarla beraber geri döndüklerinde çok sayıda koyun ve sığır sürülerine sahip olmuşlardır. İbrahim ve Lut'un mallarının çokluğu ve ikisine yetecek kadar otlak alanların ve suyun az olması, Lut'un

³⁸ William MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu Eski Antlaşma Serisi*, İstanbul, Yeni Yaşam yay., 2004, I, 50.

³⁹ Tekvin, 11/ 32.

⁴⁰ Tora, Bereşit, s. 77.

⁴¹ MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu Eski Antlaşma Serisi*, I, 50.

⁴² Tekvin, 12/ 5.

⁴³ Kutsal toprakların orta kesimlerinde, günümüzdeki Nablus yakınları. Bkz. Tora, Bereşit, 82.

⁴⁴ Beytel, tam anlamıyla "Tanrı'nın evi" manasındadır. Burası Şekem'in 37 km kadar güneyindeki bir şehirdir. Günümüzde Yerusalayim'in 18 km kadar kuzeyinde bulunan Beitin ile özdeşleştirilmektedir. Ay kenti, Beytel'den 3,5 km kadar doğudadır ve günümüzdeki Haiyin ile özdeşleştirilir. Bkz. Tora, *Bereşit*, s. 82.

⁴⁵ Tekvin, 12/4-9.

⁴⁶ Tekvin, 47/4

⁴⁷ Tekvin, 12/10.

çobanlarıyla İbrahim'in çobanları arasında bir sürtüşmenin yaşanmasına neden olmuştur.⁴⁸ Lut'un dürüst olmayan çobanlarının sürülerini kendilerine ait olmayan bir başkasının otlak alanlarında otlatmalarıyla başlayan bu sürtüşme nedeniyle birlikte yaşanamama sorunu ortaya çıkmıştır. Her ne kadar İbrahim sık sık Lut'a çobanlarını uarması gerektiğini ve bu durumun aileler arasında huzursuzluğa sebep olacağını söylemişse de Lut, amcasının bu uyarısına sert tepki vermiş, kendi yolunun ve davranışının doğru olduğunda ısrar etmiştir.⁴⁹ Bunun neticesinde barışı arzulayan ama buna karşılık bulamayan İbrahim, sürüler ve çobanlar yüzünden Lut ile aralarının bozulmaması ve iki ailenin rahat bir şekilde yaşaması için tek çözümün ayrılmak olduğunu anlamıştır.⁵⁰ Bu sebeple İbrahim, Lut'a *"Biz akrabayız. Seninle aramızda çobanlarımız yüzünden kavga çıkmasın. Bütün topraklar önünde. Gel, ayrılalım. Sen sola gidersen ben sağa gideceğim. Sen sağa gidersen ben sola gideceğim."* demiştir.⁵¹ Lut, İbrahim'in bu teklifi karşısında ülkenin en bereketli ve en sulak olduğu, fakat çok kötülük yapan ve Rab'be karşı günahkâr olan insanları barındıran Sodom ve Gomora adlı günah kentlerinin bulunduğu Ürdün Vadisi'ni seçmiştir. İbrahim ise Kenan topraklarında kalmıştır. Ürdün Vadisindeki kentlerin halkı ilk önce ülkelerine gelen yabancılara olan düşmanlıkları sebebiyle Lut'u şehirlerine almak istememiştir. Ancak Sodom kenti İbrahim'e duyulan saygı nedeniyle Lut'un şehre yerleşmesine izin vermiştir.⁵²

Yahudi din adamlarına göre Lut'un yaşamak için ülkenin en verimli, fakat en gaddar ve ahlaksız insanlarını barındıran bölgesini seçmesiyle birlikte Lut, kalbindeki kötülüğü de ortaya çıkarmıştır. O, bu kötülüğü sebebiyle amcası İbrahim'den ayrılmakla kalmamış aynı zamanda Tanrı'dan da ayrılmıştır. Bunun

⁴⁸ Tekvin, 13/5-7.

⁴⁹ The Talmud Selections Specimens of the Contents of that Ancient Book, Its Commentaries, Teachings, Poetry and Legends, Translated from the Original by H. Polano, G., Philadelphia, 1876, s. 62; ayrıca bkz. Max Seligsohn, *The Jewish Encyclopedia*, "Lot", Edited by Isidore Singer, USA, 1904, VIII, 186.

⁵⁰ Tora, Bereşit, s. 89.

⁵¹ Tekvin, 13/7-8. İbrahim, Lut ile ayrıldıktan sonra Lut'a kendisini yalnız bırakmayacağını, başının sıkışması veya herhangi bir tehlikeyle karşılaşması durumunda yardım edeceği sözünü vermiştir. The Talmud Selections, s. 62.

⁵² Louis Ginzberg, *The Legends of the Jews I: Bible Times and Characters From the Creation to Jacob*, Translated by Henrietta Szold, Philadelphia, 1909, s. 229; MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu Eski Antlaşma Serisi*, I, 52.

sonucunda Lut, ömrü boyunca günahın egemen olduğu bir kişilik içinde yaşamış ve kızları tarafından büyük bir günaha sokularak kötü bir soyun müsebbibi olmuştur.⁵³

Lut, Petrus'un ikinci mektubunda anlatıldığı üzere aslında güvenilir, doğru ve imanlı kişilerden birisidir.⁵⁴ Fakat Kitab-ı Mukaddes'in özellikle Eski Ahit yorumlarına baktığımızda Lut'un bir günah şehri olan Sodom'a yakın bir yere yerleşmesinde - buranın verimli bir alana sahip olduğunu da göz önünde bulundurursak- zenginlik ve daha fazlasını elde etme arzusunu görmekteyiz.⁵⁵ Dolayısıyla Lut zenginliği ön planda tutarak parayı, ahlaka, imana, dürüstlüğe tercih etmiştir. Lut'un bu tercihini ilerideki bölümlerde görebileceğimiz gibi Lut, bu ihtirası nedeniyle ailesini ve her şeyini kaybetmek durumunda kalmıştır.⁵⁶ Kitab-ı Mukaddes'i bir bütün olarak incelediğimizde, kutsal kitap içerisinde önemli bir figür olan Lut karakteri konusunda Yeni Ahit'te Petrus'un ikinci mektubunda, bir yandan Lut'un imanlı, doğru ve güvenilir bir kişi olduğunun vurgulanması, diğer yandan da Eski Ahit'te daha fazlasını isteyerek hayatındaki zenginlik hırslının ön plana çıkarılması, ahlakı hiçe saydığının vurgulanması, beraberinde mantıksal bir tutarsızlığı da akıllara getirmektedir.

4. Krallar savaşı

Ürdün ovasındaki putperest olan beş eski şehrin - Sodom, Gomora, Adma, Sevoyim, Bala (Soar) -kralları, on iki yıl boyunca egemenliği altında yaşadıkları Elam (Pers) kralı Kedorlaomer'e on üçüncü yılda karşı gelmiştir.⁵⁷ Kedorlaomer, Babil bölgesindeki Şinar kralı Amrafel, Ellasar kralı Aryok ve Goyim kralı Tidal ile ittifak ederek zift çukurlarıyla dolu olan Siddim (Lut Gölü) Vadisi'nde isyancılara karşı otoritesini tekrar kabul ettirmek için savaş açmış ve bu savaşın sonucunda bu krallıkları bozguna uğratmıştır. Savaşın sonucunda Elam kralı Kedorlaomer ve müttefikleri, Sodom ve Gomora'nın bütün mallarını ve yiyeceklerini gasp etmiş,

⁵³ Ginzberg, *The Legends of the Jews*, 228; Tora, *Bereşit*, s. 88-89-91.

⁵⁴ 2. Petrus, 2/7-8. Genellikle Yahudi yorumcular Lut'a karşı olumsuz yaklaşırken bazı Hıristiyan yorumcular onun imanlı bir kişi olduğunu vurgulamaktadır. Bunun da ötesinde bazı Hıristiyan yorumcular Hz. Lut'un peygamber olabileceğini bile dile getirmişlerdir (Max Seligsohn, *The Jewish Encyclopedia*, s. 185-186).

⁵⁵ Tora, *Bereşit*, s. 89.

⁵⁶ Seligsohn, *The Jewish Encyclopedia*, s. 186; Talmud, *Nazir* 23a.

⁵⁷ Tekvin, 14/1-4; Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 229.

İbrahim'in yeğeni Lut ile mallarını da beraberinde götürmüştür.⁵⁸Savaşta kurtulabilen kişilerden birisi bu durumu, Lut'un amcası İbrahim'e haber vermiştir. İbrahim, evinde doğup yetişmiş üç yüz on sekiz adamını yanına alıp yeğeni Lut'u, onun mallarını, kadınları ve halkı kurtarıp Lut'un tercih ettiği Sodom'a geri getirmiştir. Savaşın sonucunda da Rabbin kâhini olarak bilinen Şalem kralı Melkisedek İbrahim'i kutsamıştır.⁵⁹

Bir Yahudi tarihçisi olan Paul Johnson'a göre Lut'u kurtaran İbrahim'in kralları dize getirecek kadar gücünün olması, onun Mezopotamya levhalarında ve bronz çağının son zamanlarındaki Mısır kaynaklarında Abiru veya Habiru denen göçmen gruplarından birinin lideri olduğuna işaret etmektedir.⁶⁰

Kutsal kitap araştırmacılarına göre İbrahim yeğeni Lut'a olan bağlılığı ve onunla olan akrabalığı nedeniyle içindeki merhamet duygusuyla hareket ederek Lut'u kurtarmak istemiştir.⁶¹

Kitab-ı Mukaddes yorumlarını incelediğimizde Lut'un amcası İbrahim'in himayesinde belli bir dönem yaşamasına rağmen Tanrı'nın buyruğundaki İbrahim'in fikirlerinden ve inançlarından bir şey kazanamaması ve kişisel karakterini de buna göre şekillendirememesi düşündürücüdür.⁶² Bir günah kenti olan Sodom şehrini tercih etmesi nedeniyle bir savaşın içerisinde kendini bulup malını, ailesini ve her şeyini kaybetme durumunda kalan Lut, savaş sonucunda da Sodom şehrine geri dönmüştür.⁶³ Bu durum Kitab-ı Mukaddes içerisindeki Lut'un inanç yapısını ortaya koymaktadır.⁶⁴

⁵⁸ Tekvin, 14/8-12.

⁵⁹ Tekvin, 14/20.

⁶⁰ Paul Johnson, *Yahudi Tarihi*, çev. Filiz Orman, İstanbul, Pozitif yay., 2000, s. 11.

⁶¹ Avioz, *Josephus's Portrayal of Lot and His Family*, s. 6.

⁶² Lut'un İbrahim ile yoldaşlığı sayesinde dört büyük kazanımı olmuştur. Lut, İbrahim sayesinde zenginleşmiş ve mal-mülk sahibi olmuş, krallara esir düştüğünde kurtarılmış ve sodom yok edildiğinde ailesi ile birlikte buradan kurtarılmıştır. Bkz. Mehmet Katar, "Tevrat'ın Lut Kıssası Üzerine Bir Araştırma", *A.Ü.İ.F.D*, Sayı. XLVIII, 2007, s. 65.

⁶³ Tora, *Bereşit*, s. 94.

⁶⁴ Talmud, *Nazir* 23a.

B. KİTAB-I MUKADDES'TE LUT KISSASI

1. Meleklerin İbrahim ve Lut'u ziyareti

İbrahim, günün sıcak saatlerinde Mamre meşeliğindeki çadırının önünde otururken Rab kendisine görünmüş ve karşısında üç adamın durduğunu görmüştür. Onları görür görmez hemen karşılamaya koşmuş ve yere kapanarak “*Ey efendim, eğer gözünde lütuf bulduysam, lütfen kulunun yanından ayrılma*” demiştir.⁶⁵

Kitab-ı mukaddes kutsal metninde İbrahim'e gelen bu üç adamın kimliği hususunda Kutsal Kitap yorumlarında farklı iki görüş bulunmaktadır. Genel olarak kabul gören bu görüşlerden ilkinde göre, bu üç kişiden birisi Tanrı'nın kendisi diğer ikisi de melektir.⁶⁶ Diğer farklı görüş ise İbrahim'e gelen kişiler Tanrı tarafından gönderilen farklı misyonlara sahip meleklerdir. Bu meleklerden Mihael adlı melek İbrahim'e eşi Sara'nın bir oğlu alacağını müjdesini vermekle, Rafiel adlı melek, İbrahim'in yeğeni Lut'u kurtarmakla, Gavriel adlı melek de Sodom ve Gomora şehirlerini yok etmekle görevlidir. İbrahim'in yukarıda geçen hitabı da önce Tanrı'ya daha sonra melekler içerisindeki lider konumundaki kişiyedir.⁶⁷

Misafirperver bir karaktere sahip olan İbrahim⁶⁸, gelen misafirlerini et ve süt ile güzel bir şekilde ağırladıktan sonra karısı Sara'nın bir oğlu (İshak) olacağını müjdesini de almıştır. Melekler İbrahim'in yanından ayrılmadan önce Sodom'a doğru bakmış ve İbrahim, onları misafirperver bir ruhla Sodom şehrine yolcu etmiştir. Melekler ayrıldıktan sonra Tanrının huzurunda kalan İbrahim, Sodom ve Gomora şehirlerinin büyük bir ahlaksızlık içerisinde olduğunu, günahlarının çok ağır olduğunu ve bu şehri helak edeceğini neslinden büyük bir ulus çıkartacağı İbrahim'e bildirmiştir.⁶⁹ Bunun üzerine İbrahim, Tanrı'nın adaletine güvenerek bir dua

⁶⁵ Tekvin, 18/1-3

⁶⁶ MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu Eski Antlaşma Serisi*, I, 58. Tanrı'nın Sodom ve Gomoralılar'ın inançsızlığını öğrenebilmek için bizzat kendisinin gidip insanların davranışını gözlemlemesi mitolojik kahramanlıktan tanrısalığa yükselen tanrı tipinin izlerini taşımaktadır. Mustafa Ünal, *Sami Dinlerde Tanrı Fenomenolojisi*, Kayseri, Laçın Yay., 2005, s. 88.

⁶⁷ Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 241; ayrıca bkz. Tora, *Bereşit*, s. 117.

⁶⁸ Tora, *Bereşit*, s. 97.

⁶⁹ Tekvin, 18/16-20.

niteliğinde ve samimi bir alçakgönüllülük içerisinde Tanrı ile pazarlık yapmış⁷⁰, elli kişiden başlayarak on kişiye kadar sayıyı düşürmüş ve eğer bu şehirlerde on dürüst kişi varsa bu dürüst kişiler hatırına bu şehirleri yok etmemesi için Tanrı'dan istekte bulunmuştur.⁷¹ Tanrı, İbrahim'in bu isteğini “*On kişinin hatırı için bu kentleri yok etmeyeceğim*” şeklinde cevaplamıştır ve İbrahim'in yanından ayrılmıştır.⁷²

Tanrı'nın Sodom ve Gomora şehirlerindeki ahlaksızlığı yerinde tespit etmeleri ve bu şehirleri helak etmeleri için görevlendirdiği melekler, öğle saatlerinde İbrahim'in yanından ayrıldıktan sonra akşam vaktinde iki yolcu kılığında Sodom'a varmıştır. Şehrin kapısında oturan Lut, melekleri görür görmez karşılamak için ayağa kalkmış ve yere kapanarak onlara hitaben “*Efendilerim, kulunuzun evine buyurun. Ayaklarınızı yıkayın ve geceyi bizde geçirin.*” demiştir.⁷³ Rivayetlere göre Lut, karakter özelliklerini daha İbrahim'in himayesine girmeden önce şekillendirmiş olmasına rağmen ve misafirperver bir karakter olmamasına rağmen İbrahim'e yoldaş olması ve onunla birlikte yaşaması nedeniyle İbrahim'in misafirperverlik huyu Lut'un davranış biçimini etkilemiş ve bu yabancıları evine davet etmek istemiştir.⁷⁴ Melekler ilk önce Lut'un bu davetini kabul etmemiş ve kent meydanında geceyi geçirmek istemiş; fakat Lut'un aşırı ısrarı sonucu bu daveti kabul etmek durumunda kalmışlardır.⁷⁵ Lut, büyük bir özveri gerektiren davranışıyla misafirlerini Sodomluların görmemesi için tüm gece boyunca şehrin etrafından ve dolambaçlı yollardan yürüterek evine götürmüştür.⁷⁶ Çünkü Sodomlular ülkelerine yabancı bir kişinin girmesine izin vermemekte ve girenleri de korkunç bir şekilde cezalandırmaktaydı.⁷⁷ Lut, misafirlerini evine getirirken tedbirli davranmasına rağmen karısı bu durumdan hoşnut olmamış ve kocası Lut'a “*Eğer bu gelen misafirleri Sodomlular duyarsa seni acımasız bir şekilde öldürürler.*” demiştir.

⁷⁰ The Bible Knowledge Commentary, s. 59-60; ayrıca bkz. MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu Eski Antlaşma Serisi*, I, 58.

⁷¹ Tekvin, 18/24-32.

⁷² Tekvin, 18/33.

⁷³ Tekvin, 18/1-3.

⁷⁴ Tora, *Bereşit*, s. 97; John Skinner, *The International Critical Commentary: Genesis*, USA, Varda Books, 2005, s. 307; ayrıca bkz. Samuel Rapaport, *Tales and Maxims from the Midrash*, Basım yeri yok, Forgetting Books, 2008, s. 185.

⁷⁵ Tekvin, 19/3.

⁷⁶ Pirke De Rabbi Eliezer, Translated and Annotated by Gerald Friedlander, London 1916, s. 183; Tora, *Bereşit*, s. 125.

⁷⁷ Tora, *Bereşit*, s. 125; ayrıca bkz. Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 253.

Lut'un karısı içindeki korkuyu, endişeyi, hoşnutsuzluğu belirtmekle kocasına tedbirli davranmasını söylerken kendisi, yanlışlık ile sâfiyane ve düşüncesiz bir davranış sergilemiş ve komşusundan yemekte kullanmak üzere tuz isterken komşusu ile “*Bizde yeterince tuz vardı; fakat misafirimiz geldiği için biraz daha gerekli.*” şeklinde bir diyalogda bulunmuştur.⁷⁸ Bunun sonucunda kısa zaman içerisinde Lut'un evinin etrafında büyük bir kalabalık toplanmış ve şehrin genç-yaşlı günaha bürünmüş bütün erkekleri, gelen misafirleri eşcinsel bir ilişki için kendilerine vermesini Lut'tan istemişlerdir.⁷⁹

Pirke De Rabbi Eliezer'de ise Lut'a gelen misafirleri Sodom halkının duymasına neden olan şey Lut'un karısının düşüncesizliği değil, onları gören bir gencin şehrin tüm erkeklerine haber vermesidir.⁸⁰

2. Lut'un Kavmiyle Mücadelesi ve Sodom ve Gomora'nın Yıkılışı

Lut, evinin önünde eşcinsel bir ilişki amaçlayan büyük bir kalabalığın toplanmasıyla beraber melekleri hırçın Sodom halkından korumak için kalabalığa karşı evli olmayan kızlarını teklif etmiştir.⁸¹ Ancak Sodom halkının oluşturduğu kalabalık Lut'un teklifini reddetmiştir.

Kitab-ı Mukaddes'in Tekvin bölümünde anlatılan bu olaya oldukça benzeyen bir başka olay Hakimler bölümünde de anlatılmaktadır. Buna göre Levili bir adam, ailesinin yanına giden cariyesini geri getirmek için onun yaşadığı şehre gitmiş ve onu alarak kendi memleketine yola çıkmıştır. Bunlar, akşam olunca Benyamin kabilesine ait Giva şehrinde konaklamak zorunda kalmış; ancak kimse onlara barınacak bir yer göstermemiştir. Sonradan o şehrin asıl sakinlerinden olmayan; ancak orada yaşayan bir adam, Levili ve cariyesini evine davet etmiş; fakat gece Benyamin kabilesinden bir grup erkek, adamın kapısına dayanıp ve ev sahibine, eşcinsel ilişki kurmak için misafirini kendilerine vermesini söylemişlerdir. Ev sahibi, tıpkı kapısına gelen Sodumlulara direnen Lut gibi gelenlerin bu isteğine itiraz etmiş ve istiyorlarsa kendi bakire kızı ile misafirin cariyesini onlara verebileceğini söylemiştir. Ancak onlar Lut'un aynı tür teklifini kabul etmeyen Sodumlular gibi bu öneriyi reddetmiştir.

⁷⁸ Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 254.

⁷⁹ Tekvin, 19/4-5.

⁸⁰ Pirke De Rabbi Eliezer, s. 185.

⁸¹ Tekvin, 19/ 8.

Sonuçta Levili kendisini kurtarmak için cariyesini onlara vermiş ve onlar sabaha kadar bu kadına tecavüz ederek bu suretle öldürmüşlerdir.⁸²

Hız. Lut, melekleri azgın Sodom halkından korumak için yaşamını ve güvenliğini riske atmakla misafire olan saygıyı ve bağlılığı göstererek ahlaki bir davranış sergilemektedir. Fakat Lut'un bakire olan kendi kızlarını hırçın kalabalığa sunması ve kızları için Sodom halkına ne isterseniz yapın diyerek en önemli değerlerden birisi olan namuslu bir yaşamı hiçe sayması, sahip olduğu karakteristik yapıyı ortaya koymaktadır.⁸³ Lut, kızlarını teklif etmesiyle birlikte Sodom sakinleri daha da kızmış ve Lut'a, meleklerle uygulayacakları cezadan daha kötüsünü yapma tehdidinde bulunmuşlardır. Bunun üzerine evin içindeki melekler kapının önünden Lut'u çekerek içeriye almışlar ve azgın kalabalığın kapıyı bulmasını imkânsız hale getirecek şekilde gözlerini kör etmişlerdir. Melekler, Sodomluları etkisiz hale getirdikten sonra kimliklerini açıklayarak görevlerinin bu şehri helak etmek olduğunu Lut'a anlatmış ve ailesiyle birlikte bu şehirden kaçıp kurtulmalarını söylemişlerdir.⁸⁴ Lut, meleklerin bu sözleri üzerine nişanlı olan iki kızının eşleriyle görüşerek şehri terk etmeleri gerektiğini anlatmıştır.⁸⁵ Fakat onlar bunun bir şaka ve alay olduğunu iddia ederek Lut'un sözlerini ciddiye almamışlardır. Bunun üzerine melekler, Lut'u, onun karısını ve bekâr olan iki kızını alarak şehrin dışına çıkarmış ve dağa doğru kaçmalarını söylemişlerdir. Fakat Lut, dağa kaçamayacağını ve ölümün burada kendisine yetişeceğini düşünerek Sodom'a yakın, küçük bir yer olan Tsoar⁸⁶ kentine sığınmak istemiştir. Melekler Lut'un bu isteğini kabul edip bu kenti yıkmayacaklarını; fakat arkalarına bakmadan Sodom'dan uzaklaşmaları gerektiğini söylemişlerdir. Meleklerin bu ikazlarına rağmen kaçarken, Lut'un haberi olmadan geriden gelen karısı geri dönüp bakmış ve Tanrı onu tuzdan bir direğe çevirmiştir.⁸⁷

⁸² Hakimler, 19/ 1-29; Hakimler, 20/ 1-48.

⁸³ Tora, *Bereşit*, s. 127.

⁸⁴ Tekvin, 19/ 9-13.

⁸⁵ Tekvin, 19/ 14. (Bazı Kitab-ı Mukaddes yorumlarında Lut'un iki nişanlı iki de evli olan kızı olduğu ve Lut'un şehri terk etmek konusundaki bu uyarısının evli olan kızlarının kocalarına olduğu belirtilmektedir. Tora, *Bereşit*, s. 127; Seligsohn, *The Jewish Encyclopedia*, s. 185; ayrıca bkz. Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 255.)

⁸⁶ Sodom ve Gomora şehirleri yakınında daha önceleri "Bela" olarak bilinen bir şehirdir. Muhtemelen günümüzdeki Lut Gölü'nün güney kıyılarında yer alan şehirlerden biridir. Bkz. Tora, *Bereşit*, s. 88.

⁸⁷ Tekvin, 19/ 26; Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 255.

Lut'un karısının geri dönüp bakması konusunda Kitab-ı Mukaddes yorumcuları farklı görüşler ileri sürmektedirler. Bu görüşlerden ilkinde Lut'un karısının kocası gibi dünya nimetlerine karşı aşırı zafiyet gösteren bir insan olduğu ve Sodom'dan ayrılırken aklı ve yüreği burada kaldığı için tuz direğine döndüğü ifade edilmektedir.⁸⁸ İkinci görüşe göre Lut'un karısı, Sodom'un nasıl yıkıldığını görmek için geriye bakmış ve bu esnada tuz direğine dönüşmüştür.⁸⁹ Üçüncü görüşe göre, Lut'un karısı bir anne şefkatiyle evli olan kızlarının arkadan gelip gelmediğini kontrol etmek için geriye dönüp bakmış ve Tanrı, Lut'un karısını bu duraksaması nedeniyle tuz direğine döndürmüştür.⁹⁰ Dördüncü görüşe göre de Lut'un karısı komşularından bir tuzu bile esirgediğinden dolayı tuz direğine döndüğü ifade edilmektedir.⁹¹ Son olarak tüm bu görüşlerden farklı olarak Lut'un arkasından gelen karısı Lut'a bilinmeyen bir nedenden dolayı gecikmiş, bu esnada korkuyla geriye dönüp bakmış ve tuz direğine dönmüştür.⁹²

Lut'un karısının dönüştüğü bu tuz direğinin Yahudi kaynaklarında günümüzde halen varlığını korumakta olduğu ve bu tuz direği büyükbaş hayvanlar tarafından sabahtan akşama kadar yalanarak tüketildiği halde ertesi gün tekrar eski halini aldığı ifade edilmektedir.⁹³ Ayrıca bir Yahudi tarihçisi olan Josephus, Lut'un karısının tuz direği haline dönüşmüş olan kalıntısını yaşadığı dönem içerisinde gördüğünü söylemektedir.⁹⁴

Tanrı Sodom ve Gomora şehirlerini ve burada yaşayan insanları sabaha karşı gökyüzünden sağanak yağmur şeklinde gelen ateşli kükürt ile yeryüzünden silmiştir. Kitab-ı Mukaddes'e göre Tanrı ovadaki kentleri yok ederken İbrahim'i anımsamış ve Lut'u bu felaketin dışında tutmuştur. Yaşanan bu felaketten sadece Lut ve iki kızı kurtulmuştur.⁹⁵

⁸⁸ William MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu Yeni Antlaşma Serisi*, İstanbul, Yeni Yaşam yay., 2000, I, 382.

⁸⁹ Tora, *Bereşit*, s. 131; bkz. The Universal Jewish Encyclopedia, "Lot", Edited by Isaac Landman, New York, 1948, VII, 205.

⁹⁰ Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 255; Pirke De Rabbi Eliezer, s. 186.

⁹¹ Seligsohn, *The Jewish Encyclopedia*, s. 186.

⁹² A Commentary on the Bible, Edited by Arthur S. Peake, New York, 1920, s. 153.

⁹³ Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 255; Seligsohn, *The Jewish Encyclopedia*, 186; Pirke De Rabbi Eliezer, s. 186.

⁹⁴ Avioz, *Josephus's Portrayal of Lot and His Family*, s. 10.

⁹⁵ Tekvin, 19/24-25-29; 2Petrus, 2/ 6-7. Tanrı ikinci bir defa yeryüzüne sağanak yağmur şeklinde ateşli kükürt yağdıracağını peygamber Hezekiel döneminde söylemiştir. Hezekiel, 38/ 22.

Kitab-ı Mukaddes'te Tanrı'nın Lut ve ailesinin yaşadığı Sodom ve Gomara'yı yok ettiği sırada İbrahim'in Sodom, Gomora ve diğer şehirlerin bulunduğu bütün oviden bir ocak gibi dumanın yükseldiğini gördüğü ifade edilmektedir.⁹⁶

Hıristiyan kilise babalarından İskenderiyeli Clement'e göre Lut'un yaşanan bu felaketten kurtulmasının sebebi, İbrahim'e olan akrabalığı ya da İbrahim'in Lut'a olan duası değil, Lut'un misafirperver ve dindar, salih bir kişiliğe sahip olmasıdır.⁹⁷

Tanrı, Sodom ve Gomora şehirleriyle birlikte bu vadi (Ürdün) içerisinde bulunan Admah ve Zeboim şehirlerini de helak etmiştir. Tsoar kentini ise Lut'un burada bulunması ve İbrahim'in duası nedeniyle helak etmemiştir.⁹⁸

3. Lut ve Kızları

Tanrı'nın gazabının Sodom ve çevresindeki şehirlere ulaşmasıyla sahip olduğu tüm mal ve mülkünü ve karısını kaybeden Lut, iki kızıyla birlikte güvende olacağına dair Tanrı'dan söz aldığı Tsoar kentine sığınmış; fakat buranın da helak olacağı korkusunu taşıyarak bu kentin yakınlarındaki bir dağda bulunan mağaraya yerleşmiş ve burada yaşamaya başlamıştır.⁹⁹ Lut ve kızları arasındaki enest ilişki de bu mağarada gerçekleşmiştir. Lut'un kızları yaşanan felaketten sonra dünyadaki herkesin öldüğünü, sadece babaları ve kendilerinin kaldığını, insan ırkının devam etmesinin kendi sorumlulukları olduğunu düşünmüşler ve bunun neticesinde babalarıyla cinsel ilişkiye girerek babalarının soyunu devam ettirmeye karar vermişlerdir.¹⁰⁰ Kitab-ı Mukaddes'in Tekvin bölümünde geçen bu hadise şu şekilde olmuştur: *"Büyük kız küçüğüne, babamız yaşlıdır, dünya geleneklerine göre uygun biçimde burada bizimle yatacak bir erkek yoktur, gel babamıza şarap içirelim, soyumuzu yaşatmak için onunla yatalım dedi. O gece babalarına şarap içirdiler ve büyük kız babasıyla yattı; ancak Lut yatmasını ve kalkmasını bilmedi. Ertesi gün büyük kız küçüğüne, dün gece babamla yattım, bu gece de ona şarap içirelim ve sen de soyumuzu devam ettirmek için onunla yat dedi. O gece de babalarına şarap*

⁹⁶ Tekvin, 19/ 28.

⁹⁷ Andrew Louth, *Early Christian Writings: The Apostolic Fathers*, Translated by Maxwell Staniforth, USA, Penguin Books, 1987, s. 27.

⁹⁸ C. Friedrich Keil and Franz Delitzsch, *Biblical Commentary on The Old Testament*, Translated from the German by James Martin, London, 1875, Vol. I, s. 237; Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 246.

⁹⁹ Tekvin, 19/30.

¹⁰⁰ Tora, *Bereşit*, s. 131.

içirdiler ve küçük kız babasıyla yattı; fakat Lut yine yattığının ve kalktığının farkında olmadı. Böylece Lut'un iki kızı babalarından hamile kaldılar. Büyük kız bir erkek çocuk doğurdu ve ona babadan anlamına gelen Moab adını verdi. Moab, bugünkü Moablıların atasıdır. Küçük kız da bir erkek doğurdu ve ona halkınım oğlu anlamına gelen Ben-Ammi adını verdi. O da bugünkü Ammonluların atasıdır."¹⁰¹

Kitab-ı Mukaddes'te geçen bu hadisede bu çirkin olayın oluşmasında Lut'un herhangi bir sorumluluğun olmadığı izleniminin "yattığının ve kalktığının farkında *olmadı*" sözüyle verilmeye çalışıldığını anlamaktayız. Fakat kutsal kitap yorumlarını incelediğimizde bu durumun tam aksi yönünde bir düşüncenin olduğunu görmekteyiz. Bu çerçevede Lut'un kızları Sodom ve çevresinin yok edilmesiyle birlikte tüm insan soyunun yok olduğunu ve bunu devam ettirmelerinin kendi sorumlukları olduğunu düşünmeleri ve bunun sonucunda da babalarıyla cinsel ilişkiye girmeleri, Lut'un kızlarının iyi niyetinden ve asil bir amaç taşımalarından kaynaklanmaktadır.¹⁰² Ancak Lut'un kızları için söylenen bu iyimser ifadeler, yorumlarda Lut için söylenmemektedir. Lut'un büyük kızıyla yattığı gece içkili olması ve yattığının farkında olmaması normal karşılanmakta; fakat uyandığında Lut her şeyin farkına varmıştır; ancak ikinci gece yine sarhoş olmuştur. Bu konuda kendisini engellememiştir. Ayrıca Lut'un Sodom ve çevresinin yok edilmesi olayının evrensel bir yok edilme olmadığını bildiği; fakat bunu kızlarına açıklamadığı belirtilmektedir.¹⁰³ Bütün bunların ötesinde Lut'un Sodom ve çevresini kendisine yerleşim yeri olarak seçmesi, hem kendi karakteri hem de kızlarının karakteri üzerinde etkili olmuş ve bu ensest ilişkinin yaşanmasının en büyük sebeplerinden biri olmuştur.¹⁰⁴ Bu bilgilerden hareketle Kitab-ı Mukaddes kaynaklarında bu ensest ilişkinin en büyük sorumlusunun Lut olduğunu görmekteyiz.

Lut ve kızları arasındaki cinsel ilişkidен ortaya çıkan ve İsrail oğullarına dil ve kan bağı açısından en yakın topluluklardan biri olan Moab ve Ammon oğulları hakkında Kitab-ı Mukaddes'in Tesniye bölümünde anlatıldığı üzere yasa dışı ve utanç verici bir ilişkidен doğan kişi Tanrı'nın cemaatine alınmayacaktır. Dolayısıyla

¹⁰¹ Tekvin, 19/31-38.

¹⁰² Keil and Delitzsch, *Biblical Commentary on The Old Testament*, s. 236; Tora, *Bereşit*, s. 131.

¹⁰³ Tora, *Bereşit*, s. 131.

¹⁰⁴ MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu Eski Antlaşma Serisi*, I, 60; ayrıca bkz. Seligsohn, *The Jewish Encyclopedia*, s. 186.

Moab ve Ammon soyu on nesil boyunca bu cemaate hiçbir şekilde giremeyecektir.¹⁰⁵ Yapılan yorumlarda Moab ve Ammon soyunun Tanrı'nın cemaatine alınmaması, Tanrının cemaatinden dışlanması, İbrahim ve Lut'tan yüzyıllar sonra Kitab-ı Mukaddes metinleri içerisine sokulmuştur. Bu soyun putperest bir inanç yapısına sahip olması nedeniyle ve İsrail halkının putperest inanç yapısından uzak tutulması amacıyla böyle bir yola başvurulduğu belirtilmektedir.¹⁰⁶

Moablular ve Ammonlular kendi fiilleri dışında Lut ve kızlarının utanç verici ilişkisinden türedikleri halde İsrail toplumundan soyutlanmıştır. Bu bağlamda sonraki dönemlerde Moablı kadınların İsraili erkeklerle zina eden fahişe konumunda olmaları¹⁰⁷, Ammonluların İsrail halkına Molek adlı puta tapmalarını öğütlemeleri ve çocuklarını ona kurban etmelerini istemeleri¹⁰⁸, kanaatimizce bu dışlanmanın etkisiyle oluşmuş ve bu dışlanma Moab ve Ammon soyunun yasa dışı ve gayri ahlaki davranışlarının da sebebi olmuştur.

Her ne kadar Tanrı, İsrail toplumuna Moab ve Ammon soyunu on nesil boyunca içlerine almamalarını emretmişse de İsrail toplumu bu emri çiğnemiştir. Moablı bir kadın olan Rut, Kral Davut'un dedesi olan Boaz ile evlenerek Tanrının cemaatine katılmıştır.¹⁰⁹ Ayrıca Ammonlu bir kadın olan Naama da Davut'un oğlu Süleyman ile evlenerek Tanrı'nın cemaatine girmiştir.¹¹⁰

Talmud'da ise Moabluları ve Ammonluları on nesil boyunca Tanrı'nın cemaatine almama kuralının sadece erkeklere yönelik olarak uygulandığı, kadınlara ise uygulanmadığı ifade edilmekte ve böylece İsrail kraliyet ailesine kadar girmiş olan Moablı veya Ammonlu kadınların bu durumu meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır.¹¹¹

¹⁰⁵ Emil G. Hirsch, "Lot", *The Jewish Encyclopedia*, Ed. by Isidore Singer, USA, 1904, VIII, 186-187; Tesniye, 23/ 2-3; Ilan Kutz, *Revisiting The Lot of The First Incestuous Family: The Biblical Origins of Shifting the Blame on to Female Family Members*, BMJ, 2005, Vol.331, s. 1507.

¹⁰⁶ Kutz, *Revisiting The Lot of The First Incestuous Family*, s. 1507.

¹⁰⁷ Sayılar, 25/1-3.

¹⁰⁸ 1. Krallar, 11/ 33.

¹⁰⁹ Rut, 4/9.

¹¹⁰ 1.Krallar, 14/21.

¹¹¹ Talmud, *Kiddushin*, 75a.

4. Sodom ve Gomora Şehirlerinin Helâkine Sebep Olan İşlenen Günahlar

Kitab-ı Mukaddes, Sodom halkının çok kötü olduğunu, Tanrı'ya karşı büyük günah işlediğini belirtmekte¹¹²; fakat işlenen bu günahın ne olduğunu açık bir şekilde belirtmemektedir. Kitab-ı Mukaddes yorumlarına baktığımızda ise Sodom halkının temelde bir ahlaki yozlaşmanın içerisinde bulunduğunu görmekteyiz. Bu ahlaki yozlaşma genel olarak çarpık cinsel ilişkiler¹¹³ ve en önemlisi adaletsizliğin getirdiği kibirle yetimi ve çaresizleri ezmek şeklinde karşımıza çıkmaktadır.¹¹⁴

Sodom, Gomora ve helak olan diğer şehirlerdeki halkın cinsel sapıklıklarına delil oluşturabilecek çeşitli örnekler bulunmaktadır. Bu çerçevede örneğin halkın senede bir defa olmak üzere birkaç gün süren evli olan kadın ve erkeklerin ve onların çocuklarının katıldığı iğrençliğin de ötesinde sınır tanımayan cinsellik içeren seks partisi gibi eğlenceler düzenlemesi cinsel taşkınlıklarının boyutunu gözler önüne sermektedir.¹¹⁵ Ayrıca daha önce belirttiğimiz gibi Sodom'un genç-yaşlı bütün erkeklerinin cinsel arzusuyla Lut'a gelen misafirleri homoseksüel bir ilişki için Lut'tan istemeleri, helak olan bu kavmin cinsel yönde ahlaksızlığını ve günahkârlığını bir başka açıdan bizlere göstermektedir.¹¹⁶

Genel olarak Sodom ve çevresinde yaşayan halkın cinsel eğilimlerindeki yanlışlığı belirttikten sonra kaynaklarda geçtiği üzere helake sebep teşkil edecek asıl günahın cinsel taşkınlıktan çok adaletsizlik, fakir ve zayıf durumdaki kişilere, yabacılara zulüm, kibir, kıskançlık vb. günahlar olduğunu görmekteyiz.¹¹⁷ Nitekim Sodom ve çevresinde yaşayanlar, şehirlerine gelen yabancılara karşı her türlü haksızlığı yapmakta, ticaret amacıyla bu şehirlere gelen tüccarların mallarını haksızlıkla ele geçirmekte, onlara karşı ters hukuk mantığını işletmekte ve ayrıca kendilerinden bile olsa yetimi, yoksulu ve zayıfı acımasız bir şekilde ezmekteydi.¹¹⁸

Sodomluların haksızlık ve adaletsizliği konusunda Yahudi kaynaklarında

¹¹² Tekvin, 13/13.

¹¹³ Tekvin, 19/5.

¹¹⁴ Hezekiel, 16/49-50.

¹¹⁵ Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 245; *The Talmud Selections*, s. 62. Lut kavmi sonrası Yahudi tarihindeki kralların dönemlerinde de bazı İsraili kadın ve erkeklerin putperest törenlerinde fuhuş yaptıkları bilinmektedir. (Bkz. 1Krallar, 14/24; 2 Krallar, 23/7; Tesniye, 23/17.)

¹¹⁶ Tekvin, 19/5.

¹¹⁷ Talmud, *Sanhedrin*, 109a.

¹¹⁸ *The Talmud Selections*, s. 63; Talmud, *Sanhedrin*, 109a.

geçen pek çok hikâye bulunmaktadır. Bu hikâyelerden biri İbrahim'in kölesi Eliezer hakkındadır. Bu çerçevede Eliezer, Sara'nın emriyle Lut'un sağlık durumunu, iyi olup olmadığını öğrenmek için Sodom'a gitmiş, şehre girdiğinde yabancı bir tüccarın üzerindeki elbiselerini zorla almaya çalışan Sodomlu birini görmüştür. Eliezer, yabancı tüccarın bu haline üzülmüş ve Sodomluya yaptığının yanlış olduğunu ve adamı bırakması gerektiğini söylemiştir. Bunun üzerine Sodomlu sinirlenerek yerden bir taş almış ve Eliezer'in alnını yaralamıştır. Bu kişi, Eliezer'in kafasından önemli miktarda kan aktığını görünce, zararlı kanı akıttığını ve bunun bedeli olan paranın kendisine vermesi gerektiğini Eliezer'e söylemiştir. Eliezer, Sodomlunun bu tavrını şaşkınlıkla karşılamış ve parayı ödemediği için de Sodomlu kişi tarafından hâkime şikâyet edilmiştir. Hâkim bu durum karşısında kendi hemşerisi tarafını tutmuş ve Sodomlu kişinin haklı olduğunu ve Sodom hukukuna göre Eliezer'e, kan parasını ödemesi gerektiğini söylemiştir.¹¹⁹ Eliezer, hâkimin bu kararı karşısında sinirlenerek yerden bir taş almış ve hâkimin kafasını yaralamıştır. Akan kanı görünce de "*ben de senin zararlı kanını akıtarak parayı hak ettim, fakat bunu istemiyorum; paramı benden davacı olan adama ver*" diyerek hızla şehri terk etmiştir.¹²⁰

Kaynaklarda Sodom ve çevresindeki hâkimlerin adalet anlayışlarıyla birlikte isimleri de zikredilmektedir. Buna göre Sodom şehrinde Sherek, Gomora'da Sharkar, Admah'ta Zabnak ve Zebooim'de Manon adlı yargıçlar görev yapmışlardır. İbrahim'in kölesi Eliezer kendisine uygulanan adaletsiz tutum karşısında bu yargıçların isimleri üzerinde hafif değişiklikler yaparak onlara çeşitli lakaplar takmıştır. Bu meyanda sırasıyla onları, Shakkara, Shakrura, Kazban ve Mazle Din olarak isimlendirmiştir. Kaynaklarda bu isimlerin sırasıyla, yalancı, baş üçkâğıtçı, düzenbaz ve adaletin saptırıcısı manalarına geldiği belirtilmektedir.¹²¹

Sodom ve çevresindeki şehirlerde yaşayan halkın haksızlık ve adaletsizliğiyle ilgili bir başka hikâye ise Elamlı bir tüccarın Sodom şehrinde yaşadığı olayla ilgilidir. Buna göre Elamlı tüccar akşama yakın bir vakitte Sodom'a gelmiş, burada geceyi geçirecek hiçbir yer kendisine gösterilmediği için sokakta yatmaya karar

¹¹⁹ Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 247.

¹²⁰ Talmud, *Sanhedrin*, 109b; ayrıca bkz. *The Legends of the Jews*, s. 246-247.

¹²¹ Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 246-247; Talmud'da bu kişilerin isimleri Shakrai, Shakurai, Zayyafi ve Mazle Dina olarak geçmektedir (Bkz. Talmud, *Sanhedrin*, 109b).

vermiştir. Fakat bir süre sonra kurnaz bir yapıya sahip olan Hedor¹²² adında bir Sodomlu, Elamlı tüccarın bu halini görmüş ve sahip olduğu görkemli halılarını ve diğer değerli eşyalarını ele geçirmek maksadıyla evine davet etmiştir. Eve vardıklarında Sodomlu, tüccarın değerli mallarını evine taşımış ve saklamıştır. Tüccar, Sodomlunun evinde iki gün kaldıktan sonra üçüncü gün şehirden ayrılırken mallarını istemiş; fakat Sodomlu, bu malları geri vermemekle birlikte tüccarın bu isteğini de büyük bir şaşkınlıkla karşılamış ve kendisinde herhangi bir malının olmadığını söylemiştir. Her ne kadar tüccar eve gelirken bineğinin üzerinde kaliteli halılarının ve değerli eşyalarının bulunduğunu söylese de Sodomlu, bunun bir rüya olduğunu, uzun bir ömür yaşayacağını ve her türlü meyve ağaçlarının bulunduğu bir bahçeye sahip olacağını söyleyerek rüyasını yorumlamıştır. Tüccar, Sodomlu ev sahibinin bu yorumu karşısında tepki verince de Sodomlu onu mahkemeye şikâyet etmiştir. Sodomlu yargıç (Sharkar), hemşerisinin tarafında yer alarak Hedor'un yaptığı bu rüya yorumunun doğru olduğu kararına varmıştır. Hedor, hâkimin kararının ardından tüccarın mallarını çaldığını söylemesi ve yaptığı yoruma inanmaması nedeniyle kendisine hakaret ettiğini, bu sebeple yaptığı rüya yorumunun ve konaklama ücretinin parasının kendisine verilmesi gerektiğini söylemiştir. Tüccar, mallarının kendisine iade edilmesi durumunda bu parayı kendisine vereceğini söylese de bu durum kabul görmemiş ve ısrarından ötürü Sodomlular tarafından dövülerek şehrin dışına çıkartılmıştır.¹²³

Sodom halkının ülkelerine gelen yabancılara karşı düşmanlıklarının en büyük sebebi gelen kişilerin kendi zenginliklerine şahit olmalarını istememeleridir.¹²⁴ Daha önce belirttiğimiz gibi kaynaklarda geçtiği üzere Lut'un bu şehre girişine İbrahim'e duyulan saygı nedeniyle izin verilmiştir. Lut dışında yabancıların bu şehre ticaret veya başka bir sebeple girişine Sodomlular izin vermemişlerdir. Şehirlerine yabancıların girişini engellemek için şehrin girişine su kanalları yaparak tedbir almışlardır. Tedbirlere rağmen şehirlerine giren kişilere karşı yargıçların emriyle çeşitli işkencelerde bulunmuşlardır. Rivayetlere göre şehrin meydanına bir yatak koyup şehre ulaşmayı başaranları bu yatağa yatıp dinlenmeye davet etmişler, bu

¹²² Talmud'da bu kişinin adı Hidud olarak geçmektedir. The Talmud Selections, s. 63.

¹²³ Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 246; Talmud, *Sanhedrin*, 109b.

¹²⁴ Talmud, *Sanhedrin*, 109a.

davete icap edenleri yatağa sıkı bir şekilde yatırıp boyu kısa olanları çekerek, uzun boylu olanları ise başından ve ayaklarından sıkıştırarak yatağa uygun hale getirmeye çalışmışlardır. Sodumlular aynı uygulamayı İbrahim'in kölesi Eliezer için de yapmak istemişler; fakat Eliezer, annesi öldüğünden beri yatakta uyumadığını dile getirerek yatağa yatmamıştır.¹²⁵

Yahudi kaynaklarında anlatılan Sodom ve çevresindeki halkın haksızlık ve adaletsizlikleri, sadece şehirlerine gelen yabancı tüccar ve yolculara uyguladıkları bir yöntem olarak kalmamıştır. Aynı zamanda da kendi içlerinde de hileye, zulme, şiddete başvurmuşlardır. Bu çerçevede örneğin bir kişi komşusunu yaralasa yaralayan kişiyi cezalandırmak yerine yaralanan kişiye kendisini yaraladığı için zorla ücret ödetmişlerdir. Daha da ilerisi bir kişi komşusunun karısını yaralasa yaralayan kişiyi cezalandırmak yerine adama “*karını ona ver belki senin için çocuk doğurur*” demişlerdir. Bu meyanda zayıf bir kişi, ırmağı kayıkla geçmek isterse ondan dört zuz¹²⁶ almışlar; kendi imkânlarıyla geçmek isterse zorla sekiz zuz almışlardır. Vermek istemeyeni de dövmüşlerdir.¹²⁷ Yine bir öküz sahibi olana şehrin bütün hayvanlarına bir gün çobanlık yaptırırken, hiç hayvanı olmayana iki gün çobanlık yaptırmışlardır.¹²⁸ Bunun da ötesinde şehirlerine gelen yoksullara verdikleri parayı sonradan tanıyacakları şekilde bir işaret koyarak yardımda bulunmuşlar; fakat hiçbir şekilde yiyecek ve içecek vermeyerek ve can çekişerek açlıktan ölmelerini sağlamışlardır. Öldükten sonra da verdikleri parayı işaretlerinden tanıyıp geri almış ve ölenin üzerindeki elbiseleri bile soyarak çıplak olarak gömmüşlerdir. Bunu fakirlerin zenginliklerine şahit olmaları nedeniyle yapmışlardır.¹²⁹

Kaynaklarda tüm bu anlatılanlar dışında Sodom, Gomora ve diğer şehirlerin helakinde halkın adaletsiz tutumu ve zayıfları, fakirleri ezen yapısıyla birlikte esas olarak Lut'un evli kızlarından birisi olan Paltit'in¹³⁰ öldürülmesinin etkili olduğu ifade edilmektedir. Rivayetlere göre Paltit, şehre gelen yabancı ve yoksul bir kişiye yardım etmesi nedeniyle yakılarak öldürülmüştür. Paltit'in ölmeden önce kendisini

¹²⁵ Talmud, *Sanhedrin*, 109b; Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 247.

¹²⁶ Gümüş para, İbrani sikkesi (Bkz. <http://en.wikipedia.org/wiki/Zuz>).

¹²⁷ Talmud, *Sanhedrin*, 109b; Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 249.

¹²⁸ Talmud, *Sanhedrin*, 109a.

¹²⁹ Pirke De Rabbi Eliezer, s. 182; ayrıca bkz. Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 247.

¹³⁰ Bazı kaynaklarda Lut'un kızının adı Peletith olarak geçmektedir (Bkz. Pirke De Rabbi Eliezer, s. 183).

yakanların cezasını bulmasını Tanrı'dan istemesi akabinde Tanrı, Paltit'in duasını kabul etmiş ve bu şehirleri helak etmek üzere meleklerini göndermiştir.¹³¹ Bir başka rivayete göre ise Tanrı'nın Sodom ve çevresini helak etmesine neden olan olayın Lut'un kızı Paltit'in haksız yere yakılarak öldürülmesi değil, helak edilen şehirlerden birisi olan Admah'ta yaşanan bir olaydır. Buna göre Admah'ta şehrin ileri gelenlerinden birinin kızı bir yabancıya ekmek verirken yakalanmış ve şehir halkı bu kızın üzerini tamamen balla kapatarak onu arılara yem etmiştir. Bu esnada kızın attığı çığlıklar Tanrı'nın katına kadar ulaşmış ve bunun üzerine Tanrı, bu şehirleri helak etmiştir.¹³²

¹³¹ Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 250; Pirke De Rabbi Eliezer, s. 183;

¹³² Talmud, *Sanhedrin*, 109b; Ginzberg, *The Legends of the Jews*, s. 250.

İKİNCİ BÖLÜM

KUR'AN-I KERİM'DE HZ. LUT VE LUT KISSASI

A. KUR'AN-I KERİM'DE HZ. LUT

1. Hz. Lut'un Soyu

Kur'an-ı Kerim'de Hz. Lut'un kimliği, doğum yeri, yaşadığı zaman dilimi ve babasının kim olduğu hakkında detaylı bilgi yoktur. Kur'an-ı Kerim'e göre, kıssaların meydana geldiği yıl ve gün, şahısların kimlikleri ve bunların tarihi kronolojik sıraya göre verilmesi önemli değil, olayın ibret ve öğüt alınacak noktaları önemlidir.¹³³ Bizler Hz. Lut'un künyesi hakkındaki ayrıntılı bilgileri bazı tefsir kaynaklarından ve tarih kitaplarından öğrenebilmekteyiz.

İslami kaynaklarda geçtiği üzere Terah'ın üç tane oğlu vardır. Haran, İbrahim ve Nahor. Hz. Lut, Haran'ın oğlu, (Azer)Terah'ın¹³⁴ torunu ve Hz. İbrahim'in yeğenidir.¹³⁵ Bu bilgiler Kitab-ı Mukaddes'teki bilgilerle de örtüşmektedir.

Hz. Lut, babası Haran'ı küçük yaşlarda kaybetmiş ve belli bir dönem için amcası Hz. İbrahim'in himayesi altına girmiştir.¹³⁶ Bu meyanda Muhammed Esed Kuran

¹³³ Cerrahoğlu, *Tefsir Usulü*, s. 171.

¹³⁴ Müfessirlerin bir kısmına göre Hz. Lut'un dedesi Azer'in asıl adının Terah olduğu fakat puta tapması nedeniyle çok günah işleyen, sapıtan manasında Kuran'da Azer lakabının geçtiği ifade edilmektedir. Bir başka rivayete göre ise Terah'ın Azer adında bir putunun olduğu ve bu putun isminin Terah'ın lakabı olduğu rivayet edilmektedir. Bkz. İmam Kurtubi, *El-Cami' li-Ahkami'l-Kur'an*, çev. M. Beşir Eryarsoy, İstanbul, Buruc yay., 2002, XIII, 394; Muhammed Esed, *Kur'an Mesajı Meal-Tefsir*, çev. Cahit Koytak ve Ahmet Ertürk, İstanbul, İşaret yay., 2004, s. 241. Arkeolojik kazılarda elde edilen bulgularda Hz. İbrahim'in babası Terah'ın adının Nemrut'ta bulunmuş çivi yazısı tabletlerinde geçtiği görülmüştür. Bu çerçevede Ömer Faruk Harman, Terah'ın bir insan adı olmadığını, büyük olasılıkla bir kavmin ya da aşiretin adı olduğunu veya Suriye'nin kuzey ucunda, daha büyük bir olasılıkla da güneydoğu anadoluda Harran'dan fazla uzak olmayan eski bir yerleşim yerinin adı olduğunu ifade etmektedir. Bkz. Tad Szulc, *Hz. İbrahim İnanç Yolculuğu*, *National Geographic Türkiye*, Aralık 2001, s. 180.

¹³⁵ Ebu'l-Fida İmaduddin İsmail b. Ömer İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n Nihaye*, Mektebetü'l Mearif, Beyrut, 1981, I, 176; İsmail Yiğit, *Peygamberler Tarihi*, İstanbul, Kayıhan yay., 2007, s. 272; *Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir*, haz. Hayreddin Karaman, Mustafa Çağrırcı, İbrahim Kafi Dönmez, Sadrettin Gümüş, Ankara, DİB yay., 2003, IV, 264.

¹³⁶ İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n Nihaye*, I, 140.

Mesajı kitabında Hz. Lut'un peygamberlerin atası¹³⁷ olan Hz. İbrahim'in soyundan gelmemesine rağmen iki sebepten ötürü Hz. İbrahim'in zürriyetinden sayıldığını ifade etmektedir. Birincisi, Hz. Lut'un babası Haran'ın ölmesiyle birlikte ilk gençlik yıllarından itibaren belli bir döneme kadar Hz. İbrahim'i babasının ardından giden bir çocuk gibi takip etmesi ve Hz. İbrahim'in himayesi altına girmesi. İkincisi, eski Arapça kullanımında amcanın çoğunlukla “*baba*” olarak ve yeğenin de “*oğul*” olarak tanımlanmasıdır.¹³⁸ Ayrıca Kur'an-ı Kerim'de genelde Hz. İbrahim ile ilgili ayetlerin devamında Hz. Lut'un isminin zikredilmesi de Hz. İbrahim ile Hz. Lut arasında bir kan ve dil bağının olduğunu göstermektedir.¹³⁹

Hz. Lut'un soyunu araştırırken peygamberlerin atası olan ve Hz. Lut'un amcası İbrahim (a.s) hakkında da kısaca bilgi vermek istiyoruz. Hz. İbrahim, En'am suresinde anlatıldığı üzere kendi toplumunun putperestlik paralelinde gelişmiş değerlerini kabul etmeyerek tek başına put yapan ve puta tapan babası Azer¹⁴⁰ dâhil tüm putperest kavmini karşısına almış ve tevhit mücadelesini korkusuzca yerine getirmiştir.¹⁴¹ Bu çerçevede daha küçük yaşlarda babasını kaybeden ve amcası Hz. İbrahim'in himayesinde yaşayan Lut (a.s), Hz. İbrahim'in Allah Teâlâ'nın kâinatın yegâne hâkimi ve yaratıcısı olduğuna dair sözlerini işitmiş ve ona ilk iman eden kişi olmuştur. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de bu husus şu şekilde ifade edilmektedir. “*Lut ona (Hz. İbrahim'e) iman etti. Doğrusu ben Rabbime hicret ediciyim. O şüphesiz Azizdir, Hakimdir dedi.*”¹⁴²

Rivayetlere göre Lut (a.s) ve kavminin yaşamış olduğu yer günümüzde Ürdün olarak bilinen Irak ile Filistin arasındaki topraklardır.¹⁴³ Kur'an-ı Kerim, Lut (a.s) kavminin yaşadığı yerin cahiliye Arapları tarafından gerçekleştirilen ticaret kervanlarının yolu üzerinde olduğunu şu ayetlerle anlatır. “*Siz sabah akşam, onların*

¹³⁷ İmam Kurtubi, *el-Cami' li-Ahkami'l-Kur'an*, XIII, 395; Ahmet Kalkan, *Kavram Tefsiri*, İstanbul, Yayınevi ve Tarih verilmemiş, X, 6667.

¹³⁸ Esed, *Kuran Mesajı*, 242.

¹³⁹ Enbiya, 21/51-75, Ankebût, 29/31-34, Zariyât, 24-32, Hüd, 11/69-77, Hicr, 15/ 51, 58, 61.

¹⁴⁰ En'am, 6/ 74; Ankebut, 29/ 25.

¹⁴¹ En'am, 6/ 74.

¹⁴² Ankebut, 29/ 26; İmam Kurtubi'ye göre Hz. Lut, ateşin İbrahim (a.s) için serin ve selamet olduğunu görünce ona ilk iman eden ve onu ilk tasdik eden kişi olmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. İmam Kurtubi, *el-Cami' li-Ahkami'l-Kur'an*, XIII, 394.

¹⁴³ Afzalur Rahman, *Siret Ansiklopedisi*, trc. Hakan Bayrak ve diğerleri, İstanbul, İnkılap yay., 1996, IV, 391; Kalkan, *Kavram Tefsiri*, s. 6667.

yaşadıkları yerlerden geçmektesiniz. Düşünmeyecek misiniz?”¹⁴⁴, “O şehrin kalıntıları işlek yollar üzerinde hala durmaktadır. Bunda iman edenler için bir ibret vardır.¹⁴⁵”

2. Hz. Lut’un Hz. İbrahim ile yolculuğu

Hz. İbrahim, kendisinin kâinatın yaratıcısı ile ilgili söylediği sözlerini dinlemeyen kavmini uyarmış, babasının ve kavminin putlarını kırmış ve tek bir Allah’a yönelmelerini sağlamaya çalışmıştır. Fakat kavmi, onun davetini dinlemeyerek onu ateşe atıp yakmak istemiştir.¹⁴⁶ Hz. İbrahim, bu olaylar üzerine evini ve yurdunu terk ederek Milattan önce 1800 yılları civarında Allah Teâlâ’nın emir ve işaret buyurduğu topraklara hicret etmiştir.¹⁴⁷ İbrahim (a.s), bu yolculuğunda Hz. Lut’u, eşi Sara’yı ve kendisine tâbi olan sahabileri yanına alıp ilk önce Harran şehrine gitmiştir. Bir müddet burada ikamet ettikten sonra buradan Şam şehrine; fakat burada da kıtlık baş gösterince Mısır’a hicret etmiştir.¹⁴⁸ Mısır’da Allah, Hz. İbrahim ailesine ve Hz. Lut’a geçim bolluğu, servet ve hizmetçiler ihsan etmiş; ancak, Firavun’un saldırısı ve zulmünden dolayı Hz. İbrahim, yanındakilerle birlikte buradan ayrılmak zorunda kalmıştır. Hz. İbrahim, tekrar Şam’a doğru hareket ederek Filistin toprağındaki Seb’ denilen yerde konaklamış ve buranın yöneticisi olmuştur. Hz. Lut ise vaaz ve tebliğin inceliklerini, davetin zorluklarını bu yolculukla amcasından öğrenmesiyle birlikte Allahın emriyle kavmini irşat etmek üzere Ürdün topraklarında Ölü Deniz kıyısındaki Sedum (Sodom) bölgesine yerleşmiştir. Böylece Hz. Lut bu topraklardaki insanların hem yöneticisi hem de peygamberi olmuştur.¹⁴⁹

¹⁴⁴ Saffat, 37/ 137-138.

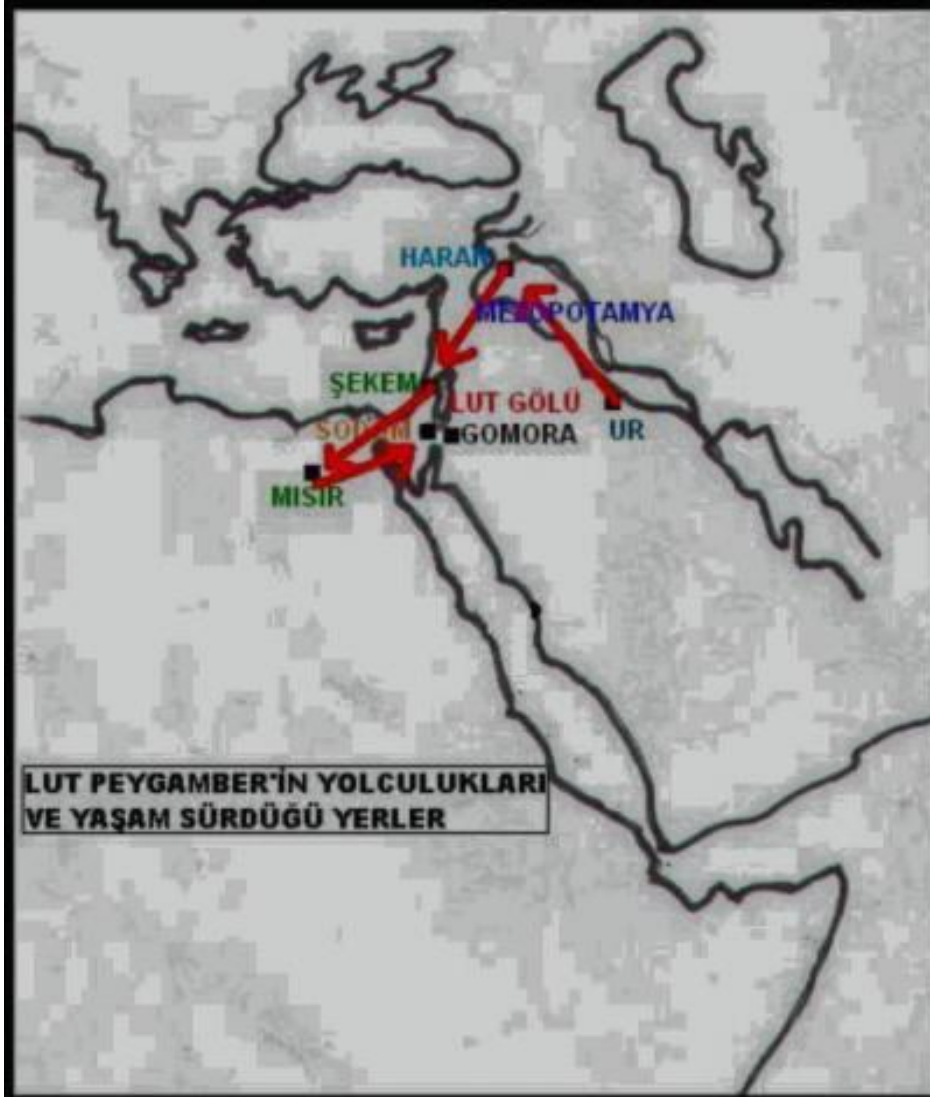
¹⁴⁵ Hicr, 15/ 76-77.

¹⁴⁶ Enbiya, 21/ 54-70.

¹⁴⁷ Mustafa Asım Köksal, *Peygamberler Tarihi*, Ankara, TDV yay., 2007, I, 160; Süleyman Ateş, *Yüce Kur’an’ın Çağdaş Tefsiri*, İstanbul, Yeni Ufuklar Neşriyat, Tarihsiz, VI, 508-509.

¹⁴⁸ Ebu Cafer İbn Cerir Muhammed b. Cerir b. Yezid Taberi, *Milletler ve Hükümdarlar Tarihi*, trc. Ahmet Temir ve Zâkir Kadiri Ugan, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı yay., 1965, 404. (Bir kısım rivayetlerde Hz. İbrahim’in babası Azer kafirliğinde sebat ettiği ve İbrahim’in dinini kabul etmediği halde onlarla birlikte Harran’a hicret ettiği ve burada öldüğü ifade edilmektedir. Bkz. Köksal, *Peygamberler Tarihi*, s. 161; Taberi, *Milletler ve Hükümdarlar Tarihi*, s. 404.)

¹⁴⁹ Ebu'l-A'la Mevdudi, *Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi*, trc. Ahmet Asrar, İstanbul, Pınar yay., 1992, s. 455; İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n Nihaye*, I, 149-153.

Hız. Lut'un Sodom bölgesine hicretiyle alakalı İslami kaynaklarda muhtelif görüşler yer almaktadır. Asım Köksal Peygamberler Tarihi kitabında Hız. İbrahim'in Hız. Lut'a, sahip oldukları malların, küçük ve büyük baş hayvanların çokluğu ve otlatılacak alanların eksikliği nedeniyle Sodom ve Gomora bölgesine yerleşmesi gerektiğini belirtmesi nedeniyle yani tavsiye üzere Hız. Lut'un Hız. İbrahim'in yanından ayrılarak Sodom bölgesine yerleştiğini ve daha sonra burada görevlendirildiğini ifade etmektedir.¹⁵⁰ Burhanoğlu Kadı Nasıruddin Rabguzi Kısasu'l Enbiya adlı eserinde ise bu konuyu şu şekilde açıklamıştır: Hız. Lut, İbrahim (a.s) ile birlikte Mısır'dan döndükten sonra Mukaddes topraklarda çiftçilikle uğraşıyordu. Bir gün Cebrail (a.s) kendisine görünüp Sodom bölgesine Allah

¹⁵⁰ Köksal, *Peygamberler Tarihi*, s. 246.

tarafından peygamber olarak tayin edildiğini belirtti. Lut (a.s) da “*Acaba bu işi yapabilir miyim?*” diye endişelendi ve gidip durumu amcası Hz. İbrahim’e bildirdi. Hz. İbrahim her ne olursa olsun ilahi emre boyun eğmesi gerektiğini Hz. Lut’a tavsiye etti. Hz. Lut ilahi emir üzere Sodom bölgesine hicret etti.¹⁵¹

Mevdudi Tefhimü’l- Kur’ân kitabında şöyle der: “*Ne yazık ki, Yahudiler tarafından tahrif edilmiş olan eldeki Kitab-ı Mukaddes’te Hz. Lût’un şahsiyeti lekelenmiştir. Başka hususlar bir tarafa Ürdün topraklarında icra ettiği vazife, İbrahim’in sığır sürüleri ile arasında çıkan bir anlaşmazlık sonunda mümbit bir toprağa göç olarak tanımlanmıştır. Fakat Kur’ân bu iddiayı çürütür ve Hz. Lût’un bir Resul olarak tayin edilmiş olduğunu ve oraya halkı ıslah etmek için gönderildiğini söyler.*”¹⁵²

Biz bu konuda Kur’an-ı Kerim’de Allah Teâlâ’nın “*Şüphesiz Lut da gönderilmiş peygamberlerdendir*”¹⁵³ sözünden hareketle Hz. Lut’un Kitab-ı Mukaddes’te iddia edildiği gibi amcası Hz. İbrahim’in çobanlarıyla kendi çobanları arasında çıkan bir anlaşmazlık nedeniyle mümbit toprakları tercih ettiği için değil, hakeza mallarının çokluğu nedeniyle amcası Hz. İbrahim’in tavsiyesi üzere değil, sadece Allah’ın emri ve dilemesi nedeniyle amcası Hz. İbrahim’den ayrılarak Sodom bölgesine hicret ettiğini düşünmekteyiz.

3. Hz. Lut’un Peygamberliği

Kur’an’a göre Peygamberler, Allah’ın dinini yeryüzünde temsil eden, Allah’ın mesajını insanlara ulaştıran, hak ile batıl arasında müjdeleyici ve sakındırıcı olarak hayatlarını cihada adayan, insanlar arasından Allah tarafından seçilmiş günahsız kişilerdir.¹⁵⁴ Nitekim Lut (a.s) da kaynaklarda ifade edildiği üzere şirke, delalete, cehalete, çirkin bir fuhşa bulaşmış kavme doğru yolu gösterici olarak Allah tarafından gönderilmiş bir peygamberdir. Kur’an-ı Kerim’de Hz. Lut’un kavmini

¹⁵¹ Burhanoğlu Kadı Nasiruddin Rabguzi, *Kıyasu’l Enbiya*, İngilizce çev. H.E Beoschoten , J. O’kane, The Sotories of the Prophets, Leiden, 1995, II, 145-146.

¹⁵² Seyyid Ebu’l-A’la Mevdudi, *Tefhimü’l-Kur’an*, trc. Ahmet Asrar, İstanbul, Bengisu yay., 1997, II, 57.

¹⁵³ Saffât, 37/ 133.

¹⁵⁴ Bakara, 2/ 151, 213, 285, Âl-i İmran, 3/ 79, 164, Nisa, 4/ 64, 65, Maide, Hadid, 57/ 25, Furkan, 25/ 20, Ahzab, 33/ 39.

hakka davet etmesi için resul olarak tayin edildiği aşağıdaki ayetlerde açıkça ifade edilmektedir.

“*Süphanesiz Lut da gönderilmiş peygamberlerdendir.*”¹⁵⁵

“*Kardesleri Lut, onlara şöyle demişti: Allah’a karşı gelmekten sakınmıyor musunuz? Süphanesiz ben sizin için emin bir peygamberim.*”¹⁵⁶

“*Lut’u da peygamber olarak gönderdik. O vakit kavmine şöyle demişti. Siz görüp durduğunuz halde hala bu çirkin işi mi yapıyorsunuz?*”¹⁵⁷

Kur’an-ı Kerim’de Hz. Lut’un peygamberlik vasfına ilaveten kendisine verilen ilim, hikmet ve hidayet gibi bir takım üstünlük ve faziletlerin de olduğunu görmekteyiz. Bu noktada En’am suresinde, Allah Teâlâ’nın Hz. Muhammet’e örnek olarak sunduğu on sekiz peygamber anlatılırken şöyle denilmektedir. “*İsmail’e, Elyasa’ya, Yunus’a ve Lut’a da hidayet verdik. Hepsini âlemlere üstün kıldık.*”¹⁵⁸ Enbiya suresinde Hz. Lut’a verilen nimetler şöyle sıralanmaktadır. “*Lût’a da hüküm ve ilim verdik. O’nu çirkin isler yapan bir kentten kurtardık. Gerçekten onlar kötü bir kavimdiler. Ve onu rahmetimizin içine soktuk. Çünkü o Salihlerden birisiydi*”¹⁵⁹ Bu ayetlerde Hz. Lut’a dört farklı nimet verildiği zikredilmektedir. Müfessirlere göre bu nimetler ve ihtiva ettikleri manalar şu şekildedir.

- a. Hüküm ve Hikmet: Adaletle hüküm vermeyi ve hikmetli davranmayı sağlayan bilgi.
- b. İlim: Vahiy bilgisine sahip olup din işlerini kavramak.
- c. Lut kavminin yaptığı kötülüklerden ve azaptan kurtulması.
- d. Rahmete dâhil edilip salihler zümresine nail olması. Buradaki rahmetten maksadın İslam, sevap veya cennet olduğu belirtilmiştir.¹⁶⁰

¹⁵⁵ Saffat, 37/ 133.

¹⁵⁶ Şuara, 26/ 161-162.

¹⁵⁷ Neml, 27/ 54.

¹⁵⁸ En’am, 6/ 86.

¹⁵⁹ Enbiya, 21/ 74-75. Hz. Lût’un faziletleri ve mucizeleri hakkında geniş bilgi için bkz. Ramazan Şahan, *Kur’an-ı Kerim de Lût (as), Bununla İlgili İsrailiyyat ve Günümüze Mesajları (Bir Konu Tefsiri Denemesi)*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2000, s. 38-42.

¹⁶⁰ Kurtubi, *el-Cami’ li-Ahkami’l-Kur’an*, XI, 306; Ebu’l-Fida İmaduddin İsmail b. Ömer İbn Kesir, *Hadislerle Kur’an Tefsiri: Tefsiru’l Kur’ani’l Azim*, trc. Bekir Karlığa ve Bedrettin Çetiner, İstanbul, Çağrı yay., 1992, V, 354.

Kaynaklarda geçtiği üzere Hz. Lut, Semud ile Medyen arasında yaşayan bir millete Hz. İbrahim'in şeriatı üzerine peygamber olarak görevlendirilmiştir.¹⁶¹ Bu bölge Kur'an-ı Kerim'de altı üstüne getirilen, tersyüz edilen bölge manasında el-Mü'tefikat olarak isimlendirilmektedir.¹⁶² Kaynaklarda Hz. Lut'un peygamberlik yaptığı el-Mü'tefikat bölgesinde beş şehrin bulunduğu rivayet edilmektedir. Bu şehirler: Sodom, Admah, Sebaim, Soar ve Amora'dır.¹⁶³

¹⁶¹ Elmalılı M. Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, Ankara, Akçağ yay., 2006, IV, 41; Atik, *Kur'an'da Lut Kavmi ve Düşündürdükleri*, s. 293.

¹⁶² Necm, 53/ 53, Hakka, 69/ 9, Tevbe, 9/ 70.

¹⁶³ Ebu Cafer İbn Cerir Muhammed b. Cerir b. Yezid Taberi, *Tarih-i Taberi Tercemesi*, Konya, Can Kitabevi, 1980, I, 168.

B. KUR'AN-I KERİM'DE LUT KISSASI

1. Lut Kavmini Helake Götüren Sebepler

Kur'an-ı Kerim'de Lut (a.s) kavminin helakine sebep teşkil eden en belirgin günahın cinsi sapıklık olan homoseksüellik olduğu çeşitli ayeti kerimelerde anlatılır.

*"Hani Lut kavmine şöyle demişti: Sizden önce âlemlerden hiç kimsenin yapmadığı hayâsızlığı mı yapıyorsunuz? Gerçekten siz kadınları bırakıp şehvetle erkeklere yaklaşıyorsunuz. Doğrusu siz, ölçüyü aşan (azgın) bir kavimsiniz."*¹⁶⁴

*"Lut kavmine şöyle demişti: Gerçekten siz kendinizden önce âlemlerden hiç kimsenin yapmadığı çirkin işi yapıyorsunuz."*¹⁶⁵

*"Lut'u da Peygamber olarak gönderdik. O zaman kavmine şöyle demişti: Siz görüp durduğunuz halde hala bu çirkin işi mi yapıyorsunuz."*¹⁶⁶

Ayet meallerinde ifade edildiği üzere eşcinsel ilişki ilk defa Lut (a.s) kavmiyle birlikte başlamıştır. Fahreddin Razi bu konuda şu şekilde bir izahta bulunmuştur. Lut kavmi öncesinde de bireysel olarak bu çirkin iş yapılmış olabilir. Fakat ayette kastedildiği üzere kavmin çoğunun birlikte bu çirkin işi yapması, aynı zamanda bu kötü fiili işlemek suretiyle haddi aşarak ısrar etmesi bu manada bir ilk olmuştur.¹⁶⁷ Ali Bulaç Din ve Modernizm kitabında ise eşcinselliğin ilk önce Lut kavmiyle birlikte Mezopotamya'da daha sonra da Yunan'da görüldüğünü ve bunun da Kur'an'ın dediğine uygun olduğunu ifade etmektedir.¹⁶⁸

Allah Teâlâ, bize göre burada *"Sizden önce âlemlerden hiç kimse bunu yapmamıştır."* sözüyle bu olayın insanlık tarihi açısından korkunç bir suç, çok adi bir başlangıç olduğunu vurgulamaktadır. Aynı zamanda böyle kötü bir işte öncülük

¹⁶⁴ Araf, 7/ 80-81.

¹⁶⁵ Ankebut, 29/ 28.

¹⁶⁶ Neml, 27/ 54.

¹⁶⁷ Ebu Abdullah Fahreddin Muhammed b. Ömer Fahreddin er-Razi, *Tefsir-i Kebir: Mefatihul-Gayb*, ed. Ahmet Hikmet Ünalnış, çev. Suat Yıldırım ve diğerleri, Ankara, Akçağ yay., 1991, X, 496.

¹⁶⁸ Ali Bulaç, *Din ve Modernizm*, İstanbul, Yeni Akademi yay., 2006, s. 127. Kaynaklarda eski Yunan ve Roma kültüründe homoseksüel ilişkilerin var olduğunu ve anal ilişkiden argo tabirle "Yunan usulü iş yapmak" şeklinde bahsedildiğini görmekteyiz. Ayrıca Roma ve Yunanlılardan kalma çömlekçilik vb. sanatlara dair el yapımı eşyalar üzerinde de yaşlı adamlarla erkek çocuklar ve erişkin adamlar arasındaki anal sekse dair resimler teşhir edilmiş olup, Yunan şiirinde de anal seks tasvir edilmiş, hatta övülmüştür. Bkz. Necdet Çağıl, "Kutsal Metinler Cinsel Sapmaların Referansı mı Bahanesi mi?", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 28, 2007, s. 58.

yapmanın vebalinin çok ağır olacağına dikkat çekmektedir. Nitekim Nisa suresinde ifade edildiği üzere iyiliğe öncü olanlar ondan bir sevap kötülüğe öncülük edenler de ondan bir pay alırlar.¹⁶⁹

Yukarıdaki ayetlerde Lut (a.s) kavminin en kötü illeti olan eşcinselliğe değinilmiştir. Lut kavminin adı homoseksüellikle özdeşleşmiş, homoseksüellik Lut kavminin bir simgesi haline gelmiştir. Nitekim Şuara suresinde şöyle denilmiştir: “*Rabbinizin sizin için helal yarattığı eşlerinizi bırakıyor, erkeklere yaklaşıyorsunuz. Doğrusu siz haddi aşan bir kavimsiniz.*”¹⁷⁰

Kur’an-ı Kerim’de Allah Teâlâ, erkek ve dişiye tek bir parçanın birbirini tamamlayan iki ögesi olarak yaratmış, üreme yoluyla bu iki cinsin hayatını sürdürmesini ve üremenin de erkek ve dişinin birleşmesiyle olmasını dilemiştir.¹⁷¹ Fakat Lut kavmi Allah’ın koyduğu bu düzene karşı çıkmış ve haddi aşmıştır. Sadece eşcinsel ilişkiye girmeleri bir yana kendileri için doğal yolun tamamen kapalı olduğunu söyleyerek kadınlardan uzak durmuşlar, ahlaksızlığın ve hayâsızlığın son haddine ulaşmışlardır.¹⁷² Nitekim tarihçilerin ve müfessirlerin beyanına göre bu insanlar arasında erkekler, cinsel ilişkiye girmeleri bir yana birbirleriyle de evlenip nikâhlanıyorlardı.¹⁷³

Kur’an- Kerim’de Araf suresinde Allah Teâlâ “*Doğrusu siz ölçüyü aşan müsrif bir kavimsiniz.*” demektedir. Buradan hareketle Lut kavminin verilen cinsel güç nimetini amacı dışında kullanarak toplum içinde önemli bir yere sahip olan aile kurumunu zedelemesi ulaştıkları israf boyutunu da bizlere göstermektedir. Kur’an’a göre Lut kavminin haddi aşarak eşcinsel ilişkiye girmesi cahil bir topluluk olduğunu da ortaya koymaktadır.¹⁷⁴ Lut kavminin cahilliği, müfessirlere göre iki anlam ihtiva etmektedir. Fakat akla gelen ilk anlamda burada vurgulanan cahillik, Lut kavmi insanların güzel ve çirkini ayıramayacak derecede, yaptığı işin sonunu kestiremeyecek kadar ilimden yoksun ve bilgisiz olması değildir. Esas itibariyle Lut kavminin cahilliği homoseksüelliğin bir fuhuş ve hayâsızlık olduğunu bilip ahmaklıkları ve taşkınlıkları nedeniyle bu işi yapmalarındadır. Daha değişik bir ifadeyle

¹⁶⁹ Nisa, 4/85.

¹⁷⁰ Şuara, 26/ 165-166.

¹⁷¹ Mevdudi, *Tefhimü'l-Kur'an*, II, 58.

¹⁷² Mevdudi, *Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi*, s. 459.

¹⁷³ Atik, *Kur’ânda Lut Kavmi ve Düşündürdükleri*, s. 296.

¹⁷⁴ Neml, 27/ 55.

Lut kavmi insanları, güzel ile çirkin arasındaki farkı ayırt edemeyen ve düşünemeyen beyinsiz cahillerin davranışıyla davrandıkları için ve bunda da ısrar ettikleri için cahil bir topluluk olmuşlardır.¹⁷⁵ Lut kavminin cahil bir topluluk oluşunu ilk etapta bir helak nedeni olarak göremeyiz. Ancak, Hz. Lut'un cahilliklerinden vazgeçmeleri için yaptığı uğraşı sonucunda kavmin cehalette ısrar etmesini helake sebep teşkil edecek önemli bir faktör olarak görebiliriz.

Lut kavmini helake götürecek özelliklerinden bahseden bir diğer ayet de şudur: “Siz kadınları bırakıp erkeklere gidecek, yol kesecek ve toplantılarınızda edepsizce şeyler yapacak mısınız?...”¹⁷⁶ Bu ayette Lut kavminin eşcinsellik yanında yol kesmek, toplantılarda edebe aykırı fiiller işlemek gibi günahlarından bahsedilmiştir. İslam tarihçilerine göre Lut kavminin yol kesmesi konusu şu şekilde açıklanmıştır. Sodom ve çevresinde yaşayan Lut kavmi insanların kendilerine ait yol üzerinde meyve bahçeleri ve bostanları bulunmaktaydı. Yağmursuzluktan kuraklık ve kıtlığa uğradıkları zaman bahçelerini dışarıdan gelecek yabancı kişilere karşı korumak için şehirlerine gelen misafirlerin geçtikleri yolu kesip elbiselerini soymuşlar, mallarını almışlar hatta erkek ve kadın dinlemeden ırzlarına geçip öldürmüşler ve bunu da adet edinmişlerdi. Bunun yanında Lut kavmi erkekleri yol kenarında oturup yoldan geçenlere yanlarında bulundurdukları kaptaki taşlardan atıyorlar ve bu taş kime isabet ederse o kişiyi kendisiyle fuhuş yapılmaya daha layık görüyorlardı. Zorla fuhuş yaptıkları kişiyi de kendilerine borçlu çıkarıyorlardı. Fuhuş yaptıkları kişi şikâyetçi olması durumunda ise hâkim ters bir hukuk mantığı ile hareket ederek fail lehine karar veriyordu.¹⁷⁷ Lut kavminin yol kesmesi konusuna Muhammed Esed ise farklı bir bakış açısı getirmiştir. Esed'e göre Lut kavminin erkekleri, kadınları bırakıp azgın bir şehvetle erkeklere yaklaşmakta ve bu yolla neslin meydana gelmesi için gereken normal yoldan cinsel ilişkiyi bırakıp üremeye elverişsiz bir yönde şehveti kullanarak neslin devamını engellemiş oluyorlardı.¹⁷⁸ Dolayısıyla Lut kavminin yol kesmesinden maksat Esed'e göre neslin sağlıklı bir şekilde sürdürebilirliğinin kesilmesi olarak anlaşılmıştır.

¹⁷⁵ Seyyid Kutub, *Fizilali'l-Kur'an, Kur'an'ın Gölgesinde*, Çev. Salih Uçan, Vahdettin İnce, Mehmet Yolcu, İstanbul, Dünya yay., 1991, VIII, 40; Mevdudi, *Tefhimü'l-Kur'an*, IV, 193.

¹⁷⁶ Ankebut, 29/ 29.

¹⁷⁷ Köksal, *Peygamberler Tarihi*, s. 279; Taberi, *Milletler ve Hükümdarlar Tarihi*, s. 405-406; Kutub, *Fizilali'l-Kur'an*, VIII, 158-159.

¹⁷⁸ Esed, *Kur'an Mesajı*, s. 809.

Yukarıdaki ayet mealinde ifade ettiğimiz helake götürecektir Lut kavminin başka bir günahı ise toplantılarında, bir araya geldiklerinde edebe aykırı fiiller işlemeleridir. Rivayetlere göre Lut kavminin günahkâr erkekleri, toplanmakta oldukları oturma yerlerinde birbirlerine karşı galiz sözler söyleyip kendilerine yakışmayacak fiiller işliyorlardı. Bunlardan hiçbirisinde de birbirlerini ayıplamıyorlardı. Onlar meclislerinde birbirlerinin elbiselerini açıp mahrem yerlerini teşhir ediyor, birbirlerine karşı müstehcen şakalar yapıyor, erkek erkeğe ve açıktan açığa hep beraber birbirlerinden utanmadan cinsel ilişkiye giriyorlardı.¹⁷⁹

Tefsir kitaplarında yapılan yorumlara göre Lut kavmindeki erkeklerin homoseksüel bir ilişki içerisinde olmaları neticesinde kavimdeki kadınlar, cinsel ihtiyaçlarını kocalarından karşılayamamışlar ve bunun sonucunda da kocalarına karşı duydukları nefretin bir yansıması olarak cinsel arzularını hemcinsleriyle giderme yolunu seçmişlerdir.¹⁸⁰ Yani kavimde erkek erkeğe bir homoseksüel bir ilişki olmakla beraber kadınlar arasında da eşcinsel bir ilişki meydana gelmiştir. Dolayısıyla bu durum ahlaki değerlerini kaybetmiş bir toplumun yok edilmesine önemli bir sebep teşkil edecektir.

Ayetlerde bu kavme yönelik eleştiri ve tenkitler genelde aynı mahiyette olsa da tefsir kitaplarında yapılan yorumlarda bu kavmin diğer özellikleriyle alakalı helak sebebi sayılan bir takım bilgiler bulabilmekteyiz. Bu çerçevede toplantı yerlerinde bulunurken yanlarından geçenlere taşlar atıp alay ve hakaret etmeleri, sesli bir şekilde karşılıklı yellenmeleri, birbirlerine yuvarlak hale getirilmiş çamurları atmaları, parmaklarını boyamaları ve kıtlatmaları, ıslık çalmaları, güvercinle oynamaları, boyanmış kadın elbisesine benzer kıyafetler giymeleri aynı zamanda kadınların da erkek elbisesine benzer kıyafetler giymeleri, horoz ve koçları dövüştürmeleri, yoldan geçen herkesten tayin edilmiş bir vergi toplamaları Lut kavminin zikredilen diğer günahlarıdır.¹⁸¹

Hicr suresinde anlatılan Lut kavminin bir diğer günahı, Hz. Lut'un evine genç ve yakışıklı suretinde gelen konukları, toplumun ortasında şehvet ve şiddetli cinsi

¹⁷⁹ Razi, *Mefatihü'l-Gayb*, IX, 7-9; Kutub, *Fizilali'l-Kur'an*, VIII, 158-159; Muhammed Ali Sabuni, *Safvetü't- Tefasir*, çev, Sadreddin Gümüş ve Nedim Yılmaz, İstanbul, İz yay., 2003, IV, 455.

¹⁸⁰ Mevdudi, *Tefhimü'l-Kur'an*, s. 59; İbn Kesir, *Tefsiru'l Kur'ani'l Azim*, VI, 3021.

¹⁸¹ Vehbe Zuhayli, *Tefsiru'l Münir*, ed. Mehmet Ali Seraceddin, trc. Hamdi Arslan ve diğerleri, İstanbul, Bilimevi Basım yay., 2003, X, 513-514; Seyyid Kutup, *Fizilali'l-Kur'an*, VIII, 158-159; İbn Kesir, *Tefsiru'l Kur'ani'l Azim*, XI, 6282-6283; Kurtubi, *el-Cami' li-Ahkami'l-Kur'an*, III, 398.

arzularından gözleri dönmüş bir şekilde ve cinsi açıklarını gidermek amacıyla Hz. Lut'tan talepte bulunmalarıdır.¹⁸² Hz. Lut her ne kadar bu hareketlerinden vazgeçirmeye çalışsa da kavim, Hz. Lut'un sözlerini dinlememiş yani zulümde ısrar etmiştir. Ayrıca Lut kavminin peygamberlerini yani Hz. Lut'u yalanlamaları¹⁸³ ve tebliğini engellemek amacıyla onu şehirlerinden kovmakla tehdit etmeleri¹⁸⁴ helake götürecektir kavmin son hareketleri olmuştur.

2. Hz. Lut'un Kavmine Tebliği ve Tebliğinde Karşılaştığı Zorluklar

Hz. Lut, tebliğle görevli bir peygamber olarak Sodom bölgesine gittiğinde öncelikle Allah tarafından görevlendirilen bir peygamber olduğunu kavmine açıklamıştır.

Lut (a.s) kırk yıl süren peygamberlik döneminde¹⁸⁵ peygamberlik görevini açıkladıktan sonra kavmini hak yola çağırırken bütün peygamberler gibi ilk tebliğ ettiği husus takva olmuştur.¹⁸⁶ Takva, lügatte, korkulacak şeylerden kendini korumak, şer'i manada ise mahsurlu şeyleri terk etmek suretiyle nefsi günahlardan korumak manasındadır.¹⁸⁷ Hz. Lut, günahkâr olan ve hiçbir edepsizlikten çekinmeyen, kötülükler işleyen kavmini takvaya yani Allah'a karşı gelmekten sakınmaya, kulluk bilincine ve kendisine itaate çağırarak peygamberlik görevine başlamıştır.

Kur'an-ı Kerim, Hz. Lut'un kavmini Allah'a davetini şöyle açıklamaktadır: *"Hani kardeşleri Lut, onlara dedi ki; Siz hiç Allah'tan korkmaz mısınız? Gerçekten ben, size gönderilen güvenilir bir peygamberim. Öyleyse Allah'tan korkunuz da çağırma uyunuz. Ben bu çağrı hizmetime karşılık sizden hiçbir ücret istemiyorum,*

¹⁸² Hicr, 15/ 67.

¹⁸³ Hac, 22/ 43; Şuara, 26/ 160; Kaf 50/ 13-14.

¹⁸⁴ Araf, 7/ 82; Neml, 27/ 56.

¹⁸⁵ Atik, *Kur'ânda Lut Kavmi ve Düşündürdükleri*, s. 294.

¹⁸⁶ Şuara suresinde Hz. Musa, Hz. İbrahim, Hz. Nuh, Hz. Hud, Hz. Salih, Hz Lut ve Hz. Şuayb'ın tebliğe başlarken hepsinin de dikkat çektiği husus takva olmuştur. Bkz. Şuara, 26/ 10-11, 88-90, 106-108, 124-126, 142-144, 161-163, 177-179.

¹⁸⁷ Ali Ünal, *Kur'an'da Temel Kavramlar*, İstanbul, Beyan yay., 1986, s. 512; Kalkan, Kavram Tefsiri, I, 178.

*benim çabalarımın karşılığını verecek olan âlemlerin Rabb'idir*¹⁸⁸. Burada dikkat çekmek istediğimiz önemli bir husus vardır. Hz. Lut kavmini Allah'a davet ederken, Siz hiç Allah'tan korkmaz mısınız? Allah'tan korkunuz da çağırma uyunuz demektedir. Lut kavmi ise bu sözleri işittikten sonra Hz. Lut'a, "Allah nedir?", "O'nun âlemlerin yaratıcısı oluşu nereden çıktı?" veya "Bizim ve bütün yaratılmışların Rabbi oluşu nereden geliyor?" şeklinde bir söz söylemiyor. Dolayısıyla burada açık bir şekilde söyleyebiliriz ki, Hz. Lut, kavmine Allah'ın varlığını ve birliğini anlatmaya, onu tanıtip ispat etmeye çalışmamıştır. Bilakis Lut (a.s), Allah'ın varlığını, O'nun yaratıcı ve Rab olduğunu bilen topluma muttaki olmayı ve yaptıkları çirkin işten vazgeçmelerini öğütlemiştir. Mevdudi bu konuda şu şekilde bir izahta bulunuyor: Lut kavminin asıl suçu Allah Teâlâ'nın ilâhlık ve rabliğini inkâr değildir. Onlar Allah Teâlâ'nın tabiat âlemi üstünde bir ilâh ve Rab olduğuna inanmaktadırlar. Fakat O'na itaat etmemekte, ahlâkî, medenî ve toplumsal yaşayışlarında O'nun kanunlarına uymamakta ve O'nun elçisi Lût (a.s)'un hidayet çağrısına kulak asmamaktadırlar.¹⁸⁹ Bu çerçevede Lut kavminin Allah'ın varlığı ve birliğini, Hz. Lut'un kavmine peygamber olarak gönderilmeden önce Mezopotamya yöresindeki Allah'a inanan kişilerin tebliği sayesinde öğrenmiş olabileceğini düşünmekteyiz. Fahreddin Razi ise bu konuda farklı bir düşünce ortaya koymuştur. Razi'ye göre Hz. Lut'un Kur'an'da tevhidi emrettiğinden bahsedilmemesi kavmine tevhidi emretmediğini göstermez. Çünkü Kur'an-ı Kerim'de her peygamberin ön plana çıkartılan tayin edilmiş bir görevi vardır. Bu noktada Hz. İbrahim ve Hz. Lut'un birbirlerine yakın coğrafyada yaşamaları hasebiyle Hz. İbrahim'in Kur'an'da ön plana çıkartılan, Hz. İbrahim'e has olan görevi şirk ile mücadele, Hz. Lut'a ait olan Allah tarafından tayin edilmiş, Kur'an'da ön plana çıkartılan Hz. Lut'un görevi ise çirkin bir fuhşa bulaşmış kavmi doğru yola iletmektir.¹⁹⁰

Hz. Lut, kavmine gönderilen güvenilir bir peygamber¹⁹¹ olduğunu açıkladıktan sonra tebliğ vazifesinde kavmini, mücrim¹⁹², hayâsız¹⁹³, günahkâr ve fasık¹⁹⁴, fuhuş

¹⁸⁸ Şuara, 26/ 161-164.

¹⁸⁹ Seyyid Ebu'l-A'la Mevdudi, *Kur'an'a Göre Dört Terim*, trc. Osman Cilacı, İstanbul, Beyan yay., 1989, s. 51-52.

¹⁹⁰ Razi, *Me'fatihu'l-Gayb*, XVIII, 9-10.

¹⁹¹ Şuara, 26/ 161.

¹⁹² Araf, 7/ 84; Hicr, 15/ 67.

işleyen¹⁹⁵, yol kesen¹⁹⁶, cehalette ısrar eden¹⁹⁷, haddi aşan¹⁹⁸ insanlar olarak nitelendirerek kınamış ve azgınlıklarında ısrar ettikleri takdirde kendilerine Allah'ın azabının geleceğini¹⁹⁹ söyleyerek yaptıkları bu çirkin işlerden vazgeçmelerini öğütlemiştir. Fakat günahkâr kavim, Hz. Lut'u ilk fırsatta yalancılıkla itham etmiştir.²⁰⁰ Buradaki yalancılıkla suçlama konusunu biraz açmamız gerekiyor. Çünkü Lut kavmi, Hz. Lut'un söylediklerinin yanlış ve yalan olduğuna gerçekten inandıkları için Hz. Lut'u yalancılıkla suçlamamıştır. Lut kavmi bu çirkin işin fitratı bozma mahiyetinde olduğunun idrakindeydi.²⁰¹ Dolayısıyla Lut kavmi, erkeklere karşı duydukları kuvvetli şehvetin bir gereği olarak bu duygularını bırakmak istemedikleri için ve mutlak bir hürriyete sahip olmayı istedikleri için Hz. Lut'un söylediklerini yalan ve yanlış olarak nitelendirmiştir. Daha önce de açıkladığımız gibi Lut kavmi cahillik eden bir kavimdi. Buradaki cahilliği tıpkı peygamberi yalanlamaları gibi ahmaklıkları ve budalalıkları nedeniyledir. Yani cinsel arzularına kapılıp ve hiçbir şeyi düşünmeyip günaha ısrar etmeleri sebebiyledir.

Lut (a.s), her ne kadar kavmi tarafından yalanlansa da yılmadan Allah'tan aldığı tebliğ görevini yerine getirmeye devam etmiştir. Fakat Lut kavmi yalanlamanın ötesine geçip *"Lut'u ve arkadaşlarını kentinizden sürünüz, çünkü onlar temizliğe pek meraklı kimselermiş"*²⁰² ve *Yaptıklarımızın kötülüğü ve azaba uğrayacağımız konusunda eğer doğru söylüyorsan hadi Allah'ın azabını getir de görelim"*²⁰³ diyerek Hz. Lut'u ve kendisine inananları alaya almaya ve aşağılamaya çalışmıştır. Yaptıkları bütün yalanlamalara ve hakaretlere rağmen Hz. Lut'u tebliğ görevinden vazgeçiremeyen Lut kavmi, bu sefer de bu davadan vazgeçmemesi durumunda daha önce kendilerini uarmaya çalışan kişilere yaptıkları gibi onu da memleketlerinden

¹⁹³ Hud, 11/ 78-79; Neml, 27/ 54; Hicr, 15/ 67.

¹⁹⁴ Enbiya, 21/ 74.

¹⁹⁵ Araf, 7/ 81; Ankebut, 29/ 28; Neml, 27/ 54; Şuara, 26/ 165.

¹⁹⁶ Ankebut, 29/ 29.

¹⁹⁷ Neml, 27/ 55.

¹⁹⁸ Şuara, 26/ 166.

¹⁹⁹ Şuara, 26/ 161-164.

²⁰⁰ Hac, 22/ 43; Şuara, 26/ 160; Kaf, 50/ 13-14; Kamer, 54/ 33.

²⁰¹ Kutub, *Fizilali'l-Kur'an*, VIII, 41; Mevdudi, *Kur'an'a Göre Dört Terim*, s. 51.

²⁰² Araf, 7/ 82.

²⁰³ Ankebut, 29/ 29.

kovmakla tehdit etmişlerdir.²⁰⁴ Bu tehditten önce Hz. Lut'un kavmi tarafından kendisine bir tebliğ yasağı da koyulduğunu görmekteyiz. Hicr suresinde bu duruma, kavmin Hz. Lut'a olan "*Biz sana insanların işine karışmayacaksın dememiş miydik?*" sözüyle işaret edilmektedir.²⁰⁵

Lut (a.s), kavmindeki insanların içinde buldukları durumdan çekinmemeleri ve sapıklıkları üzerine devam etmeleri sebebiyle kendisini uzaklaştırmalarının onları yadırgamasına ve onlardan uzak olduğunu bildirmesine engel olmayacağını kendilerine bildirdi. Bu çerçevede devamında Hz. Lut, kavmine "*Doğrusu ben bu işinize kızanlardanım. Ben hiç şüphesiz sizin bu amelinize şiddetle buğzediyorum. Bundan razı değilim. Bu ameli sevmiyorum. Beni kovmakla korkutup tehdit etseniz de ben sizden uzağım*"²⁰⁶ diyerek onların ahlâksızlıklarının kötü etkilerinden korunmak amacıyla²⁰⁷ ve onların yokluklarının, varlıklarından daha hayırlı olacağını düşünerek²⁰⁸ Allah'a "*Rabbim beni ve ailemi bunların yaptıklarından kurtar*"²⁰⁹ şeklinde dua etmiştir. Allah Teâlâ, Hz. Lut'un duasını kabul ederek helakle görevlendirdiği meleklerini yeryüzüne göndermiştir.²¹⁰

3. Meleklerin Hz. İbrahim ve Hz. Lut'u Ziyareti

Kur'an-ı Kerim'de helak ile görevlendirilen meleklerin İbrahim (a.s) ve Hz. Lut'u ziyareti, dört farklı surede anlatılmaktadır.²¹¹ En kapsamlı şekliyle bu konu Hicr suresinde şu şekilde anlatılmıştır: "*İbrahim'e elçilerimiz müjdeyle geldiler ve 'Sana Selam olsun' dediler; o da (onlara) 'Size de selâm olsun' diye karşılık verdi ve sonra da onların önüne kızarmış bir buzağıyı getirip koymakta gecikmedi. Fakat ellerinin yemeğe gitmediğini görünce onların bu davranışı İbrahim'in tuhafına gitti; onlardan yana içine bir korku düştü. Ama onlar, 'Korkma biz Lut kavmine gönderildik' dediler. Yanlarında ayaküstü bekleyen karısı, orada öyle sevinçle*

²⁰⁴ Şuara, 26/ 167; Mevdudi, *Tefhimü'l-Kur'an*, IV, 123; Razi, *Mefatihü'l-Gayb*, XVII, 367.

²⁰⁵ Hicr, 15/ 70.

²⁰⁶ Şuara, 26/ 168; Zuhayli, *Tefsiru'l Münir*, X, 190.

²⁰⁷ Mevdudi, *Tefhimü'l-Kur'an*, IV, 123-124.

²⁰⁸ Razi, *Mefatihü'l-Gayb*, XVIII, 10.

²⁰⁹ Şuara, 26/ 169; Ankebut, 29/ 30.

²¹⁰ Ankebut, 29/ 31-32.

²¹¹ Hud, 11/ 69-76; Hicr, 15/ 49-60; Ankebut, 29/ 31-32; Zariyat, 51/ 24-33.

gülmüşüyordu. İşte bu haldeyken o'na İshak'ın doğumunu müjdeledik ve İshak'ın ardından da O'nun oğlu Yakub'un doğumunu. (İbrahim'in karısı) 'Vah bana! Ben yaşlı bir kadın, kocam da yaşlı bir adam iken, hâlâ çocuk mu doğuracağım? Doğrusu, yadırganacak bir şey bu!' dedi. (Melekler) 'Allah'ın dilediğini gerçekleştirmesini mi yadırgıyorsun?' dediler. Allah'ın rahmet ve bereketi sizin üzerinize olsun ey bu evin insanları, (hemen hatırlayın ki) her zaman her övgüye layık olan O'dur; şanı çok yüce olan O! Böylece İbrahim'in korkusu geçtikten ve kendisine (sözü geçen) müjde verildikten sonra Lut kavmi hakkında Bize yakarmaya başladı. Çünkü İbrahim ince ruhlu, yumuşak başlı, çok içli, merhametli ve dönüp Rabbine yönelmek, O'na yakın olmak isteyen biriydi. (Elçiler) 'Ey İbrahim, vazgeç bu yakarıştan!' dediler, "Rabbinin hükmü bir kere gelmiş bulunuyor: artık onlara geri çevrilmez bir azap vaki olacak!"²¹²

Kur'an'da elçiler olarak ifade edilen bu melekler kaynaklarda belirtildiği üzere insan suretinde, genç, daha önce benzerleri görülmemiş kadar yakışıklı, beyaz çehreli ve hoş kokulu olarak Hz. İbrahim ve Hz. Lut'u ziyaret etmiştir.²¹³ Meleklerin sayıları ve kimler olduğu hakkında ayetlerde herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Tefsir ve İslam tarihi kaynaklarında ise meleklerin sayısı konusunda âlimler ihtilaf etmişlerdir. Bazı kaynaklarda âlimler Hz. İbrahim'i ziyarete gelen bu meleklerin sayısının on dört, on bir, dokuz ya da üç olabileceğini ifade etmektedirler.²¹⁴ Fakat başta Taberi olmak üzere birçok tarih ve tefsir kitabında elçi meleklerin sayısının üç olduğu ve bu meleklerin isimlerinin de Cebrail, İsrail ve Mikail olduğu belirtilmektedir.²¹⁵

Hz. Lut'un duası üzerine gönderilen melekler ilk olarak ayet mealinde anlatıldığı üzere Filistin bölgesinde peygamberlik görevinde bulunan Hz. İbrahim'in evine misafir olmuşlardır. Lut kavmini helak ile görevli elçi meleklerin Hz. Lut'tan önce Hz. İbrahim'in evine konuk olmalarıyla alakalı olarak Fahreddin Razi tefsirinde

²¹² Hud, 11/ 69-76.

²¹³ İmam Kurtubi, *el-Cami' li-Ahkami'l-Kur'an*, IX, 115, Sabuni, *Safvetü't- Tefasir*, III, 106; *el-Bidaye ve'n Nihaye*, I, 170.

²¹⁴ Kurtubi, *el-Cami' li-Ahkami'l-Kur'an*, IX, 98; Zuhayli, *Tefsiru'l Münir*, VI, 351; Razi, *Mefatihul-Gayb*, XIII, 66.

²¹⁵ Taberi, *Tarih-i Taberi Tercemesi*, s. 171; Sabuni, *Safvetü't- Tefasir*, III, 106; Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, V, 164-165; İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n Nihaye*, I, 170; Köksal, *Peygamberler Tarihi*, s. 249.

farklı bir yorum getirmiştir. Razi'ye göre, Allah gönderdiği melekleri sadece helak ile görevlendirmemiştir. Onları müjdecî ve azap ile uyarıcı olarak görevlendirmiştir. Ancak müjde rahmetin, azap ile uyarı ise gazabın eseridir. Allah'ın rahmeti gazabını geçmiştir. Bu nedenle melekler öncelikle Hz. İbrahim'in evini ziyaret ederek eşine İshak adında bir oğlu olacağı müjdesini vermiştir. Bu nedenle ilk önce Hz. İbrahim'i ziyaret etme gereği duymuşlardır. Lut kavminin helakini ise müjdeden sonraya bırakmışlardır.²¹⁶

Hz. İbrahim, kimliklerini gizleyip insan suretinde evine misafir olan bu yabancı misafirlere (elçi melekler) semiz bir buzağıyı kesip kızartmış ve ikram etmiştir.²¹⁷ Fakat melekler, yemeğe ellerini uzatmayınca Hz. İbrahim'in içine bir korku düşmüştür. Hz. İbrahim'in korkması konusunda müfessirler muhtelif görüşler ortaya koymuşlardır. Bazı müfessirlere göre, Hz. İbrahim'in (a.s) korkusu, meleklerin ete elini uzatmamalarından kaynaklanmaktadır. Onlara göre, Hz. İbrahim misafirlerin et yemediklerini görünce kötü bir niyetle geldikleri sonucuna varmıştır. Çünkü Arap geleneğine göre eğer bir yabancı, ağırılanmayı reddediyorsa bu misafir olarak değil, yağmacı olarak geldiği anlamı taşırdı.²¹⁸ Fakat bize göre bu görüş müteakip ayetlerle desteklenmemektedir. Ayetleri bir bütün olarak incelediğimizde ulaştığımız sonuca göre Hz. İbrahim, yemeği reddetmelerinden onların melek olduklarını anlamıştı. Korkusu ziyaretlerindendi. Çünkü meleklerin insan kılığında gelmesi hayra alamet değildi ve bunu biliyordu. Korkmuştu çünkü melekler ailesinden yahut hemşerilerinden birinin veyahut da bizzat kendisinin işlediği bir kusurun hesabını sormaya gelmiş olabilirlerdi. Eğer mesele söz konusu müfessirlerin görüşleri doğrultusunda olsaydı meleklerin cevabı şöyle olurdu: *"Bizden korkma! Çünkü biz Rabbinden gelen melekleriz."* Ancak korkusunu gidermek için verdikleri cevabın *"Herhangi bir korkuya kapılma! Biz (sana değil) Lut kavmine gönderildik"* şeklinde olması, Hz. İbrahim'in onların melek olduklarını anladığını fakat insan şeklindeki ziyaretlerinin onu korkuya sevk ettiğini göstermektedir. Zira melekler rivayetlere

²¹⁶ Razi, *Mefatihul-Gayb*, XVIII, 11.

²¹⁷ Kaynaklarda misafirperver bir karaktere sahip olan Hz. İbrahim'in evinde yediği her yemeğinde misafir olmadan sofraya oturmadığı ifade edilmektedir. Bkz. Taberi, *Tarih-i Taberi Tercemesi*, s. 171.

²¹⁸ Ateş, *Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri*, IV, 320; Sabuni, *Safvetü't- Tefasir*, III, 106; Esed, *Kuran Mesajı*, s. 439.

göre ya bir kimseyi sert bir şekilde hesaba çekmek yahut da bir suçtan ötürü şiddetle cezalandırmak için geldiklerinde, insan kılığında gelirlerdi.²¹⁹

Melekler, kimliklerini açıklayıp Hz. İbrahim'in korkusunu giderdikten sonra Lut kavmini helak etmek üzere gönderildiklerini Hz. İbrahim'e bildirmişlerdir. Bunun üzerine Hz. İbrahim, içerisinde Hz. Lut'un da bulunduğu şehirleri yok etmemeleri için meleklerle mücadele içerisine girmiştir.

Kur'an ayetlerini incelediğimizde Hz. İbrahim'in meleklerle tartışma olayı sadece iki surede anlatılmaktadır. Bunlardan Hud suresinin mealini yukarıda verdik. Ankebut suresinde ise bu husus şu şekilde geçmektedir: *"Elçilerimiz İbrahim'e oğlu olacağına ilişkin müjde ile geldiklerinde biz şu kentin halkını yok edeceğiz, çünkü oranın halkı zalimdir dediler. İbrahim, ama orada Lut var deyince, elçiler şöyle dediler: Biz orada kimlerin olduğunu herkesten iyi biliyoruz. Lut'u ve yakınlarını kurtaracağız. Yalnız eşi orada kalarak azaba çarpılanlardan olacaktır."*²²⁰ Hud suresinde Hz. İbrahim meleklerle tartışıyor, biraz daha mühlet verilmesi durumunda kavmin doğru yola gelebileceğini düşünüyor ve azabın ertelenmesini istiyor; ancak bu isteği kabul edilmiyor. Ankebut suresinde ise Hz. İbrahim, itiraz gerekçesini yani Hz. Lut'un helak edilecek yerde yaşadığını meleklerle bildiriyor. Buna karşılık da melekler *"Biz orada kimlerin bulunduğunu çok iyi biliyoruz..."* cevabını veriyorlar. Bunun üzerine Hz. İbrahim bir daha itiraz etmiyor.²²¹ Ayetler ışığında incelediğimizde Hz. İbrahim'in meleklerle Hz. Lut için tartışması onun Allah'ın koyduğu hükümlere karşı geldiği veya hükümleri tartıştığı anlamına gelmemektedir. Hz. İbrahim'in meleklerle tartışması, Allah'a karşı yapılan dua, yalvarma ve yakarış niteliğindedir.²²² Mevdudi, Tefhim'ul Kur'an'da ayette geçen *"Bizimle tartışmaya koyuldu"* ifadesinin meveddet ve muhabbet dolu bir söz olduğunu ve bu durumun Hz. İbrahim'in (a.s) Rabbiyle olan yakın ilişkisinin boyutunu gösterdiğini ifade etmektedir.²²³ Nitekim müteakip ayette de Hz. İbrahim'in nasıl bir kişiliğe ve

²¹⁹ Müftüoğlu, *Kuran'da Hz. Lut ve Kavmi*, s. 167-170. Mevdudi, *Tefhimü'l-Kur'an*, II, 396; Mevdudi, *Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi*, s. 462.

²²⁰ Ankebut, 29/ 31-32.

²²¹ İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n Nihaye*, I, 171.

²²² Ateş, *Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri*, IV, 320.

²²³ Mevdudi, *Tefhimü'l-Kur'an*, II, 398.

karakter yapısına sahip olduğu anlatılmaktadır. Yüce Allah, insanların affi için kendisine yalvaran İbrahim'i " *İbrahim, gerçekten hoşgörülü, yumuşak kalpli ve kendini Allah'a adanmış bir kimse idi*" diyerek övmektedir.²²⁴

Kaynaklara göre Hz. İbrahim'in meleklerle şöyle bir tartışma yaptığı rivayet edilmektedir:

Hz. İbrahim: İçinde üç yüz Müslüman olan bir yeri helak eder misiniz?

Melekler: Hayır.

- İki yüz mümin olsa helak eder misiniz?

- Hayır.

-

-

- Ya bir mümin olsa?

- Hayır.

- Hz. İbrahim: Ama orada Lut var.

-Melekler: Ey İbrahim, bu mücadeleden vazgeç! Biz orada kimlerin bulunduğunu çok iyi biliyoruz. Onu ve karısı dışında ailesini kurtaracağız.²²⁵

Melekler İbrahim (a.s) ile konuşmalarını bitirince oradan ayrılıp Hz. Lut'un yanına gittiler. Kur'an-ı Kerim meleklerin yolculuklarıyla alakalı arada geçen detaylardan bahsetmez. Fakat İslam tarihi kaynakları bu konuyu teferruatıyla birlikte anlatır. Bazı kaynaklarda genç ve yakışıklı delikanlılar kılığında girmiş meleklerin Hz. Lut ile şehrin kapısında ya da tarlada çalışmakta iken karşılaştıkları anlatılır. Bazı kaynaklarda ise ifade edildiği üzere melekler ırmağın kenarında su almakta olan Hz. Lut'un iki kızıyla karşılaşır ve kendilerinden kalacakları güvenli bir yer sorarlar. Bunun üzerine onlar da şehirlerine konuk olan bu elçileri alıp gizlice babaları Hz. Lut'a getirirler.²²⁶ Lut (a.s), evine gelen bu yabancıların ilk önce melek olduğunu

²²⁴ Hud, 11/ 75.

²²⁵ İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n Nihaye*, I, 179.

²²⁶ İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n Nihaye*, I, 179-180; Taberi, *Milletler ve Hükümdarlar Tarihi*, s. 412; Razi, *Mefatihul-Gayb*, XIII, 80.

anlayamaz ve kavminin kötü huyunu ve sapıklığını düşünerek onlar hakkında endişelenip, canı sıkılır, kavminin onlara bir kötülük yapmasından ve misafirlerinin kavmi tarafından duyulmasından korkar ve “*Bugün benim için çetin bir gündür*”²²⁷ diyerek içine düştüğü sıkıntılı hali dile getirir. Daha önce açıkladığımız gibi Lut kavmi, Hz. Lut’a evine misafir getirmesi konusunda yasak koymuş ve Hz. Lut’u tehdit etmişti.

Kaynaklarda anlatıldığı üzere Hz. Lut’un evine kızları tarafından gizlice getirilen melekler hakkında kavmin herhangi bir bilgisi yoktu. Fakat kısa bir zaman içerisinde Hz. Lut’un misafirlerinden bütün kavmin haberi olmuştur. Rivayetlere göre Hz. Lut’un evine gelen misafirler hakkındaki bilgiyi Sodom şehrine geldiği ilk yıllarda evlendiği Vahile adındaki kadının kavmine “*Lut’un evine bugüne kadar emsali görülmemiş kadar yakışıklı gençler geldi*” diyerek yaydığı anlatılmaktadır.²²⁸

Burada Hz. Lut’un karısı için bir parantez açmamız gerekiyor. Hz. Lut’un karısı tarihte kocaları peygamber olduğu halde kocalarına iman etmeyip ihanet eden iki kadından biridir. Zira Nuh’un(a.s) hanımının düştüğü inançsızlık batağına Lut’un (a.s) karısı da düşmüştür.²²⁹ Kur’an-ı Kerim’de Allah kâfirlere darbi mesel olarak Nuh’un(a.s) ve Lut’un(a.s) hanımlarından bahsederek şöyle buyurur: *Allah inkâr edenlere, Nuh'un karısı ile Lut'un karısını misal verdi. Onlar, kullarımızdan iki salih kişinin nikâhında iken onlara hainlik ettiler: Kocaları Allah'tan gelen hiçbir şeyi onlardan savamadı. Bu iki kadına: "Haydi, ateşe girenlerle beraber siz de girin!" denildi.*²³⁰ Görüldüğü üzere Nuh(a.s) ve Lut (a.s), Peygamber olmalarına rağmen eşlerini helâk olmaktan kurtaramamışlardır.

Hz. Lut’un karısıyla ilgili yanlış yorumların önüne geçebilmek için önemle üzerinde durmak istediğimiz hususlardan birisi de ihanet konusudur. Günümüzde eşlerin birbirlerine karşı ihanetlerinden söz edildiğinde, hemen cinsel yönden birbirlerini aldattıkları akla gelmektedir. Ancak ayette geçen iki peygamberin hanımlarının kocalarına ihanetlerinin bir iffetsizlik ve yatak ihaneti olmadığını kesin olarak belirtmeliyiz. Tefsirlere baktığımızda, onların ihanetlerinin din konusunda bir

²²⁷ Ankebut, 29/ 33; Hud, 11/ 77.

²²⁸ Razi, *Me'âtihi'l-Gayb*, XVIII, 13-14; İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n Nihaye*, I, 182; Taberi, *Milletler ve Hükümdarlar Tarihi*, s. 413.

²²⁹ İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n Nihaye*, I, 182; N. Mehmet Solmaz, İsmail Lütfi Çakan, *Kur'ân -ı Kerim'e Göre Peygamberler ve Tevhit Mücadelesi*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2006, I, 97-98.

²³⁰ Tahrir, 66/ 10.

ihanetle, yani kocalarına ve onların dinlerine sadakatsizlik göstererek kâfir veya münafık olmalarıyla açıklandığını görmekteyiz. Temel kaynaklar incelendiğinde bu hanımların ihanetlerinin içerikleri hakkında da bilgi bulmak mümkündür. Hz. Nuh'un karısı olan Valiha, kocası hakkında müşriklerle işbirliği yaparak "*Bu adam deli*" ifadesini kullanmış ve onun tebliğinin gücünün zayıflamasına çalışmıştır. Hz. Lut'un hanımı olan Vahile ise evlerine bir misafir geldiğinde gündüzleri duman çıkararak, geceleri de ateş yakarak sapık kavme haber vermiştir. Hatta onlarla bizzat görüşerek "*Kocam Lut'un evine bugüne kadar görmediğim güzel yüzlü ve güzel kokulu genç adamlar geldi*" diyerek haber vermiş ve kocasını zor duruma düşürmüştür.²³¹

Lut'un(a.s) misafirlerini haber alan kavmin azgınlaşan insanları, sevinç içinde²³² ve koşarak²³³ Lut'un (a.s) evine gelmişlerdir. Hz. Lut, Kur'an-ı Kerim'in ifadesiyle evinin önüne toplanan kavmiyle şu şekilde bir diyalogda bulunmuştur: "*Bunlar benim konuklarımdır, beni onlar karşısında rezil etmeyiniz. Allah'tan korkunuz ve beni utandırmayınız. Hemşerileri ona İnsanlar ile ilişki kurmayı biz sana yasaklamamış mıydık? dediler. Lut ise onlara eğer bir şey yapacaksanız, işte size kızlarım dedi. Hemşerileri, 'Biliyorsun ki, bizim kızlarınla bir işimiz, onlara yönelik bir amacımız yok. Sen bizim ne istediğimizi iyi bilirsin' dediler.*"²³⁴

Tarih ve tefsir yorumcuları yaptıkları değerlendirmelerde Hz. Lut'un kızlarını "*işte kızlarım*" diyerek azgın kavme teklif etmesini iki farklı bakış açısıyla ortaya koymuşlardır. Bir kısım yorumcular Hz. Lut'un doğrudan öz kızlarını teklif ettiğini ifade ederken bir kısım yorumcular da topluluğun içinde yaşayan kavminin kızlarını teklif ettiğini iddia etmektedirler.

İlk görüşte Lut(a.s), "*iste kızlarım*" diyerek azgın kavme karşı doğrudan kendi kızlarını teklif etmiştir. Ancak bu durumda Hz. Lut'un herhangi bir surette zina teklifinde bulunmuş olması mümkün değildir. Çünkü bu ifadeyi takip eden "*bunlar sizin için daha temizdir*" ifadesi bu türden bir yanlış anlamaya imkân

²³¹Burhan Sümertaş, "Kur'an'da Hıyanet Kavramı", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 31, 2010, s. 222-223; Ateş, *Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri*, IX, 516; Razi, *Mefatihul-Gayb*, XXI, 564; Zuhayli, *Tefsiru'l Münir*, XIV, 562; Kurtubi, *el-Cami' li-Ahkami'l-Kur'an*, XVII, 489-490. Karşılaştırmada bulunmak için bkz. Nur, 24/ 3.

²³² Hicr 15/67.

²³³ Hud 11/78.

²³⁴ Hicr, 15/ 68-71; Ayrıca bkz. Hud 11/78.

birakmamaktadır. Hz. Lut'un (a.s) bu tür ifade tarzıyla onların cinsel arzularını gayri tabii yollar yerine şer'i yollardan tatmin etmek üzere kadınlara yönelmeleri gereğini yani onları nikâhla almaları gerektiğini işaret ettiği açıktır.²³⁵

İkinci görüşe göre Lut(a.s), “*iste kızlarım*” derken bizzat kendi kızlarını değil de, kavminin bayanlarını kastetmiştir. Çünkü bir kavmin peygamberine nispeti evlatların babaya nispeti gibidir. Her peygamber kavminin babası mesabesindedir. Nitekim Hz. Muhammet (S.A.V) hitap alınarak Kur'an-ı Kerim'de şöyle deniliyor: “*Peygamber müminlere canlarından ileridir. O'nun eşleri de müminlerin anneleridir...*”²³⁶ Aynı zamanda bu ifade mecazi bir ifadedir. Lut(a.s), onların hanımlarını kendi kızları gibi düşünerek, hanımlarınız varken niye bunları istiyorsunuz demek istemiştir.²³⁷

Hz. Lut, evine gelen misafirlerini korumak için kapısının önünde toplanan ve eve girmeye çalışan kalabalığı çeşitli yollara başvurup²³⁸ engellemeye çalışmış; fakat başarılı olamamıştır. Tamamen çaresiz kalıp ne yapacağını bilemeyen Lut(a.s), Kur'an'da geçtiği üzere “*Keşke benim size karşı koyacak bir gücüm olsaydı veya güçlü bir kaleye sığınabilseydim*”²³⁹ diyerek Allah'a dua etmiş ve bu sözüyle o an Allah'ın himayesini istemiştir.²⁴⁰ Hz. Lut'un içine düştüğü bu karamsarlığı gören Allah'ın elçileri, Hz. Lut'u fazla üzmeden ve teskin etmek için ona kendilerinin Allah'ın elçileri olduklarını, kavminin ona zarar veremeyeceğini bilakis, onların şüphe ettikleri azabı getirdiklerini söylemişlerdir.²⁴¹ Ardından rivayetlere göre gözü dönmüş kavim kapıyı kırıp Lut'un (a.s) evine girmiş ve melekler içeri giren azgın kavmin gözlerini kör etmiştir.²⁴² Kamer suresinde bu konu şu şekilde anlatılır: “*And olsun ki Lut, bizim cezalandırma gücümüz konusunda onları uyarıyordu; fakat onlar*

²³⁵ İmam Kurtubi, *el-Cami' li-Ahkami'l-Kur'an*, XIII, 118; Mevdudi, *Tefhimü'l-Kur'an*, II, 401; İbn Kesir, *Tefsiru'l Kur'ani'l Azim*, VIII, 3969; Yiğit, *Peygamberler Tarihi*, s. 280.

²³⁶ Ahzap, 33/ 6.

²³⁷ Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, V, 166; Sabuni, *Safvetü't- Tefasir*, III, 106; Esed, *Kur'an Mesajı*, s. 441; İbn Kesir, *Tefsiru'l Kur'ani'l Azim*, VIII, 3970; Razi, *Mefatihü'l-Gayb*, XIII, 81.

²³⁸ Hz. Lut, kavmine öncelikle evlenmeleri için kavminin kızlarını teklif etmiş; ancak olumlu cevap alamayınca “*İçinizde hiç akli başında bir adam yok mu?*” diyerek onları akli muhakeme yapmaya davet etmiştir. Bkz. Hud, 11/ 78.

²³⁹ Hud, 11/ 80.

²⁴⁰ Razi, *Mefatihü'l-Gayb*, XIII, 84.

²⁴¹ Hud, 11/ 77-81; Hier, 15/ 60-63

²⁴² Tefsir kaynaklarında eve giren kavim insanların Cebra'il'in (a.s) kanadının bir tarafıyla vurması sonucu kör olduğu ifade edilmektedir. Bkz. Sabuni, *Safvetü't- Tefasir*, VI, 231; Taberi, *Milletler ve Hükümdarlar Tarihi*, s. 418.

uyarılara hep şüphyle baktılar ve hatta ondan misafirlerini kendilerine teslim etmesini istediler. Bunun üzerine onların gözlerini göremez ettik. Uyarılarım göz ardı edildiğinde başınıza gelen azabı tadın bakalım diye seslendik."²⁴³

Kavmi Hz. Lut'un evinden uzaklaştıktan sonra melekler, Lut'a (a.s) karısı dışında ailesini ve inananlarını yanına alıp gecenin belli bir vaktinde şehri terk etmek üzere yola çıkmasını, kendisinin de ailesinin gerisinden onları takip etmesini söylemişlerdir. Ayrıca yürüyüşleri esnasında kimsenin geride kalmamasını²⁴⁴, emredilen yere doğru gitmelerini ve şehir halkının sabaha doğru büyük bir azaba çarptırılacağını açıklamışlardır.²⁴⁵

Meleklerden geceyin yola çıkma emrini alan Hz. Lut'un bu emre uyarak Kur'an-ı Kerim'de açık bir ifade olmamakla beraber rivayetlere göre kendisine inanan iki tane kızıyla birlikte Şam'a doğru yola çıktığı ve Şam ve civarında halkı hakka davet eden amcası Hz. İbrahim'in yanına gittiği ifade edilmektedir.²⁴⁶

4. Lut Kavminin Helaki

Kur'an-ı Kerim'de Lut kavminin helaki kronolojik bir seyir halinde ve tamamı tek bir surede veya ayette anlatılmamaktadır. Farklı surelerde ve ayetlerde anlatılan helak olayında ilgili ayetleri bir araya topladığımızda helakin yaşanılan şehirlerin alt-üst olması ve gökyüzünden felaket yağmurlarının yağması gibi iki safhadan meydana geldiğini görmekteyiz.

Kur'an-ı Kerim'de Lut kavminin yaşadığı Sodom ve Gomora bölgesinin alt-üst olması ve yağmurların yağması olayını Hud ve Hicr surelerinde şu şekilde anlatılmaktadır:

*Emrimiz gelince oranın altını üstüne getirdik ve üzerlerine balçıktan pişirilmiş taşlar yağdırdık. O taşlar rabbin katında işaretlenerek yağdırılmıştır. Onlar zalimlerden uzak değildir.*²⁴⁷

²⁴³ Kamer, 54/ 36-37.

²⁴⁴ Hz. Lut ile birlikte gidenlerin memleketlerinde malları, mülkleri, kumaşları ve dostları vardı. İşte bundan dolayı melekler onlara, vakti gelince çıkmalarını, bütün bu şeyleri terk edip, kesinlikle onlara dönüp bakmamalarını emretmişlerdir. Bu kelime ile "yüz çevirip gitme" manası da kastedilmiş olabilir. Bkz. Razi, *Mefatihul-Gayb*, XIII, 86.

²⁴⁵ Hud, 11/ 81; Hicr, 15/ 65.

²⁴⁶ İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n Nihaye*, I, 183.

²⁴⁷ Hud, 11/ 82-83.

*Tan yerinin ağarma vaktine girdiklerinde onları o korkunç ve dayanılmaz çığlık yakalayiverdi. Anında yurtlarının altını üstüne çevirdik ve üzerlerine balçıktan pişirilmiş taş yağdırdık.*²⁴⁸

Lut kavminin genel olarak cezalandırılma seklini anlatan ayetler yanında Kur'an-ı Kerim, suçları sebebiyle cezalandırılan her şehir halkının, değişik bir şekilde cezalandırıldığını haber vermektedir. *"nitekim onlardan her birini günahı sebebiyle cezalandırdık. Kiminin üzerine taslar savuran rüzgârlar gönderdik, kimini korkunç bir ses yakaladı kimini yerin dibine geçirdik, kimini de suda boğduk. Allah onlara zulmetmiyor, asıl onlar kendilerine zulmediyorlardı."*²⁴⁹

Gökyüzünden yağın helak edici taşlar rivayetlere göre Allah katında kimin başına isabet edeceği belirlenip işaretlenmiş, küçük çakıl taşı ve çamur karışımından oluşmuş, tuğla ve kiremit gibi ateşte pişirilmiş, yağmur şeklinde ve sağanak halinde bolca ve düzenli bir şekilde yağın ve isabet ettiği kişiyi parçalayıp öldüren taşlardır.²⁵⁰

Bazı tarih ve tefsir kaynakları, yerin alt-üst olma olayının mucizevî bir şekilde Cebrail'in (a.s) kanadını şehirlerin altından takıp yükseklerle kaldırmasıyla birlikte meydana geldiğini söylemektedirler. Bu çerçevede Cebrail (a.s), yeri iyice havaya kaldırdıktan sonra şehri ters çevirip altını üstüne getirdi. Şehir yerin içine gömüldü. Sonra da üzerlerine pişmiş taşlar yağdı. Allah o şehirlerin bulunduğu bölgeyi etrafına fayda vermeyen bir göle çevirdi.²⁵¹

Son dönem müfessirlerden biri olan Mevdudi ise helak olayını, günün şartlarında akli ve bilimsel bir süzgeç dâhilinde açıklanabilecek gerçeklik boyutuna indirgeyerek izah etmeye çalışmıştır. Mevdudi'ye göre helak olayı, bir yanardağ patlaması ve şiddetli bir deprem şeklinde meydana geldi. Şiddetli deprem Sodumluları ve çevresinde yaşayan insanları yerle bir etti. Yanardağın patlaması yüzünden de sıcak ve kaynayan taşlar yağdı. Kur'an-ı Kerim'de bahsedilen balçıktan pişirilmiş taşlarla da muhtemelen volkanın bünyesindeki buhar ve kaynayan maddelerin karışımıyla

²⁴⁸ Hicr, 15/ 73-74. Lut kavminin helakinin anlatıldığı diğer ayetler için bakınız: Hac, 22/ 43-45; Sad, 38/ 13-15; Hakka, 69/ 9-10; Kaf, 50/13-14; Ankebut, 29/ 34; Zariyat, 51/ 33-34; Necm, 53/ 53-54; Furkan, 25/ 40.

²⁴⁹ Ankebut, 29/ 40.

²⁵⁰ İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n Nihaye*, I, 182; Razi, *Mefatihul-Gayb*, XIII, 91.

²⁵¹ İmam Kurtubi, *el-Cami' li-Ahkami'l-Kur'an*, IX, 123-124; İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n Nihaye*, I, 181-182; Razi, *Mefatihul-Gayb*, XIII, 90-91.

ortaya çıkan lav ve taşlar kastedilmiştir. Mevdudi, bu deprem ve volkanik patlamanın belirtilerinin halen günümüzde Lut gölünün çevresinde bulunduğu ifade etmektedir.²⁵²

Seyyid Kutup ise Fi zilalil Kur'an adlı tefsirinde helakin şiddetli deprem ve volkanik püskürmeyle meydana gelebileceğini açıklayarak Mevdudi'ye benzer bir görüş ortaya koymuştur. Ancak Seyyid Kutup imani yöntemi esas alarak helak şeklinin bir deprem ve volkanik patlama olmasının zorunlu olmadığını tamamen mucizevî bir şekilde de olabileceğini ifade etmektedir.²⁵³

Helakin bazı müfessirlerin anlattığı gibi tabiatüstü bir şekilde ya da son dönem müfessirlerin anlattığı gibi tabii felaket şeklinde olması aslında küçük bir yorum farkını ortaya koymaktadır. Netice itibariyle Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın bilgisi ve izni dışında küçük bir yaprağın bile yerinden oynayamayacağı açıkça ifade edilmiştir.²⁵⁴ Bu noktada tabiat Allah'ın emrindedir. Allah dilediği şekilde ol emrini tabiata verebilir.

İbn Kesir el-Bidaye ve'n Nihaye adlı eserinde felaketle birlikte tamamen yok olan şehirlerdeki insan sayısının 400 veya 4000 civarında olduğunu söylemektedir.²⁵⁵ İslami kaynaklarda ifade edildiği üzere yaşanan felaketten sadece Hz. Lut ve iki kızı Allah'ın inayetiyle kurtulmuştur.²⁵⁶ Taberi, Hz. Lut ile birlikte on dört kişinin kurtulduğunu iddia etmektedir. Bu çerçevede Taberi, Hz. Lut'un helak olayı olduktan ve gün aydınlandıktan sonra beraberindekilerle birlikte Filistin bölgesine doğru yola çıktığını ve burada Hz. İbrahim'in yanına gelip yerleştiğini, Hz. İbrahim'in de tüm malının yarısını Hz. Lut'a verdiğini ve ölünceye kadar beraber yaşadıklarını ifade etmektedir.²⁵⁷

²⁵² Mevdudi, *Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi*, s. 465.

²⁵³ Kutub, *Fizilali'l-Kur'an*, VI, 498.

²⁵⁴ Fussilet, 41/ 47; Enam, 6/ 59.

²⁵⁵ İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n Nihaye*, I, 182.

²⁵⁶ Enbiya, 21/ 74-75; Zariyat, 51/ 35-36.

²⁵⁷ Taberi, *Tarih-i Taberi Tercemesi*, s. 178.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KİTAB-I MUKADDES VE KUR'AN- KERİM AÇISINDAN LUT KISSASINA KARŞILAŞTIRILMALI BİR YAKLAŞIM VE DEĞERLENDİRMELER

C. KARŞILAŞTIRMA

1. Genel olarak Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'in Lut Kıssasını Sunuş Biçimindeki Farklılıklar

Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim Lut kıssasını nakledeken öncelikle sunuş biçimiyle ve daha sonra okuyucuya verdikleri mesaj yönüyle birbirinden ayrılmaktadır.

Kitab-ı Mukaddes, Lut (a.s) kıssasında ve bahsettiği diğer kıssalarda partikularizasyon ve romantik öyküleme metodunu benimsemekle birlikte kronolojik bir sıraya göre tarihi olaylarda geçen kahramanları, yaşanan zamanı ve mekânı anlatarak gereksiz teferruata girmekte ve yaşanan tarihi olayları sadece bir rivayet gibi sunarak kuru bir bilgi vermektedir. Ayrıca tarihi karakterleri ve olayları anlatırken belli bir gaye taşımamaktadır. Bu çerçevede bir tarih kitabı niteliğinde kıssaları anlatmaktadır.²⁵⁸ Anlatırken de birbiriyle çelişen ifadeler kullanmasının yanında bir kutsal kitaba yakışmayacak derecede ahlaka ters düşen, gerek Allah'a(c.c) ve gerekse de onun kutlu elçilerine çirkin sözler ve iftiralar atan ifadeler bulundurmaktadır.²⁵⁹

Kur'an-ı Kerim ise Lut (a.s) kıssasında ve işlediği diğer kıssalarda yaşanan olaylarda geçen kahramanlarla, zamanla ve mekânla ilgili bilgilere yer vermez. Kronolojik bir sıra takip etmemekle birlikte kullandığı metot ise çeşitlilik arz

²⁵⁸ Ahmet Çelik, "Birey ve Toplumun Islahı Açısından Kur'an Kıssaları", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 22, 2004, s. 58; Çağıl, *Kutsal Metinler Cinsel Sapmaların Referansı mı Bahanesi mi*, s. 56; İdris Şengül, "Kur'an Mesajını Ulaştırmada Kıssaların Önemi", *1.Kur'an Sempozyumu 1-3 Nisan*, Ankara, Bilgi Vakfı Yayınları, 1994, s. 136.

²⁵⁹ Abdulhalim Güneş, *Kur'an-ı Kerim ve Kitab-ı Mukaddes'te Hz. Lut Kıssası*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2006, s. 51-58.

etmektedir. Çeşitliliğin nedeni, insanların kabiliyeti ve kavrama güçlerinin birbirinden farklı olmasıdır. Kur'an-ı Kerim, birbirinden farklı yöntemler kullanarak her kabiliyet ve kapasitedeki insana hitap etme imkânı bulmaktadır. Bu sebeptendir ki Lut kıssasını okuyan bir lider, bir hükümdar, kendi sorumluluğu çerçevesinde ondan bazı dersler çıkardığı gibi, bir çoban da kendi seviyesine göre bazı dini öğüt ve nasihatleri yine Lut kıssasının içerisinde bulabilir. Dolayısıyla Kur'an-ı Kerim'de Lut kıssası, tarihe yönelik bir çalışma olmakla birlikte aynı zamanda dini gayeyi gerçekleştirmek için kullanılan araçlardan sadece biridir.²⁶⁰ Ayrıca Kur'an-ı Kerim, Lut kıssasıyla birlikte dini, peygamberleri yalanlayanların sonunu ve zalimlerin başına gelen olayların bugün de yarın da yine gelebileceğini belirterek insanları düşündürmekte ve insanların yaşananlardan ibret almalarını sağlamaktadır.²⁶¹ Bu noktada Hicr suresinde Lut kavmi helak edildikten sonra şu şekilde bir ifade geçer: *"İşte bu yaptıklarımızda görebilenler için nice ibretler vardır."*²⁶²

2. Karşılaştırmalı olarak Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'e göre Hz. Lut

Kitab-ı Mukaddes'te Hz. Lut'un soyu, Hz. İbrahim ile olan akrabalığı, Hz. İbrahim'le birlikte yaptığı yolculuklar alenen açık bir ifadeyle zikredilirken²⁶³ Kur'an-ı Kerim bu tür bilgilere yer vermez. Kur'an-ı Kerim'de sadece Hz. Lut'un Hz. İbrahim'e iman edenlerden olduğu ifade edilir.²⁶⁴ Ancak İslami kaynaklarda Hz. Lut'un soyuna, Hz. İbrahim ile olan akrabalığına ve yaptığı yolculuklara dair bilgilere yer verilmektedir. Bilgilerin içeriği konusunda ise genel olarak Kitab-ı Mukaddes ve İslami kaynakların Hz. Lut'un soyu, Hz. İbrahim'e olan yakınlığı, yaşadığı yer ve zaman dilimi hakkındaki bilgilerin küçük nüanslar haricinde birbirine paralel olduğunu söyleyebiliriz.

Hz. Lut ve Hz. İbrahim'in Mısır yolculuğundan beraber döndükten sonra birbirlerinden ayrılması konusunda Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'de farklı

²⁶⁰ Seyyid Kutup, *Kur'an'da Edebi Tasvir*, çev. Mehmet Yolcu, İstanbul, Özgün yay., 1991, s. 175.

²⁶¹ Suat Yıldırım, "Kur'an-ı Kerim'de Kıssalar", *Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, S. 3, Ankara, Sevinç Matbaası, 1979, s. 40-48; Çelik, *Birey ve Toplumun Islahı Açısından Kur'an Kıssaları*, s. 58-59.

²⁶² Hicr, 15/ 75.

²⁶³ Tekvin, 11/ 10-26.

²⁶⁴ Ankebut, 29/ 26.

ifadeler söz konusudur. Kitab-ı Mukaddes bu ayrılık konusunu, Hz. Lut ve Hz. İbrahim'in mallarının çokluğu ve ikisine yetecek kadar otlak alanların ve suyun az olması neticesinde Hz. Lut'un çobanları ile Hz. İbrahim'in çobanları arasındaki kavga ile açıklamaktadır.²⁶⁵ Kur'an-ı Kerim ise bu ayrılık olayının Hz. Lut'un Sodom ve çevresinde yaşayan halka resul olarak tayin edilmesi sonucu gerçekleştiğini ifade eder.²⁶⁶

Kitab-ı Mukaddes'te Hz. Lut'un peygamberlik yönü hakkında herhangi bir bilgi yoktur. Zira gerek Hıristiyanlık ve gerekse de Yahudiliğe göre Hz. Lut, peygamber olarak kabul edilmemektedir.²⁶⁷ Ayrıca Kitab-ı Mukaddes'te Hz. Lut'un kişiliği ve karakteri konusunda ahlaka aykırı bir takım ithamlar mevcuttur. Bu ithamlar Hıristiyanlarca Eski Ahit olarak kabul edilen ve Kitab-ı Mukaddes'in birinci kısmını oluşturan Tevrat'ta karşımıza çıkmaktadır. Buna göre Hz. Lut, dünya malına düşkün, zenginlik hırsını amaç edinmiş, iyilik, dürüstlük gibi ahlaki erdemlerini kaybetmiş bir kişi olarak lanse edilmektedir.²⁶⁸ Yeni Ahit'te ise Hz. Lut, Luka ve Petrus'un ikinci mektubu olmak üzere ismen iki yerde geçmektedir. Bu yerlerde ise Hz. Lut, tutkuları olmayan, kibirden uzak, doğru bir yaşama sahip ve dürüst bir kişi olarak ifade edilmektedir.²⁶⁹ Bu durum kutsal bir kitap olarak kabul edilen Kitab-ı Mukaddes'in kendi içerisinde tutarsız kaldığını göstermektedir. Kur'an-ı Kerim'e göre ise Hz. Lut hiç şüphesiz Allah tarafından sapkın bir kavmi tevhid ışığında ıslah etmek için gönderilmiş, ilim, hikmet, hidayet sahibi ve âlemlere üstün kılınmış bir peygamberdir.²⁷⁰

3. Meleklerin Hz. İbrahim Ve Hz. Lut'u Ziyareti

Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'de meleklerin ilk önce Hz. İbrahim'i ve daha sonra Hz. Lut'u ziyaret ettikleri ifade edilmektedir. Fakat bir takım farklılıklar söz konusudur.

²⁶⁵ Tekvin, 13/5-8.

²⁶⁶ Saffat, 37/ 133; Şuara, 26/ 161-162.

²⁶⁷ Fuat Aydın, *Yahudilik*, İstanbul, İnsan yay., 1994, s. 90.

²⁶⁸ Tekvin, 13/5-14.

²⁶⁹ 2. Petrus, 2/7-8.

²⁷⁰ Saffat, 37/ 133; Şuara, 26/ 161-162; En'am, 6/ 86.

Kitab-ı Mukaddes, Hz. İbrahim'e uğrayan ziyaretçilerin sayısını kesin bir biçimde üç kişi olarak belirtirken Kur'an-ı Kerim, bu ziyaretçilerin sayısını belirtmez. Sadece meleklerden “elçiler” şeklinde bahseder.

Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim arasındaki en önemli farklardan birisi sunulan yemeğin melekler tarafından yenmesi hadisesidir. Kitab-ı Mukaddes'te Hz. İbrahim'in gelen misafirlerine et, süt ve yoğurt ikram ettiği, misafirlerin yani meleklerin de ikram edilenleri yediği ve Hz. İbrahim'in de onlar yerken yanlarında durduğu anlatılmaktadır.²⁷¹ Bu hadisenin bir benzeri meleklerin Lut'u ziyaret ettiği sırada da gerçekleşmiştir. Buna göre Hz. Lut, gelen meleklerle mayasız ekmeğe pişirdiği meleklerin de bundan yediği iddia edilmektedir.²⁷² Kur'an-ı Kerim'de ise bu durumun tam aksine melekler erkeklik, dişilik, yeme-içme, yorulma, usanma gibi maddi özelliklerden arınmış varlıklardır. Bu nedendir ki Hz. İbrahim'in yaptığı ikrama melekler el uzatmamışlardır.²⁷³

Melekler Hz. İbrahim'i ziyaret ettikten sonra Hz. Lut'u ziyaret etmişlerdir. Kitab-ı Mukaddes'te Hz. Lut'u ziyarete gelen iki melek olduğu ve bu meleklerin akşam vaktinde şehre geldiği ve Lut'un da melekleri karşılayarak ısrar üzere evine davet edip ağırladığı ifade edilir.²⁷⁴ Kur'an-ı Kerim ise meleklerin yolculuğundan ve Sodom şehrine nasıl geldiklerinden bahsetmemekle birlikte Hz. Lut'un evine ziyaretlerinde de nasıl ağırlandıkları konusunda Kur'an-ı Kerim'de herhangi bir bilgi mevcut değildir.

Kitab-ı Mukaddes'te Hz. Lut'un misafirlerinden Sodom halkının haberi olmasıyla birlikte Lut'tan misafirleri istemesi neticesinde Hz. Lut'un ne isterseniz yapın diyerek iki kızını teklif ettiği ifade edilir.²⁷⁵ Bu durum Kur'an-ı Kerim'de de geçmektedir. Fakat bir takım farklılıklar söz konusudur. Kitab-ı Mukaddes'te Hz. Lut öz kızlarını azgın kavme teklif etmiştir. Yapılan Kitab-ı Mukaddes kaynaklı yorumlarda Lut'un bu sözünden namuslu yaşamı hiçe sayarak gayri ahlaki bir yaşama sahip olduğu sonucu çıkartılmaktadır.²⁷⁶ Kur'an-ı Kerim'de ise Hz. Lut'un

²⁷¹ Tekvin, 18/6-8.

²⁷² Tekvin, 19/ 3.

²⁷³ Hud, 11/ 69-70. Meleklerin özellikleri için bkz. Enbiya, 21/ 19-20; Saffat, 37/ 149-153; Zuhruf, 43/ 19.

²⁷⁴ Tekvin, 19/ 1-3.

²⁷⁵ Tekvin, 19/ 8.

²⁷⁶ Tora, *Bereşit*, s. 127.

işte kızlarım diyerek öz kızlarını mı ya da kavminin kızlarını mı kast ettiği açık değildir. Bu konuda Müslüman müfessirler farklı görüşler belirtmekle beraber çoğunluğun görüşüne göre Hz. Lut'un bu sözünden kavmin tüm kadınlarının kastedildiğini ifade etmektedirler.²⁷⁷

4. Lut Kavminin Helak Sebepleri ve Helaki

Kitab-ı Mukaddes, Hz. Lut'un da bulunduğu Sodom şehrindeki halkın Tanrı'ya karşı büyük bir günah işlediğini söylemekte²⁷⁸; fakat bu günahın mahiyetini açık bir şekilde belirtmemektedir. Kitab-ı Mukaddes'in Tekvin bölümünde bu konuda sadece bir yerde Sodom halkının Hz. Lut'un konuklarını eşcinsel ilişki amacıyla Hz. Lut'tan istemeleri söz konusudur.²⁷⁹ Kitab-ı Mukaddes kaynaklı yapılan yorumlarda ise işlenen asıl günahın adaletsizlik, fakir ve zayıf durumdaki kişilere, yabacılara zulüm, kibir, kıskançlık vb. günahlar olduğunu görmekteyiz.²⁸⁰ Bu çerçevede Kitab-ı Mukaddes kaynaklarına göre Sodom ve çevresinde yaşayan halkın çarpık cinsel ilişkilerin ötesinde topyekûn bir ahlaki yozlaşma içerisinde olduğunu ve bu nedenden dolayı ki helakin tamamıyla bir ensest ilişkiye bağlanamayacağı ve ahlaki yoksunluğun helake sebep teşkil ettiğini söyleyebiliriz.

Kur'an-ı Kerim ise Lut kavminin helak olmasının sebebinin ayetler ışığında erkeklere yaklaşmakla açıklamaktadır. Bu meyanda Kur'an-ı Kerim, âlemlerden hiç kimsenin yapmadığı çarpık cinsel ilişkiyi insanlık tarihinde ilk defa Lut kavminin yaptığını, kadınları bırakıp erkeklere şehvetle gittiklerini, yol kestiklerini, toplantılarda edepsizce işler gerçekleştirdiklerini ve bütün bunların cahillik, haddi aşmak, zulüm ve insafsızlık olduğunu belirtmiştir.²⁸¹ Ayrıca Lut kavminin Hz. Lut'un yaptığı uyarıları dinlememesi, Hz. Lut'u şehirden kovmakla tehdit etmesi ve Hz. Lut'un tebliğine inanmamakla birlikte Allah'ın azabını istemesi helake sebep teşkil etmiştir.²⁸²

²⁷⁷ Yazır, *Hak Dini Kur'ân Dili*, V, 166; Sabuni, *Safvetü't- Tefasir*, III, 106; Esed, *Kur'an Mesajı*, s. 441.

²⁷⁸ Tekvin, 13/13.

²⁷⁹ Tekvin, 19/5.

²⁸⁰ The Talmud Selections, s. 63; Talmud, *Sanhedrin*, 109a.

²⁸¹ Ankebut, 29/ 28–29; Neml, 27/ 54–55; Şuara, 26/ 166; Araf, 7/ 80–81.

²⁸² Şuara, 26/ 167; Araf, 7/ 82; Ankebut, 29/ 29.

Gerek Kitab-ı Mukaddes'e göre ve gerekse de Kur'an-ı Kerim'e göre Sodom ve çevresinde yaşayan Lut kavmi, sabaha karşı gökyüzünden yağın pişmiş taşlar neticesinde helak edilmiştir. Ancak helak olan Hz. Lut'un karısı hakkında bir takım farklılıklar mevcuttur. Kitab-ı Mukaddes'e göre Hz. Lut'un karısı, Lut(a.s) ile birlikte şehirden ayrılırken arkasına dönüp bakmış ve bu esnada tuzdan bir direğe dönüşmüştür.²⁸³ Burada Hz. Lut'un karısının tuzdan bir direğe dönüşmesinin bir hata ve kaza sonucu olduğu izlenimi verilmektedir. Kur'an-ı Kerim'de ise Hz. Lut'un karısı Lut kavmiyle birlikte helak olmuştur. Hz. Lut'un onu yanına alması söz konusu değildir. Nitekim Lut'un(a.s) karısı Hz. Lut'a iman etmeyen, kavmiyle birlikte düşünen ve ona ihanet eden bir kişidir.²⁸⁴

Kitab-ı Mukaddes'te Sodom ve Gomora şehirlerinin yok olduktan sonra Hz. Lut'un hayatı hakkında bir takım bilgiler mevcuttur. Bu meyanda Hz. Lut, Kitab-ı Mukaddes'e göre iki kızıyla birlikte Tsoar kentine sığınmış; ancak daha sonra buradan ayrılarak dağdaki bir mağaraya yerleşmiş ve burada kızlarıyla birlikte nahoş olaylar yaşamıştır.²⁸⁵ Kur'an-ı Kerim'de ise Hz. Lut'un helakten sonraki hayatı ile ilgili herhangi bir bilgi mevcut değildir. Kur'an-ı Kerim, sadece şehirden çıkarılmak suretiyle kurtarılan Lut Peygamber ve yanındakilerin verimli topraklara ulaştırıldığını belirtmektedir.²⁸⁶ İslami kaynaklara göre Hz. Lut, helak olayından sonra Hz. İbrahim'in yanında ömrünü tamamlamıştır.²⁸⁷

5. Hz. Lut'un Kızları

Kitab-ı Mukaddes'e göre Hz. Lut, helak olayından sonra gittiği dağdaki bir mağarada kızlarıyla ensest bir ilişki yaşamıştır. Buna göre Hz. Lut'un kızlarının babalarını sarhoş ettiği ve bunun sonucunda da babalarıyla ilişkiye girdikleri söylenmektedir. Bu ilişki neticesinde de Hz. Lut'un büyük kızından Moab, küçük kızından da Ammon adında iki çocuğun dünyaya geldiği ifade edilmektedir. Bu tür ifadeler Kur'an-ı Kerim'in nübüvvet anlayışına tamamıyla terstir. Bu durumun Kur'an-ı Kerim'de kavmini hak yola çağıran peygamber olarak kabul edilen Hz. Lut'a atılmış büyük bir iftira olduğunu düşünmekteyiz.

²⁸³ Tekvin, 19/ 26.

²⁸⁴ Hicr, 15/ 60; Hud, 11/ 81; İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n Nihaye*, I, 182.

²⁸⁵ Tekvin, 19/ 21-35.

²⁸⁶ Enbiya, 21/ 71.

²⁸⁷ Taberi, *Tarih-i Taberi Tercemesi*, s. 178.

Kitab-ı Mukaddes'te Hz. Lut için söylenmiş iftiralarm aynı zamanda bazı önemli şahsiyetler için de söylendiğini görmekteyiz. Bu meyanda Yakup'un oğullarından Yahuda, kötü kadın kılığına giren gelini Tamar'ı tanımayarak onunla ilişkiye girdiği ve bu ilişki sonucunda Peres ve Zerah adında ikiz çocuğu olduğu söylenmektedir.²⁸⁸ Ancak bu çocuklardan Peres, Davut'un dolayısıyla İsa'nın büyük atalarından birisidir.²⁸⁹ Bu durum yasa dışı ve utanç verici bir ilişkiden doğan kişinin Tanrı'nın cemaatine alınmayacağı emrine²⁹⁰ ters düşmekle birlikte Yahudi ve Hıristiyanlar açısından önemli bir figür olan Davut ve İsa'nın şahsiyetlerine büyük bir hakaret ve iftira içermektedir.

Hayrullah Örs, Musa ve Yahudilik kitabında Kitab-ı Mukaddes'in Hz. Lut'un kızlarıyla ensest ilişkiye girdiği iddiasına farklı bir yorum getirmiştir. Örs'e göre Kitab-ı Mukaddes'teki bu tür ifadeler eski inançların bir kalıntısıdır. Ensest ilişkinin bir mağarada geçmesi yer altı tanrılarıyla ilgili bir yönünün olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca mitolojilerde çeşitli tanrıların kendi kızlarıyla bu tür birleşmelerinin olduğu bilinmektedir. Nitekim Kitab-ı Mukaddes'teki Tevrat'ın ilk bölümleri çok eski efsanelerin sonradan yazıya dökülmüş ve değişmiş şekilleridir. Muhtemelen buradaki mağara sahnesi yer altı tanrısının sembolik bir evlenme törenidir. Çünkü Tevrat'ta Yahve'nin değil böyle suç işleyenleri, babasını çıplakken izleyen oğlu öldürdüğünü görmekteyiz.²⁹¹ Ayrıca Kitab-ı Mukaddes'e göre topyekûn bir ahlaki yozlaşma içerisinde bulunan Sodom ve Gomora şehirlerinde yaşayan halkı yok eden Tanrı'nın Hz. Lut ve kızları arasındaki ensest ilişki sonrası hiçbir şey yapmaması düşündürücüdür. Kanaatimizce Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam için peygamber kabul edilen Hz. İbrahim'in himayesinde büyümüş ve peygamber terbiyesi görmüş olan Hz. Lut için söylenilen ifadeler Kitab-ı Mukaddes'in insan eliyle değiştirildiğini göstermektedir.

²⁸⁸ Tekvin, 38/ 15-27.

²⁸⁹ Luka, 3/ 33; Matta, 3/ 17.

²⁹⁰ Tesniye, 13/ 2.

²⁹¹ Hayrullah Örs, *Musa ve Yahudilik*, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1966, s. 57.

D. DEĞERLENDİRMELER

3. Helakin Tarihsel Gerçekliği ve Helak Edilen Bölge

Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'de Hz. Lut ve ailesinin yaşamış olduğu Sodom ve çevresindeki şehirlerin ateşli kükürt yağmuruyla ve yerin altının üstüne gelmesiyle helak olduğuna dair tarihçiler, ilahiyatçılar ve arkeologlar bir takım fikirler ortaya koymuşlardır.

Tarihçiler, Hz. Lut kıssası üzerinde ayrı görüştedirler. Kimine göre bu, üzerinde durmaya değmez bir hurafedir. Kimine göre ibret için anlatılmış sembolik bir öyküdür. Kimine göre de yaşanmış gerçek bir olaydır.²⁹² Tabii ki Yahudi, Hıristiyan ve Müslüman din adamları kutsal kitaplarına dayanarak helak olayının yaşanmış gerçek bir olay olduğunu ortaya koymaktadırlar. Burada biz de Kur'an-ı Kerim'in işaret ettiği üzere helakin Allah'ın gazabının bir tezahürü olduğuna inanmaktayız. Arkeologlar ve bilim adamları ise ulaştıkları arkeolojik kalıntılarla, yaptıkları incelemelerle ve helakin yaşanmışlığını ortaya koyacak önemli delillerle Lut kavmine ışık tutmaktadırlar.

Şeyh Tantavi, Dr. Ulbrapt'ın Sodom ve Gomora kentlerinin bulunduğu sanılan Ürdün vadisi ve Ölü deniz kıyılarında yaptığı araştırmalar sonucunda kıssanın bütün ayrıntılarıyla doğruluğunu saptayan kanıtlar bulduğunu bir makaleye dayanarak yazmaktadır. Bu makaleye göre Dr. Ulbrapt'ın bulduğu bundan dört bin yıl öncesine ait olan eserler, o sıralarda bu bölgede bir medeniyetin bulunduğunu göstermektedir.²⁹³

Alman arkeolog Werner Keller, arkeolojik ve jeolojik incelemelere dayanarak yaptığı açıklamalarda Lut kavminin yaşadığı Sodom ve Gomora şehirlerinin yerlerinin Siddim Vadisi denilen Lut gölünün en alt ucunda bulunan bölgede olduğunu ve zamanında buralarda büyük ve geniş yerleşim alanlarının bulunduğunu belirtmektedir.²⁹⁴ Keller, Lut kavminin yaşadığı dönemde buralarda çok büyük bir

²⁹² Süleyman Ateş, *Kur'an Ansiklopedisi*, İstanbul, Kur'an Araştırmaları Merkezi, Tarihsiz, XII, 500-501.

²⁹³ Ateş, *Kur'an Ansiklopedisi*, s. 501.

²⁹⁴ 1965 yılında Amerikalı arkeologlardan oluşan bir ekip, Lut gölü ve çevresinde yaptıkları kazılar sırasında büyük bir mezarlık ortaya çıkarmış ve bu mezarlıkta 20 binden fazla kabre ulaşmışlardır. Bu

çökmeye ve patlamayla yangınlar, doğal gazlarla birlikte büyük bir deprem meydana geldiğini, bu deprem sırasında yerkabuğunun çatlayıp çöktüğünü ve kabuğun altında uyuyan volkanları harekete geçirdiğini ifade etmektedir. Ayrıca Keller, günümüzde Şeria'nın yukarı vadisinde sönmüş kraterlere rastlandığını ve buralarda kireç katmanları üzerinde geniş lav kütleleri ve bazalt katmanlarının mevcut olduğunu söylemektedir.²⁹⁵

Kitab-ı Mukaddes'te ateşli kükürt yağması ve Kur'an- ı Kerim'de balçıktan pişmiş taşlar yağması ve şiddetli deprem hadisesinin nasıl meydana geldiğini gösteren bazı emarelerin günümüzde gözle görülür bir şekilde Lut gölünde görüldüğü arkeologlar ve bilim adamları tarafından ifade edilmektedir. Bu çerçevede Lut gölü, Akdeniz yüzeyinden yaklaşık olarak 400 metre daha aşağıdadır. Gölün en derin kısmı 400 metredir. Buna göre göl tabanı yaklaşık olarak Akdeniz'den 800 metre daha aşağıdadır ve burası dünyanın en alçak noktasıdır. Jeologların araştırmalarına göre Lut gölünün deniz seviyesinden 400 metre aşağıda olması burada büyük bir jeolojik olayın meydana geldiğini gösteren en önemli delildir. Mevdudi, Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi adlı kitabında çağımızda bilim adamlarının Lut gölünün güney kısmının büyük bir deprem sonucu yerin çökmesiyle ortaya çıktığını ittifakla kabul ettiklerini ifade etmektedir.²⁹⁶

Lut gölünün doğusunda Araplar tarafından "el- lisan" denilen bir dil şeklinde ve su üstünde görünmeyen ve gölü adeta ikiye ayıran bir yarımada mevcuttur. Yapılan ölçümlerde bu yarımadanın sağında derinlik 400 metre civarındayken sol tarafında en fazla 15-20 metre civarındadır. Sonradan oluştuğu tespit edilen bu sığ bölge, araştırmalara göre volkanik bir patlamayla çıkan lavlarla ve depremle birlikte meydana gelen kütleli bir çöküntü sonucu oluşmuştur. Rivayetlere göre eskiden bu sığ bölgede helak olan Lut kavmi insanların yaşadığı Sodom, Gomora ve diğer şehirler bulunmaktaydı.²⁹⁷

durum eskiden bu bölgede büyük bir şehrin bulunduğu fikrini güçlendirmektedir. Bkz. Mevdudi, *Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi*, s. 468.

²⁹⁵ Werner Keller, *Und die Bibel hat doch recht (The Bible as History; a Confirmation of the Book of Books)*, New York, William Morrow, 1956, s. 88.

²⁹⁶ Mevdudi, *Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi*, s. 467.

²⁹⁷ Mustafa L. Bilge, "Lut Gölü", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Ankara, 2003, XXVII, 230; Kalkan, *Kavram Tefsiri*, s. 6676; Mevdudi, *Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi*, s. 467-468.

Günümüzde, helak edilen şehirlerin (Sodom, Gomora, Admah, Zeboim) bulunduğu yer olan Lut Gölü ve çevresi, kükürt madenleri açısından oldukça zengin; fakat canlı yaşamına, oturma ve tarıma elverişli olmayan bir bölgedir.²⁹⁸ İçerisinde yaklaşık olarak yüzde 31 oranında tuz barındıran Lut gölü, etrafa pis koku yayan, suyunda sanki felaketin izlerini taşımışçasına yer yer büyük kara lekeler, yanmış taşlar, soğumuş lavlar, petrol ve tabii gaz kalıntıları barındıran bir denizdir.²⁹⁹

Kur'an-ı Kerim, Lut kavminin helak olduğunu ve bu helakin insanların aklını kullanmaları ve helakten ibret almaları için emarelerinin işlek ve uğrak yollar üzerinde olduğunu vurgulamaktadır. Bu konuda müfessirler Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın işaret buyurduğu ve helakin izlerini taşıyan bölgenin Lut gölü ve çevresi olduğunu söylemektedirler.³⁰⁰

4. Dinler Açısından(Yahudilik, Hıristiyanlık, İslam) ve Günümüzde Eşcinsellik

Erkek erkeğe cinsel ilişki günümüzde homoseksüellik diye bilinmektedir. Homoseksüellik, Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam'da kerih görülen ve kesinlikle uzak durulması gereken bir davranıştır.

Yahudilikte, bir erkeğin başka bir erkekle cinsel ilişki kurması iğrençlik olarak nitelenmekte ve bu ilişkiyi kuranların kesinlikle öldürüleceği belirtilmektedir. Buna göre bu tür bir cinsel ilişki yani homoseksüellik kesinlikle yasaktır.³⁰¹ Bu yasağın nedeni olarak da üretkenliğin öldürülmesi yani spermin boşa gitmesi gösterilmektedir. Esasında kanaatimizce fiiliyata geçirilecek homoseksüel bir yatkınlık Yahudilikte temelde bir problem oluşturmuyor. Asıl problem yani günahkârlık üretkenliğin yok edilerek neslin devamının kesilmesidir. Tanahta bu durumu net olarak doğrulayan birçok ifade mevcuttur. Buna göre *“Erkeklik bezi ezilmiş ya da organı kesilmiş kişi Rabbin topluluğuna girmeyecektir.”³⁰²*, *“Erkekleriniz, kadınlarınız, hayvanlarınız arasında döl vermeyen olmayacaktır.”³⁰³*

²⁹⁸ Keil and Delitzsch, Biblical Commentary on The Old Testament, s. 236; Tora, Bereşit, s. 128.

²⁹⁹ Diplomat Atlas, “Yeryüzünün en çukur bölgesi Lut Gölü”, Mayıs 2008, sayı 3, s. 38; İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n Nihaye*, I, 183; Mevdudi, *Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi*, s. 468.

³⁰⁰ Mevdudi, *Tefhimü'l-Kur'an*, III, 115.

³⁰¹ Levililer, 20/ 13.

³⁰² Yasanın Tekrarı, 23/ 1.

³⁰³ Yasanın Tekrarı, 7/ 14.

Hıristiyanlığın kutsal kitabı olan Yeni Ahit'te eşcinsellik, yasak olan davranışlar arasında oğlancılık adı altında vurgulanmıştır. “*Günahkârların Tanrı Egemenliği'ni miras almayacağını bilmiyor musunuz? Aldanmayın! Ne fuhuş yapanlar Tanrı'nın egemenliğini miras alacaklar, ne puta tapanlar, ne zina edenler, ne oğlanlar, ne oğlancılar, ne hırsızlar, ne açgözlüler, ne ayyaşlar, ne sövücüler, ne de soyguncular. Bazılarınız böyleydiniz; ama yıkandınız, kutsal kıldınız, Rab İsa Mesih adıyla ve Tanrı'mızın ruhu aracılığıyla aklandınız.*” Yeni Ahit, Tanrı'nın mirasına egemen olamayacak günahkârları belirterek eşcinselliğin ne kadar büyük bir sapıklık olduğunu vurgulamaktadır. Ancak tövbe etmeleri ve İsa Mesih'i kişisel kurtarıcıları olarak görmeleri halinde Tanrı'nın bağışlayıcı olduğunu vurgulamaktadır.³⁰⁴ Aziz Pavlus Romalılara mektubunda erkeklerin erkeklerle ilişkiye girdikleri takdirde bedenlerinde sapıklıklarına yaraşan karşılığı aldıklarını ifade etmektedir.³⁰⁵ Bir kutsal kitap yorumcusu olan William Macdonald, bu karşılığın zührevi hastalıklar, mafsal dokularındaki habis tümörler, kanser türleri ve AIDS olduğunu söylemektedir. Ayrıca Macdonald'a göre kutsal kitap, eşcinsel eğilimleri yargılamaz. Ancak bu eğilime teslim olmayı reddeder.³⁰⁶

Kur'an-ı Kerim'de Lut kavminin homoseksüelliğin yaygınlık kazandığı ilk toplum olduğuna atıfla onların bu çirkin fiili işlemleri ve peygamberleri Hz. Lut'un kendilerini bu işten alıkoymaya yönelik uyarı ve öğütlerine kulak vermeyişleri sebebiyle helak edildikleri anlatılır. İslam, gerek Kur'an-ı Kerim'le ve gerekse de hadis-i şeriflerle homoseksüel bir eylemi kınamakta ve bu işi yapanları lanetlemektedir. Hadislerde Hz. Lut'un Hud suresinde yer alan temennisiyle³⁰⁷, Lut kavminin yaptığı kötülüğü işleyenlere Allah'ın lanet edeceği ve onların öldürülmesi gerektiği bildirilmektedir.³⁰⁸ Bu konuda İbn Abbas'tan rivayet edilen bir hadiste peygamberimiz Hz. Muhammet (SAV) şöyle buyurmuştur: “*Herhangi bir kişinin Lut kavminin yaptığı işi yaptığını görürseniz, faili de mefulü de öldürün.*”³⁰⁹

Erkek eşcinselliğine karşı olan dini yasaklamanın yasayla da desteklenmesi İngiltere'de ilk kez 1533 yılında VIII. Henry zamanında olmuştur. Buna göre

³⁰⁴ 1. Korintlilere Mektup, 6/ 9-11.

³⁰⁵ Romalılara Mektup, 1/ 27.

³⁰⁶ MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu Eski Antlaşma Serisi*, I, 59.

³⁰⁷ Hud, 11/ 80.

³⁰⁸ Bkz. Ahmet bin Hanbel, *Müsned*, 1/ 217.

³⁰⁹ Ahmet bin Hanbel, *Müsned*, 1/ 269.

Sodomi³¹⁰, erkek-kadın, erkek-erkek veya erkek-hayvan arasında olan yasadışı cinsel ilişki olarak tanımlanmıştır. 1563 yılında yenilenen bu yasa, 1885 yılına kadar olan tüm erkek eşcinselliği suçlarına temel oluşturmuştur. 1885 yılında, Suç Değerlendirme Yasası (Criminal Assessment Act) erkekler arasında her türlü cinsel ilişkiyi kapsayacak şekilde yaptırımları genişletmiştir. 1973 yılına gelindiğinde ise Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından homoseksüellik, hastalık sınıflandırmasından, 1992 tarihinde ise Dünya Sağlık Örgütü'nce (WHO) Uluslararası Hastalıklar Sınıflandırmasından çıkartılmıştır.³¹¹ Günümüzde Amerika ve Avrupa ülkeleri eşcinselliği özgürlük kapsamına alıp gay ve lezbiyenleri küçük düşürücü, onları dışlayıcı ve hakaret edici davranışları şiddetle cezalandırmaya tabi tutmaktadır.³¹²

Lut kavminin helakinin üzerinden asırlar geçmiş olmasına rağmen bu kavmin ahlaksızlığını işleyen insanların günümüzde Amerika ve Avrupa ülkeleri yanında ülkemizde de çoğalmaları bir yana örgütlenip hak aramaları ve bu durumu bir sektör haline getirmeleri üzüntü verici bir durumdur. Kur'an-ı Kerim'in Lut kavminin helakinin sebeplerini ayetler ışığında ortaya koymuşken ve bunu şiddetle yasaklamışken, Yahudilik ve Hıristiyanlık dinlerinin inananlarına eşcinsellik yasağı getirmişken, toplumda bir grup insanın gayri ahlaki bir yaşam sürmek istemeleri ve günümüzde bazı ülkelerin bu duruma gerekli yasal düzenlemeleri hazırlamaları yeni yetişen gençlerin geleceği açısından kaygı verici bir durumdur.

³¹⁰ Sodomi Hollanda'da XVI. yüzyıl ortalarında kullanılmakta olan ve aslında anal seks anlamına gelen bir terimdir. Bkz. F. Duygu Çabuk, *Tıp Öğrencileri ve Hekimlerin Eşcinsellik Hakkındaki Tutumları ve Gay ve Lezbiyenlerin Sağlık Hizmeti Deneyimleri*, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Basılmamış Uzmanlık Tezi, Ankara, 2010, s. 10.

³¹¹ Çabuk, *Tıp Öğrencileri ve Hekimlerin Eşcinsellik Hakkındaki Tutumları...*, s. 10-14.

³¹² Kalkan, *Kavram Tefsiri*, s. 6696.

SONUÇ

Kitab-ı Mukaddes'te Hz. Lut'un Yahudilik ve Hıristiyanlık için önemli bir figür olan Hz. İbrahim'in yeğeni olması nedeniyle Hz. İbrahim ile birlikte Hz. Lut'un hikâyesi de konu edilmiştir. Ancak Kitab-ı Mukaddes'teki Hz. Lut'un karakteri konusunda Eski Ahit ve Yeni Ahit arasında tutarlı bir yaklaşımın olmadığını görüyoruz. Yeni Ahit'te ve Yeni Ahit'in bazı yorumlarında Hz. Lut'un imanlı, dürüst ve salih kişilerden birisi olduğu vurgulanmakla beraber aynı zamanda Eski Ahit ve Eski Ahit'in yorumlarında Hz. Lut'un dünya nimetlerine düşkün ve daha fazlasını isteyen doyumsuz bir insan olduğu belirtilmektedir. Bu tür çelişkili ifadeler Kitab-ı Mukaddes bütününde Hz. Lut'un kişiliği, karakteri ve inanç yapısı hakkında kesin ve mantıksal açıdan tutarlı bir yorum yapmamızı engellemektedir.

Kitab-ı Mukaddes'te Lut, İbrahim'in himayesinden ayrıldıktan sonra ülkenin en verimli ovalarının bulunduğu; fakat en gaddar, ahlaksız ve Tanrı'ya karşı günahkâr insanların barındıran bölgesini seçmiştir. Bu durum onun kalbindeki kötülüğü ortaya çıkartmakla kalmayıp aynı zamanda onu Tanrı'nın yolundan uzaklaştırmıştır.

Kitab-ı Mukaddes'te Sodom, Gomora ve diğer şehirlerdeki halk, temelde ahlaki bir yozlaşma içerisindedir. Bu ahlaki yozlaşma genel olarak çarpık cinsel ilişkiler ve en önemlisi adaletsizliğin getirdiği kibirle yetimi ve çaresizleri ezmek şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Kitab-ı Mukaddes'te sadece bir yerde Sodom'un genç-yaşlı bütün erkeklerinin cinsel arzuyla Lut'a gelen misafirleri homoseksüel bir ilişki için Lut'tan istemeleri söz konusudur. Kitab-ı Mukaddes yorumlarına göre ise Sodom ve diğer şehirlerin helakinin çarpık cinsel ilişkiler yanında asıl sebebinin adaletsizlik, fakir ve zayıf durumdaki kişilere, yabacılara zulüm, kibir, kıskançlık vb. günahlar olduğunu görmekteyiz.

Tanrı, Sodom, Gomora ve diğer şehirleri işledikleri aşırı günahlar neticesinde cezalandırmak amacıyla sabaha karşı gökyüzünden sağanak yağmur şeklinde gelen ateşli kükürt ile yeryüzünden silmiştir. Kitab-ı Mukaddes'e göre Tanrı, ovadaki

kentleri yok ederken İbrahim'i anımsamış ve Lut'u bu felaketin dışında tutmuştur. Yaşanan bu felaketten sadece Lut ve iki kızı kurtulmuştur.

Gerek Kitab-ı Mukaddes ve gerekse de Kur'an-ı Kerim'e göre Allah Lut kavmini helak ederken aslında aceleci davranmıyor. Hz. İbrahim'in meleklerle olan mücadelesinden anımsayacağımız üzere İbrahim Allah'tan on temiz kişinin hatırına şehirleri yok etmemesini istiyor. Ancak on kişi dahi çıkmıyor. Dolayısıyla kavmin insanların topyekûn bir ahlaki yoksunluk içerisinde bulunması, ahlaksızlıklarını yaşam biçimine dönüştürmeleri ve bunda da ısrar etmeleri kanaatimize göre helaki kaçınılmaz kılmıştır.

Kitab-ı Mukaddes'te Tanrı'nın gazabının Sodom ve çevresindeki şehirlere ulaşmasıyla birlikte bir mağaraya sığınan Lut ve kızları arasında ensest bir ilişki meydana gelmiş ve bu ilişki sonucunda da Moab ve Ammon soyu ortaya çıkmıştır.

Kur'an-ı Kerim'de Hz. Lut'un kimliği, doğum yeri, yaşadığı zaman dilimi ve babasının kim olduğu hakkında detaylı bilgi yoktur. Ancak İslami kaynaklarda Hz. Lut'un soyuna ait bir takım bilgilere ulaşılmaktadır. Bu noktada Hz. Lut'un erken yaşta babasını kaybetmesi nedeniyle Lut (a.s), amcası Hz. İbrahim'in himayesinde yetişmiş ve onun Allah Teâlâ'nın kâinatın yegâne hâkimi ve yaratıcısı olduğuna dair sözlerini işitmiş ve ona ilk iman eden kişi olmuştur. Daha sonra kendisine peygamberlik makamı verildiğinde amcası Hz. İbrahim'den ayrılarak Sodom bölgesine hicret etmiş ve buradaki insanları Allah yolunda ıslah etmek için tebliğ vazifesine başlamıştır.

Hz. Lut, tebliğle görevlendirildiği Sodom bölgesi insanların daha önce âlemlerden hiç kimsenin yapmadığı eşcinsel ilişkiyi yaptıklarını, bunun yanında yol kesip toplantılarda edebe aykırı fiiller işlediklerini ve bundan uzak durmaları gerektiğini kavmine bildirmiştir. Hz. Lut'un uyarılarını dinlemeyen kavmi, Hz. Lut'u yalanlamakla kalmayıp onu ülkesinden de kovmakla tehdit etmiştir. Bunun üzerine Lut (a.s), onların ahlâksızlıklarının kötü etkilerinden korunmak amacıyla ve kavminin yokluğunun varlığından daha hayırlı olacağını düşünerek Allah'a dua etmiştir. Allah Teâlâ, Hz. Lut'un duasını kabul ederek helakle görevlendirdiği meleklerini yeryüzüne göndermiştir.

Melekler Allah'tan aldıkları görevi yerine getirerek, Lut kavminin yaşadığı bölgeyi alt-üst etmiş ve burada yaşayan insanların üzerine balçıktan pişirilmiş taşlar yağdırmıştır.

Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'de ortak bir konu olan Hz. Lut ve Lut kavmi iki kutsal kitap açısından da farklı bir şekilde değerlendirilmektedir. Kitab-ı Mukaddes'e göre Hz. Lut bir peygamber değildir. Peygamber olarak kabul edilmemesi bir yana Kitab-ı Mukaddes'te normal bir kişiye dahi itham edilemeyecek ahlaka aykırı bir takım ifadeler mevcuttur ve bu ifadelerin de bir kutsal kitap içerisinde yer alması inandırıcılık açısından oldukça düşündürücüdür. Özellikle Hz. Lut'un kızlarının babaları Hz. Lut'u içki içirerek ilişkiye girdiklerinin ve bu ilişki sonucunda da çocuk doğurduklarının ifade edilmesi Kitab-ı Mukaddes'in bir bütün olarak kendisiyle çelişmektedir. Kitab-ı Mukaddes'e göre Sodom ve çevresindeki şehirlerinin helak sebebi, ahlaken çökmüş, eşcinsellik batağına düşmüş kavmin varlığı olarak açıklanmaktadır. Bu meyanda Hz. Lut ve kızları arasındaki ilişkiden sonra Tanrı'nın Hz. Lut'u cezalandırmaması mantıksal tutarlılığı ortadan kaldırmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'e göre Hz. Lut kavmini ıslah etmek üzere gönderilmiş ilim ve hikmet sahibi bir peygamberdir. Kitab-ı Mukaddes'te Hz. Lut için söylenen ifadeler Kur'an-ı Kerim'e ve nübüvvet anlayışına tamamen ters düşmektedir.

BİBLİYOGRAFYA

- A Commentary on the Bible*, Edited by Arthur S. Peake, New York, 1920.
- ADAM, Baki, “Yahudilik”, *Yaşayan Dünya Dinleri*, Ankara, DİB yay., 2007.
- ADAM, Baki, *Yahudi Kaynaklarına Göre Tevrat*, İstanbul, Pınar yay., 2002.
- ATEŞ, Süleyman, *Kur’an Ansiklopedisi*, İstanbul, Kur’an Araştırmaları Merkezi, Tarihsiz.
- ATEŞ, Süleyman, *Yüce Kur’an’ın Çağdaş Tefsiri*, İstanbul, Yeni Ufuklar Neşriyat, Tarihsiz.
- ATİK, M. Kemal, “Kur’anda Lut Kavmi ve Düşündükleri”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı. 2, 1988.
- AVİOZ Michael, *Josephus’s Portrayal of Lot and His Family*, İsrail, Journal for the Study of the Pseudepigrapha, 2006.
- AYDIN, Fuat, *Yahudilik*, İstanbul, İnsan yay., 1994.
- AYDIN, Mahmut, “Hıristiyanlık”, *Yaşayan Dünya Dinleri*, Ankara, DİB yay., 2007.
- AYDIN, Mehmet, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, Konya, Din Bilimleri Yay., 2005.
- AYDIN, Mehmet, *Dinler Tarihi*, Konya, Din Bilimleri yay., 2004.
- BASALEL, Yusuf, *Yahudilik Ansiklopedisi*, İstanbul, Gözlem yay. , 2002.
- BİLGE, Mustafa L., “Lut Gölü”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Ankara, 2003.
- BULAÇ, Ali, *Din ve Modernizm*, İstanbul, Yeni Akademi yay., 2006.
- CERRAHOĞLU, İsmail, *Tefsir usulü*, Ankara, TDV yay., 2004.
- ÇABUK, F. Duygu, *Tıp Öğrencileri ve Hekimlerin Eşcinsellik Hakkındaki Tutumları ve Gey ve Lezbiyenlerin Sağlık Hizmeti Deneyimleri*, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Basılmamış Uzmanlık Tezi, Ankara, 2010.

ÇAĞIL, Necdet, “Kutsal Metinler Cinsel Sapmaların Referansı mı Bahanesi mi?”, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 28, 2007, s. 53-88.

ÇELİK, Ahmet, “Birey ve Toplumun Islahı Açısından Kur’an Kıssaları”, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 22, 2004, s. 54-87.

DEMİRCİ, Muhsin, *Tefsir Tarihi*, İstanbul, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı yay., 2003.

Diplomat Atlas Dergisi, “Yeryüzünün en çukur bölgesi Lut Gölü”, Mayıs 2008.

DOĞAN, D. Mehmet, *Doğan Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul, Pınar yay., 2005.

EDWARDS Justin, *The family Bible; Containing the Old and New Testaments*, New York, New York American Tract Society, 1853.

ELİEZER, Pirke De Rabbi, Translated and Annotated by Gerald Friedlander, London 1916.

ESED, Muhammed, *Kur’an Mesajı Meal-Tefsir*, çev. Cahit Koytak ve Ahmet Ertürk, İstanbul, İşaret yay., 2004.

GİNZBERG, LOUIS, *The Legends of the Jews I: Bible Times and Characters From the Creation to Jacob*, Translated by Henrietta Szold, Philadelphia, 1909.

GÜNDÜZ, Şinasi, *Din ve İnanç Sözlüğü*, Ankara, Vadi yay., 1998.

GÜNDÜZ, Şinasi, *Hıristiyanlık*, İstanbul, İSAM yay., 2006.

GÜNEŞ, Abdulhalim, *Kur’an-ı Kerim ve Kitab-ı Mukaddes’te Hz. Lut Kıssası*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2006.

HANÇERLİOĞLU, Orhan, *Dünya inançları sözlüğü*, İstanbul, Remzi Kitabevi, 2000.

HARMAN, Ömer Faruk, “Yahudilik ve Hıristiyanlıkta Hz. İbrahim”, *1. Hz. İbrahim Sempozyumu Bildirileri*, Ali Bakkal (Ed.), Şanlıurfa, Şurkav yay., 1997.

HIRSCH, Emil G., "Lot", *The Jewish Encyclopedia*, ed. by Isidore Singer, USA, 1904.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Zuz>.

İBN KESİR, Ebu'l-Fida İmaduddin İsmail b. Ömer, *el-Bidaye ve'n Nihaye*, Mektebetü'l Mearif, Beyrut, 1981.

İBN KESİR, Ebu'l-Fida İmaduddin İsmail b. Ömer, *Hadislerle Kur'an Tefsiri: Tefsiru'l Kur'ani'l Azim*, trc. Bekir Karlığa ve Bedrettin Çetiner, İstanbul, Çağrı yay., 1992.

JOHNSON, Paul, *Yahudi Tarihi*, çev. Filiz Orman, İstanbul, Pozitif yay., 2000.

KALKAN, Ahmet, *Kavram Tefsiri*, İstanbul, Yayınevi ve Tarih verilmemiş.

KATAR, Mehmet, "Tevrat'ın Lut Kıssası Üzerine Bir Araştırma", *A.Ü.İ.F.D*, Sayı. XLVIII, 2007, s. 57-76.

KEİL, C. Friedrich and DELİTZSCH, Franz, *Biblical Commentary on The Old Testament*, Translated from the German by James Martin, London, 1875, Vol. I.

KELLER, Werner, *Und die Bibel hat doch recht (The Bible as History; a Confirmation of the Book of Books)*, New York, William Morrow, 1956.

KÖKSAL, Mustafa Asım, *Peygamberler Tarihi*, Ankara, TDV yay., 2007.

ESED, Muhammet, *Kur'an Mesajı Meal- Tefsir*, İstanbul, İşaret yay., 2004.

Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, haz. Hayreddin Karaman, Mustafa Çağrıcı, İbrahim Kafi Dönmez, Sadrettin Gümüş, Ankara, DİB yay., 2003.

KURTUBİ, İmam, *El-Cami' li-Ahkami'l-Kur'an*, çev. M. Beşir Eryarsoy, İstanbul, Buruc yay., 2002.

KUTSAL KİTAP (Tevrat, Zebur, İncil), İstanbul, Yeni Yaşam yay., 2009.

KUTUB, Seyyid, *Fizilali'l-Kur'an, Kur'an'ın Gölgesinde*, Çev. Salih Uçan, Vahdettin İnce, Mehmet Yolcu, İstanbul, Dünya yay., 1991.

KUTUB, Seyyid, *Kur'an'da Edebi Tasvir*, çev. Mehmet Yolcu, İstanbul, Özgün yay., 1991.

KUTZ, Ilan, *Revisiting The Lot of The First Incestuous Family: The Biblical Origins of Shifting the Blame on to Female Family Members*, *BMJ*, 2005, Vol.331.

LOUTH, Andrew, *Early Christian Writings: The Apostolic Fathers, Translated by Maxwell Staniforth*, USA, Penguin Books, 1987.

MACDONALD, William, *Kutsal Kitap Yorumu Eski Antlaşma Serisi*, İstanbul, Yeni Yaşam yay., 2004.

MACDONALD, William, *Kutsal Kitap Yorumu Yeni Antlaşma Serisi*, İstanbul, Yeni Yaşam yay., 2001.

MEVDUDİ, Ebu'l-A'la, *Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi*, trc. Ahmet Asrar, İstanbul, Pınar yay., 1992.

MEVDUDİ, Seyyid Ebu'l-A'la, *Kur'an'a Göre Dört Terim*, trc. Osman Cilacı, İstanbul, Beyan yay., 1989.

MEVDUDİ, Seyyid Ebu'l-A'la, *Tefhimü'l-Kur'an*, trc. Ahmet Asrar, İstanbul, Bengisu yay., 1997.

MÜFTÜOĞLU, Ömer, *Kuran'da Hz. Lut ve Kavmi*, Eskişehir, İslami İlimler Vakfı yay., 1997.

ÖRS, Hayrullah, *Musa ve Yahudilik*, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1966.

RABGUZİ, Burhanoğlu Kadı Nasıruddin, *Kıyasu'l Enbiya*, İngilizce çev. H.E Beoschoten, J. O'kane, *The Sotories of the Prophets*, Leiden, 1995.

RAHMAN, Afzalur, *Siret Ansiklopedisi*, trc. Hakan Bayrak ve diğerleri, İstanbul, İnkılap yay., 1996.

RAPAPORT, Samuel, *Tales and Maxims from the Midrash*, Basım yeri yok, Forgetting Books, 2008.

RAZİ, Ebu Abdullah Fahreddin Muhammed b. Ömer Fahreddin, *Tefsir-i Kebir: Mefatihü'l-Gayb*, ed. Ahmet Hikmet Ünalmiş, çev. Suat Yıldırım ve diğerleri, Ankara, Akçağ yay., 1991.

SABUNİ, Muhammed Ali, *Safvetü't- Tefasir*, çev. Sadreddin Gümüş ve Nedim Yılmaz, İstanbul, İz yay., 2003.

SARIKÇIOĞLU, Ekrem, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, Isparta, Fakülte yay., 2002.

SELİGSOHN, Max, *The Jewish Encyclopedia*, "Lot", Edited by Isidore Singer, USA,1904.

SKİNNER, John, *The International Critical Commentary: Genesis*, USA, Varda Books, 2005.

SMİTH William, *Dr. William Smith's Dictionary of the Bible*, Edited by Horatio Balch Hackett, New York, 1869, Vol. II.

SOLMAZ, N. Mehmet, İsmail Lütfi Çakan, *Kur'ân -ı Kerim'e Göre Peygamberler ve Tevhit Mücadelesi*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2006.

SÜMERTAŞ, Burhan, *Kur'an'da Hıyanet Kavramı*, Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 31, 2010.

SZULC, Tad, "Hz. İbrahim İnanç Yolculuğu", *National Geographic Türkiye*, Aralık 2001.

ŞAHAN, Ramazan, *Kur'ân-ı Kerim de Lût (as), Bununla İlgili İsrailiyyat ve Günümüze Mesajları (Bir Konu Tefsiri Denemesi)*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2000.

ŞENGÜL, İdris, "Kur'an Mesajını Ulaştırmada Kıssaların Önemi", *1.Kur'an Sempozyumu 1-3 Nisan, Ankara*, Bilgi Vakfı Yayınları, 1994, s. 133-140.

TABERİ, Ebu Cafer İbn Cerir Muhammed b. Cerir b. Yezid, *Milletler ve Hükümdarlar Tarihi*, trc. Ahmet Temir ve Zâkir Kadiri Ugan, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı yay., 1965.

TABERİ, Ebu Cafer İbn Cerir Muhammed b. Cerir b. Yezid, *Tarih-i Taberi Tercemesi*, Konya, Can Kitabevi, 1980.

TALMUD, Nazir, 23a.

TALMUD, Sanhedrin, 109a.

TALMUD, Sanhedrin, 109b.

TANYU, Hikmet, *Yahudiliğin Kutsal Kitapları ve Esasları*, Ankara, A.Ü.İ.F.D., 1966, s. XIV.

The Bible Knowledge Commentary, John F. Walvoord and Roy B. Zuck (Ed.), USA, 1985.

The Talmud Selections Specimens of the Contents of that Ancient Book, Its Commentaries, Teachings, Poetry and Legends, Translated from the Original by H. Polano, G., Philadelphia, 1876.

The Universal Jewish Encyclopedia (U.J.E), "Lot", Isaac Landman (Ed.), New York, 1948.

TORA, Türkçe Çeviri ve Açıklamalarıyla Tora ve Aftara, 1. Kitap, Bereşit, İstanbul, Türkiye Hahambaşılığı, 2002.

TÜMER Günay ve Abdurrahman KÜÇÜK, *Dinler Tarihi*, Ankara, Ocak yay., 2002.

ÜNAL, Ali, *Kur'an'da Temel Kavramlar*, İstanbul, Beyan yay., 1986.

ÜNAL, Mustafa, *Sami Dinlerde Tanrı Fenomenolojisi*, Kayseri, Laçın Yay., 2005.

YAZIR, Elmalılı M. Hamdi, *Hak Dini Kur'an Dili*, Ankara, Akçağ yay., 2006.

YILDIRIM, Suat, "Kur'an-ı Kerim'de Kıssalar", *Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, Ankara, Sevinç Matbaası, 1979.

YİĞİT, İsmail, *Peygamberler Tarihi*, İstanbul, Kayıhan yay., 2007.

ZUHAYLİ, Vehbe, *Tefsiru'l Münir*, ed. Mehmet Ali Seraceddin, trc. Hamdi Arslan ve diğerleri, İstanbul, Bilimevi Basım yay., 2003.